

Diplomás pályakövetés 2010

A 2007-ben végzettek munkaerő-piaci jellemzői

Kutatási gyorsjelentés

Tartalom

1. Összefoglaló gyorsjelentés	2
2. Képzési területenkénti adatok	16
2.1. Agrár képzési terület	16
2.2. Bölcsészettudomány képzési terület.....	20
2.3. Gazdaságtudományok képzési terület	27
2.4. Informatika és műszaki képzési terület.....	32
2.5. Jogi és igazgatási képzési terület.....	41
2.6. Orvos - és egészségtudomány képzési terület	47
2.7. Pedagógusképzés képzési terület.....	54
2.8. Társadalomtudomány képzési terület.....	60
2.9. Természettudomány képzési terület.....	66
3. Módszertani leírás.....	73

Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

Budapest, 2010. augusztus

Készült a Társadalmi Megújulás Operatív Program 4.1.3 A felsőoktatási szolgáltatások rendszer szintű fejlesztése kiemelt projekt intézkedési keretében a Diplomás Pályakövető Rendszer megvalósítása során.

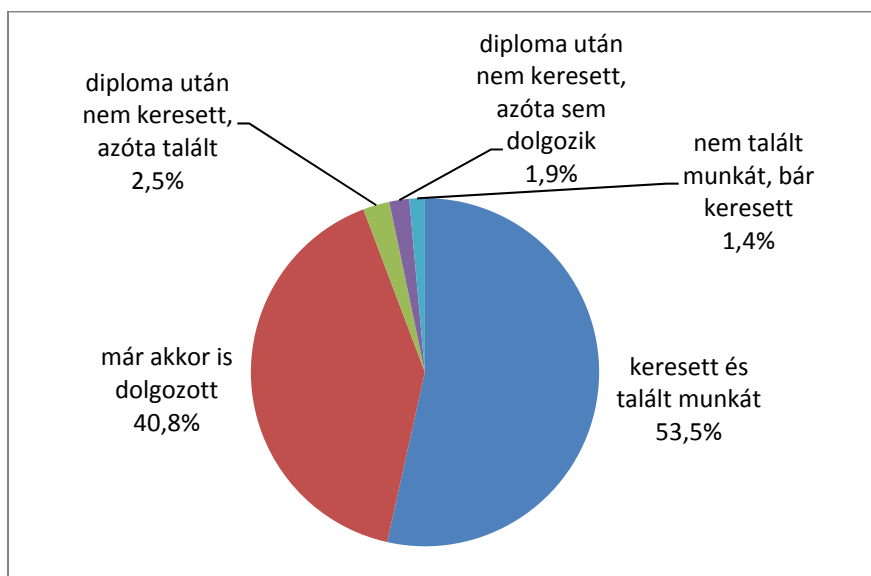
1. Összefoglaló gyorsjelentés

A felsőoktatás és munkaerőpiac közti átmenet vizsgálata számos sokat vitatott kérdésre kereste a választ. Az egyik ilyen a **képzés és munkaerőpiac közti átmenet problémája**. A téma kapcsán a kutatás adatai arra mutatnak rá, hogy ez az **átmenet egyre inkább egy, az életút részét képező folyamat, semmint egy hirtelen váltás**. Az élethosszig tartó tanulás elvének megfelelően a tanulás már nem pusztán egy adott életszakaszhoz köthető, egyszeri életesemény, hanem a munkaerő-piaci életútnak is szerves része. A felsőfokú tanulmányok elhúzódnásával párhuzamosan ráadásul egyre gyakoribb a tanulmányok melletti munkavégzés, amelyre különösen a levelező és esti tagozatos, távoktatásos képzések biztosítanak formális kereteket. Mindezen tényezők a felsőoktatási részvétel és munkaerőpiac kapcsolatában nem a kizárólagosságot, hanem párhuzamosságot erősítik.

A kutatási adatok is azt mutatják, hogy **a végzetek 40,8 százaléka már dolgozott 2007-es diplomázása idején**. Ez az eredmény a végzetek teljes körére vonatkozik, magában foglalva a megkérdezettek egyharmadát kitevő jellemzően munka mellett tanuló levelező, esti, távoktatásos munkarendben diplomázókat is, ahol a munka mellett dolgozók aránya a 80 százalékot is meghaladhatja. A megkérdezettek kétharmadát kitevő nappali tagozatosok között a diplomázáskor dolgozók aránya 16,4 százaléknyra tehető. A társadalom- és a bölcsészettudomány végzettejeinek körében kiemelten magas azok aránya, akik diplomájuk megszerzésekor már rendelkeztek állással, ilyen értelemben az ő munkaerő-piaci betagozódásuk mutatja a legnagyobb folytonosságot. Az orvos- és egészségtudományi, műszaki, informatikai és természettudományi hallgatók esetében jelentett leginkább váltást a diplomaszerezés, hiszen körükben a legnagyobb azok aránya, akik diplomázás után kezdtek álláskeresésbe.

1. ábra Álláskeresés az államvizsga után

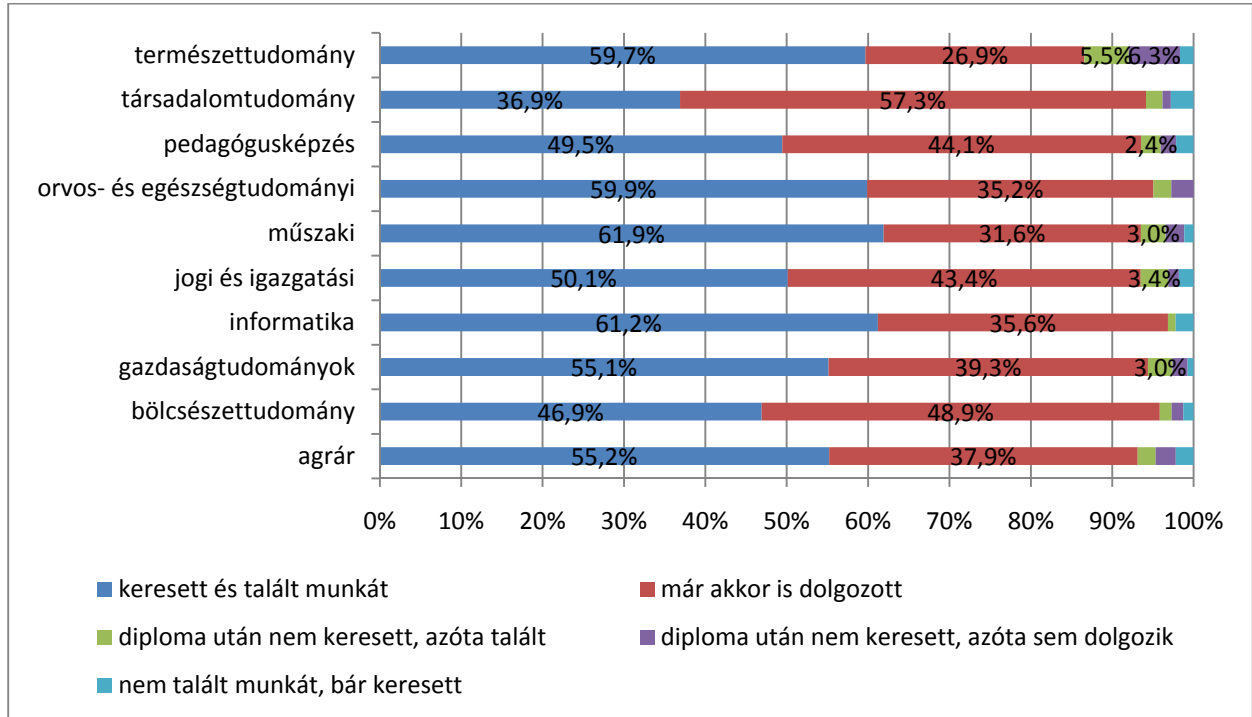
Százalékos megoszlás
N=4509

2. ábra **Álláskeresés az államvizsga után**

Százalékos megoszlás

N=4475

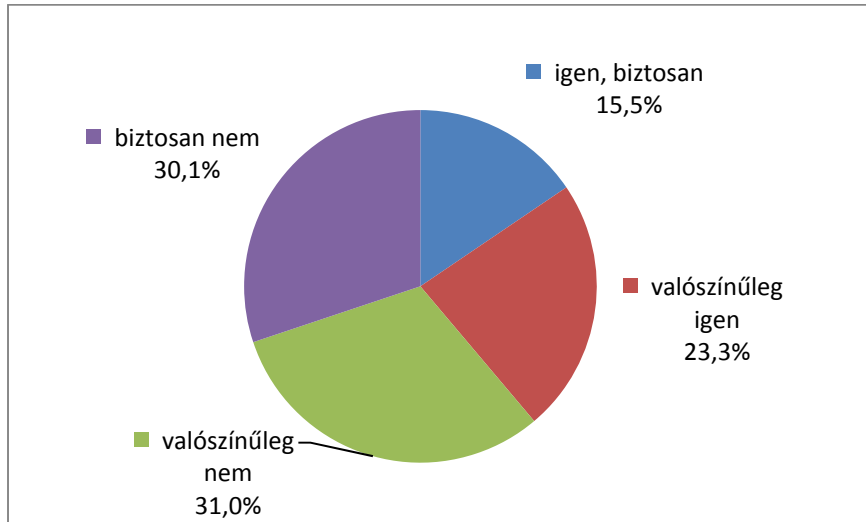

A munka és tanulás kapcsolatát ellenkező nézőpontból, a munka melletti tanulás oldaláról tekintve az eredmények azt mutatják, hogy **a végzettek majd 40 százaléka további – felsőfokú vagy egyéb – tanulmányokat is tervez** a közeljövőben. Az ő körükben tehát a tanulás és munka párhuzamossága egyértelműen jellemző. Különösen érinti e tendencia a jogi és igazgatási, természet- és bölcsészettudományi területek diplomásait. A folytatólagos képzés motivációi az agrár és informatika területeken végzettek körében a legalacsonyabbak.

3. ábra Tervez-e tanulmányokat az elkövetkező években?

Százalékos megoszlás

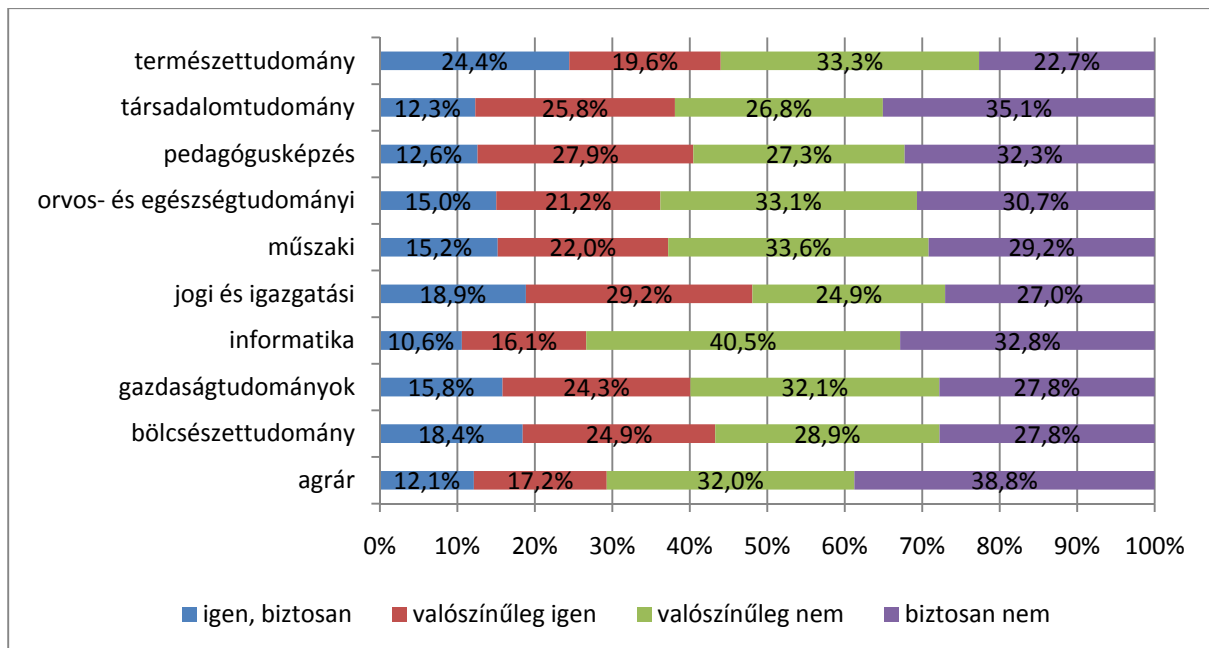
N=4103

4. ábra Tervez-e tanulmányokat az elkövetkező években?

Százalékos megoszlás

N=4101

A frissdiplomások munkaerő-piaci sikerességét vizsgáló elemzések rendszerint olyan egzakt mutatókkal dolgoznak, mint az első állás megtalálásának időtartama, vagy a végzettek által elért

jövedelmi, pozicionális státusz. A vizsgálatok egy része – a fenti kutatás is – különös figyelemmel fordul a munkaerő-piaci sikeresség olyan szubjektív mutatói iránt is, mint a végzettek elégedettsége. Az objektív beválási mutatók közül az **első elhelyezkedés időtartama** utalhat leginkább a képzés és munka közti átmenet esetleges problémáira.¹ A kutatási adatok azt mutatják, hogy a 2007-ben diplomázott fiatalok közül azok, akik a **végzés után munkahelykeresésbe fogtak, átlagosan 3,54 hónap alatt megtalálták első állásukat**. A három hónap körüli „várakozási idő” igen kedvezőnek mutatja a frissdiplomás elhelyezkedési esélyeket, hozzátevé, hogy e mutató nem egyértelműen utal a végzettség munkaerő-piaci értékére (pl. egyes keresett végzettségek esetében lehetséges stratégia lehet a kivárás, a leginkább megfelelő munkahely eléréséig).

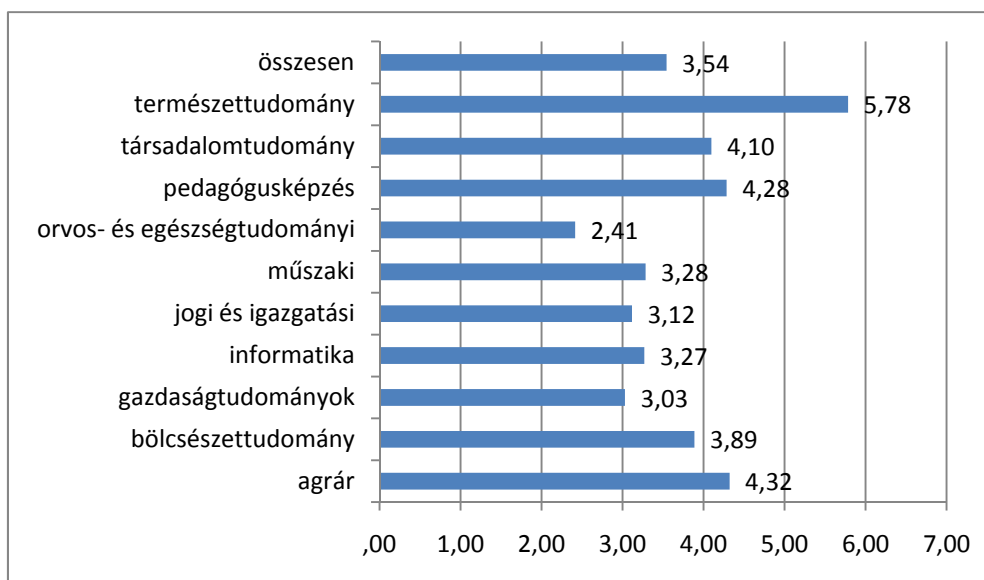
Az első munkahely megtalálásának időtartama tekintetében a természettudományi, agrár, pedagógus és társadalomtudományi végzettségűek helyzete tűnik a legnehezebbnek. E végzettségcsoportok az átlagnál tovább keresik első munkahelyüket. Nagyon hamar el tudtak helyezkedni az orvos- és egészség tudományi, jogi és igazgatási és a gazdaságtudományi végzettséggel rendelkező frissdiplomások. (Előbbi esetben a rezidensi rendszer révén a pálya erősebb becsatornázottsága is mutatja hatását.)

A két, rendszerint túlképzéssel társított szakterület – a jogi és bölcsészettudományi – közül az előbbi határozottan jó elhelyezkedési mutatókat produkált, s a bölcsészettudományi végzettség alkalmazhatósága sem marad el jelentősen az átlagtól.

5. ábra **Államvizsgája után hány hónap alatt talált munkát?**

Az államvizsga után állást keresők körében

N=2371

¹ A kérdőíves kutatáson a megkérdezetteknek arra kellett válaszolniuk, hogy mennyi idő alatt találtak állást, nem pedig arra, hogy mennyi idő alatt tudtak elhelyezkedni, vagy mennyi idő múlva kaptak állást. A kutatás további, mélyebb elemzése világíthat arra rá, hogy az elhelyezkedés mögött milyen motivációk állhattak, azaz pl. voltak-e olyan végzettek, akik már korábban is kaptak állásajánlatot, de valamiért kivártak.

A diploma munkaerő-piaci hasznosulásának az elhelyezkedés ténye csak az egyik oldált mutatja. A **másik fontos tényező a végzettség és munka illeszkedése**, hiszen az állásra találás ténye nem feltétlenül jelenti azt, hogy a diploma akár egyéni, akár társadalmi téren „megérte”, tehát a megszerzett tudás a munkavégzés során hasznosul. Ennek érdekében a végzetteket megvizsgáltuk abból a szempontból is, hogy a diplomázás után három évvel végzett munkájuk kapcsolódik-e felsőfokú tanulmányuk szakterületéhez. (A három évvel a végzés utáni, s nem az első állás vizsgálatát az indokolta, hogy életciklus hatást feltételezve többen is lehetnek, akik számára az első munkahely csak egyfajta kilépést jelentő lépcsőfok, amely nem minősíti a későbbi munkavégzést.)

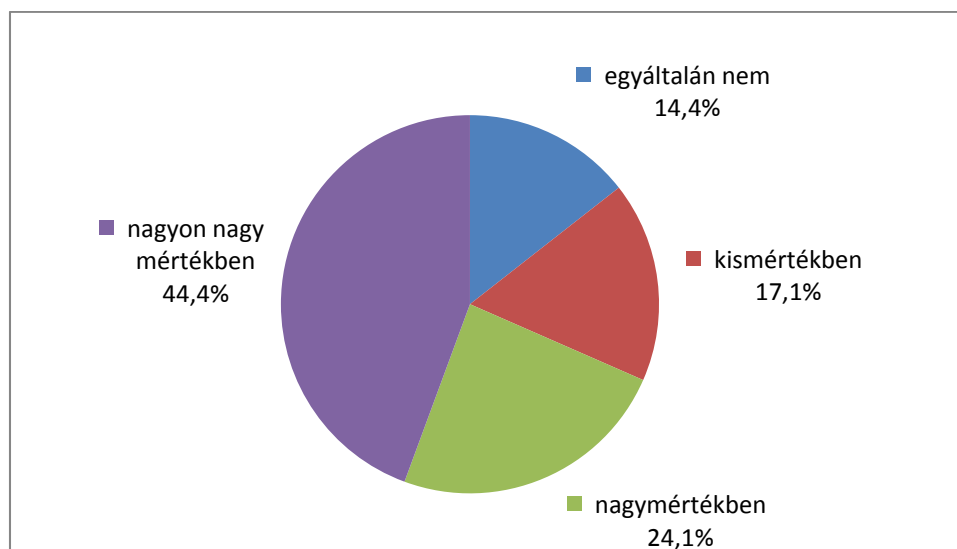
Az adatok a végzettség és munka illeszkedésének magas szintjét mutatják. Mindössze **14,4 százalék azoknak a diplomásoknak az aránya, akik végzettségüket egyáltalán nem hasznosítják munkájuk során**. Különösen nagy ez az arány az agrár, a természettudományi és a társadalomtudományi végzettségűek körében. Az orvos- és egészségtudomány, jog és informatika végzettjei között vannak legkisebb arányban a fenti értelemben vett pályaelhagyók.

Az egyértelműen nem végzettségük területén elhelyezkedők tehát jogosan tekinthetők pályaelhagyónak, avagy a túlképzéssel leginkább súlytott csoportnak. A többiek esetében a munka és tanulmányok kapcsolódásának mértékére nem feltétlenül kell minősítő céllal tekintenünk. Nem mondhatjuk tehát, hogy a teljes mértékű diploma és munka egyezés értékesebb, mint a szakmai ismeretek részleges felhasználása, hiszen egyes végzettségeknek – mint a bölcsészettudományi, műszaki vagy gazdasági diplomák – épp a magas fokú konvertálhatóság adja meg az értékét, míg más szakmák – jellemzően a jogi, orvosi vagy informatikai - erős becsatornázó jelleges stabilabb munkaerő-piaci pozíciót, ugyanakkor szűkebb mozgásteret is jelent.

6. ábra Munka és végzettség kapcsolódása

Százalékos megoszlás

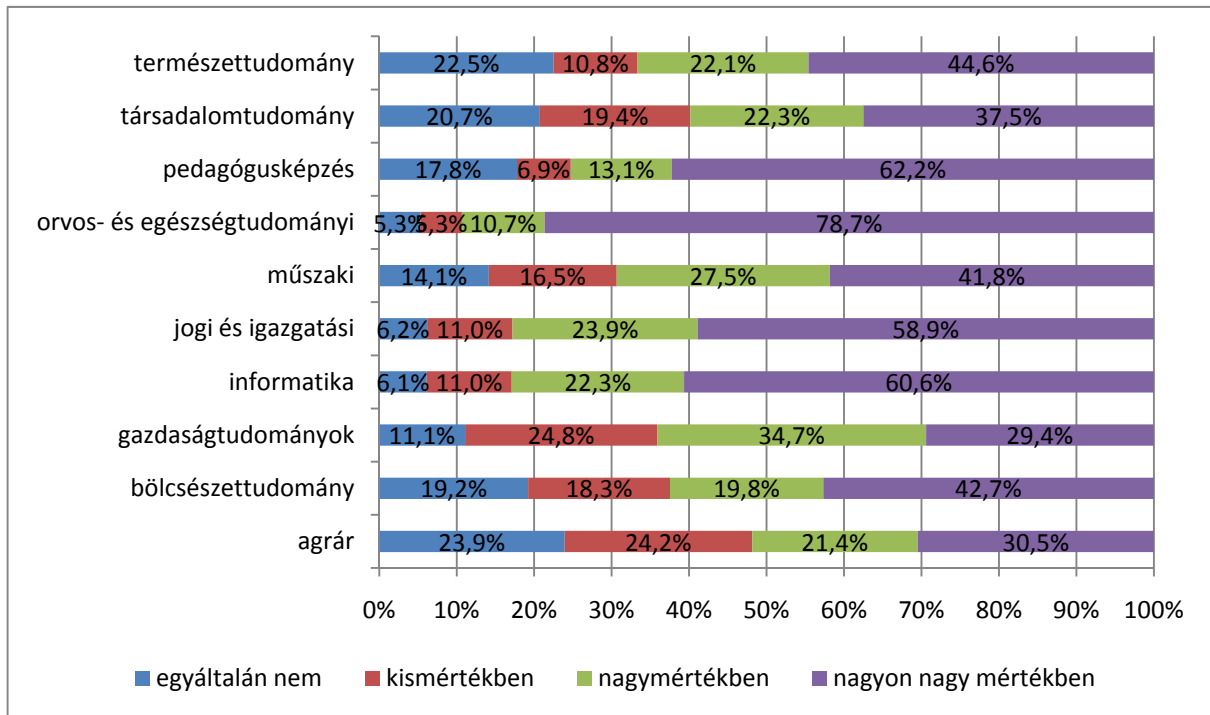
N=4343

7. ábra Munka és végzettség kapcsolódása

Százalékos megoszlás

N=4341

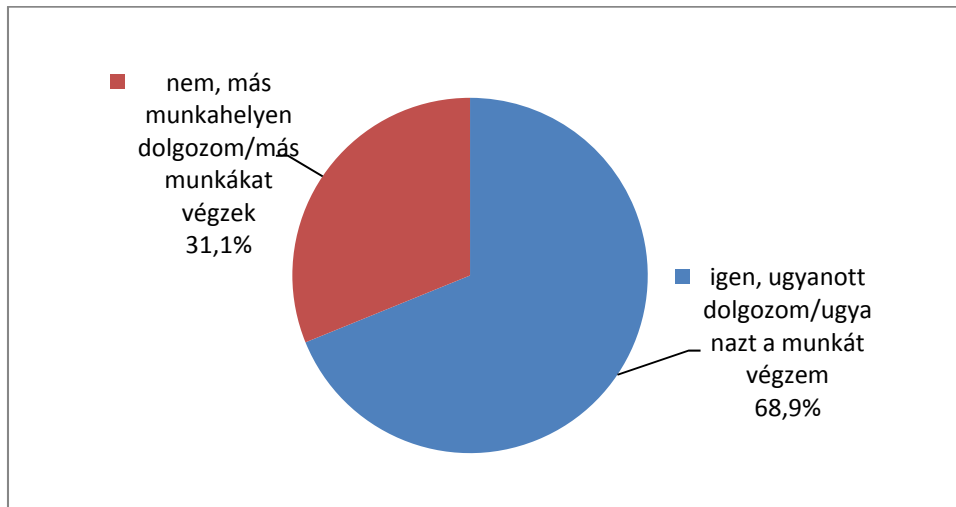

Az első állás megszerzésének időtartamát vizsgálva láthattuk, hogy a diplomázás utáni helykeresési időszak megnyugtatóan hamar vezet állásba kerüléshez. Jóllehet a végzettség utáni első három évre úgy tekinthetünk, mint a helykeresés életszakaszára, az adatok azt mutatják, hogy egyes szakterületek, végzettségek esetében a kezdeti munkahelyi státusz már az első munkahellyel stabilnak mondható. **A végzettek majd 70 százaléka három évvel diplomázása után is első munkahelyén dolgozik**, ami már hosszú távú munkavállalásnak tekinthető. A munkaerő-piaci karrier e kezdetén főleg az orvos- és egészségtudományi, informatikai és agrár állások mutatnak ilyen szempontból stabilitást. Egyértelműen a legnagyobb mobilitást mutatják a gazdaságtudományi végzettséggel rendelkezők, körükben is főként a vendéglátással, idegenforgalommal kapcsolatos diplomások gyakori munkahelyváltása figyelhető meg.

8. ábra **Munkahely/munkaváltás az államvizsga óta**

Százalékos megoszlás

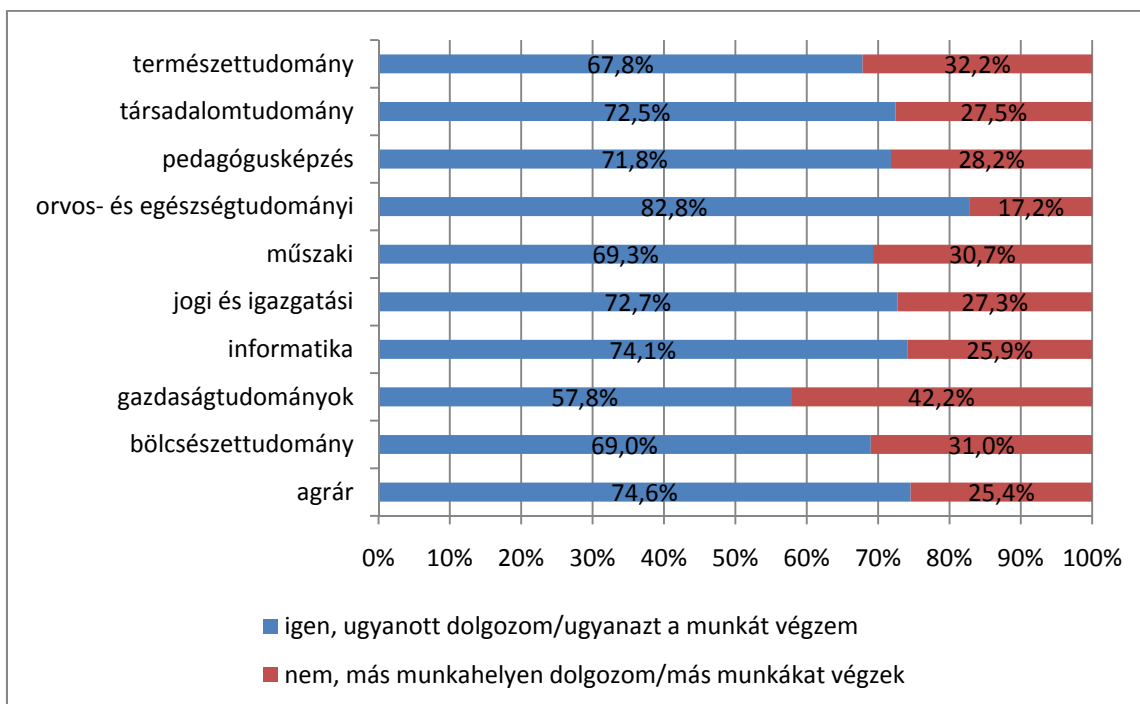
N=4157

9. ábra **Munkahely/munkaváltás az államvizsga óta**

Százalékos megoszlás

N=4149

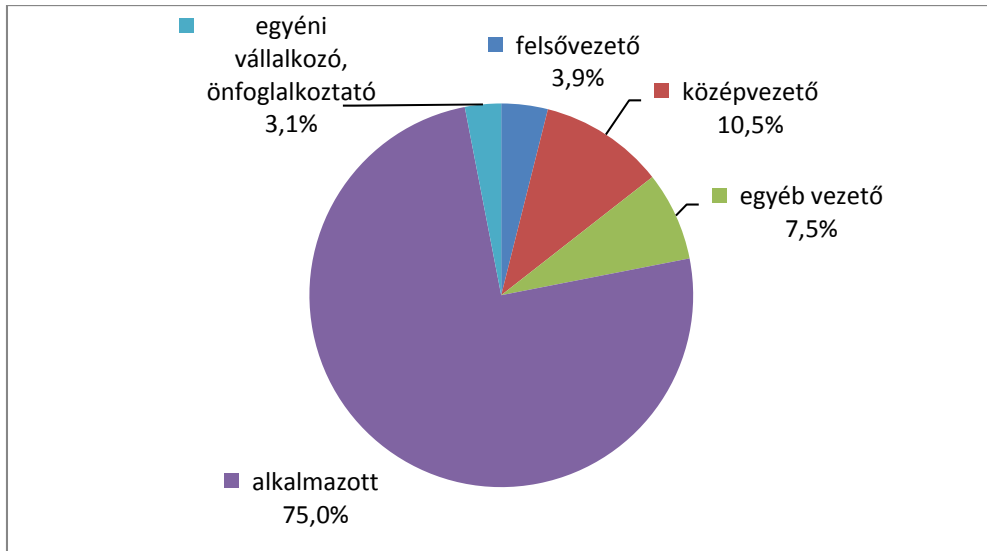

A végzés utáni első három év, ha nem is jár nagy munkahelyek közti mobilitással, mindenképpen a karrier kezdeti lépcsőfokának tűnik. Ezt mutatják a megkérdezettek beosztására, pozíciójára vonatkozó adataink is, amelyek szerint **a frissdiplomások háromnegyede még nem vezető pozícióban, hanem alkalmazottként dolgozik.** Vezetői pozícióval nagyobb arányban a magánszférában működő kisebb cégek, kft-k esetében találkozhattunk csupán.

10. ábra Munkahelyi beosztás

Százalékos megoszlás

N=4326

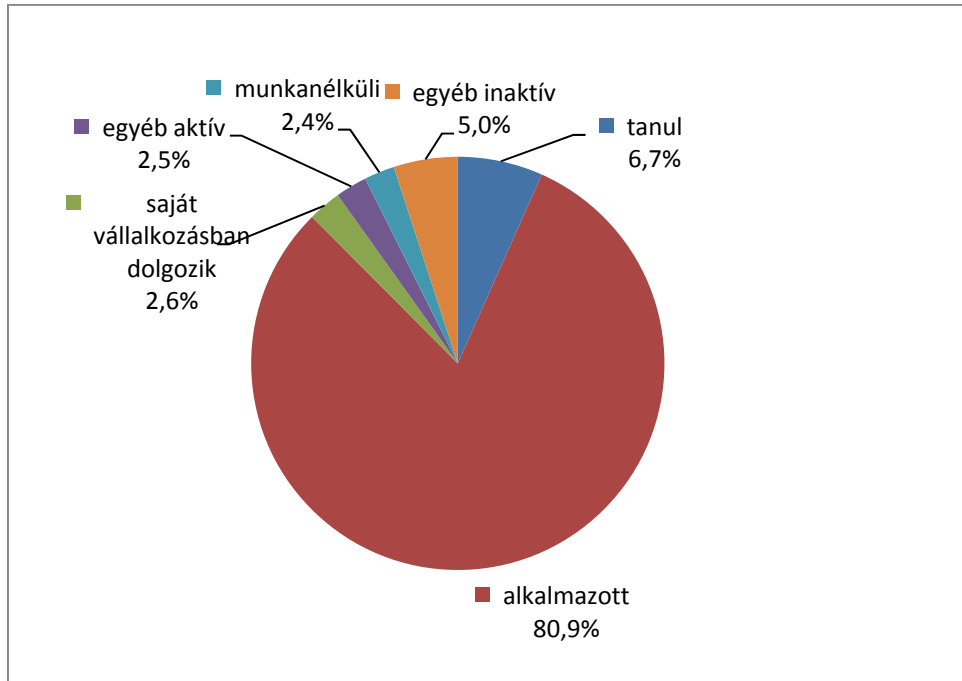
A vizsgált diplomások munkaerő-piaci helyzetét három évvel végzésük után legtisztábban talán a foglalkozási státusz mutatója írja le. Eszerint a végzettek 7,4 százaléka inaktív három évvel diplomázása után, a munkanélküliek arány a mindössze 2,4 százalék. A fennmaradó 5 százalékot alapvetően a kisgyermekesek (GYES-t, GYED-et igénybe vevő inaktívak) alkotják. Ezt mutatja az is, hogy e csoport arány a női többséggel leginkább jellemezhető bölcsész és pedagógus képzési csoportokban magasabb az átlagnál. A munkanélküliek átlagosnál nagyobb – 5 százalékos - arányát a műszaki területeken mértük. A nappali tagozaton, tehát teljes állásnak megfelelő státuszban tanulók aránya 6,7 százalék. Úgy tűnik, erre főként a természettudomány végzettjei mutatnak nagy hajlandóságot. Saját vállalkozást mindössze 2,6 százalékuk visz teljes státuszban. Ez az (ön)foglalkoztatási forma az agrár terület végzettjeit az átlagnál jobban jellemzi.

A túlnyomó többség **minden képzési területen az alkalmazottaké, akik átlagosan a megkérdezettek 81 százalékát alkotják.**

11. ábra **Jelenlegi foglalkozási státusz**

Százalékos megoszlás

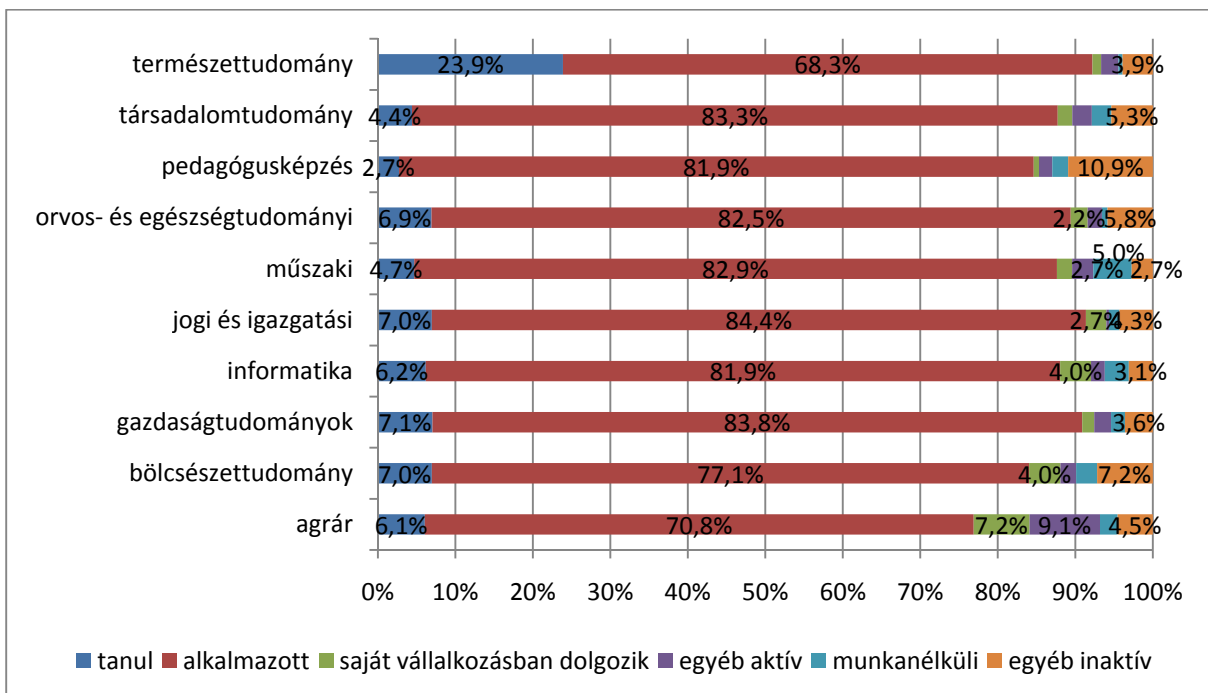
N=3492

12. ábra **Jelenlegi foglalkozási státusz**

Százalékos megoszlás

N=3485

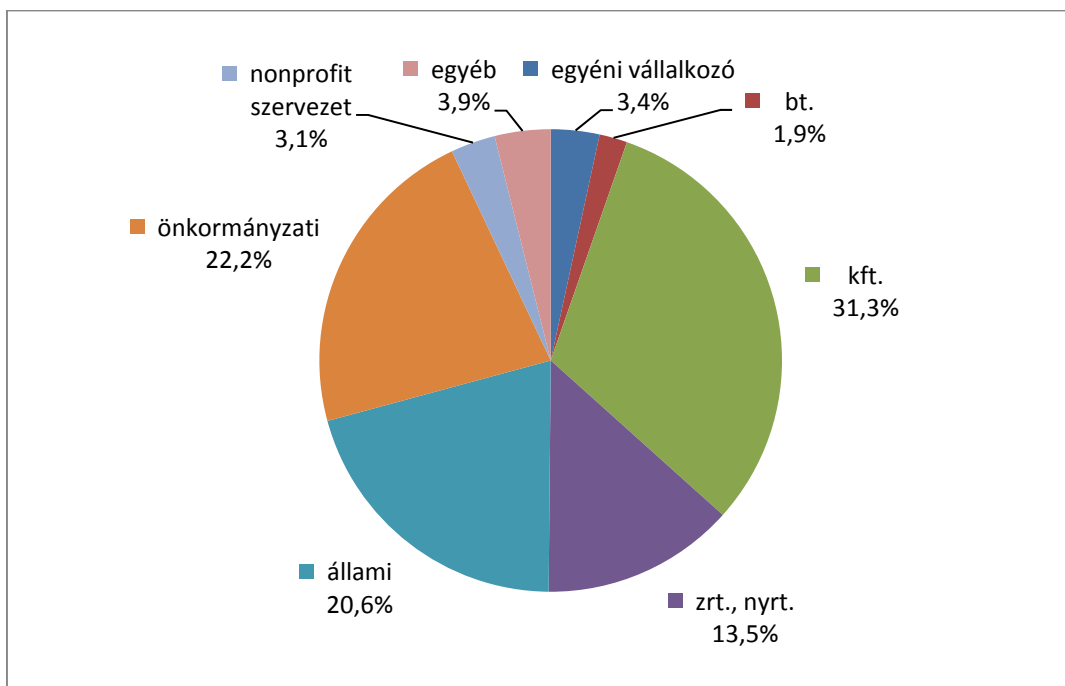

A munkahely cégformáját tekintve az állami/önkormányzati/magán szektorok elkülönítése tűnik a legjobban értelmezhető kategorizációnak. **Három évvel a diplomázás után a végzettek 21 százaléka az állami, 22 százaléka az önkormányzati szektorban helyezkedett el.** Az állami szektor főként a jogi és igazgatási, illetve orvos- és egészségtudományi végzettségűek számára nyújt munkahelyeket. Az önkormányzati szféra főként a pedagógusokat, illetve a természet-, bölcsészet- és társadalomtudományok végzettjeit veszi fel. A magánszféra cégei felé orientálódnak rendszerint a műszaki, informatikai és gazdasági területeken diplomázók. Az agrár képzési terület esetében az egyéni vállalkozók magasabb arányát e mutatók is visszaigazolták.

13. ábra Munkahely cégformája

Százalékos megoszlás

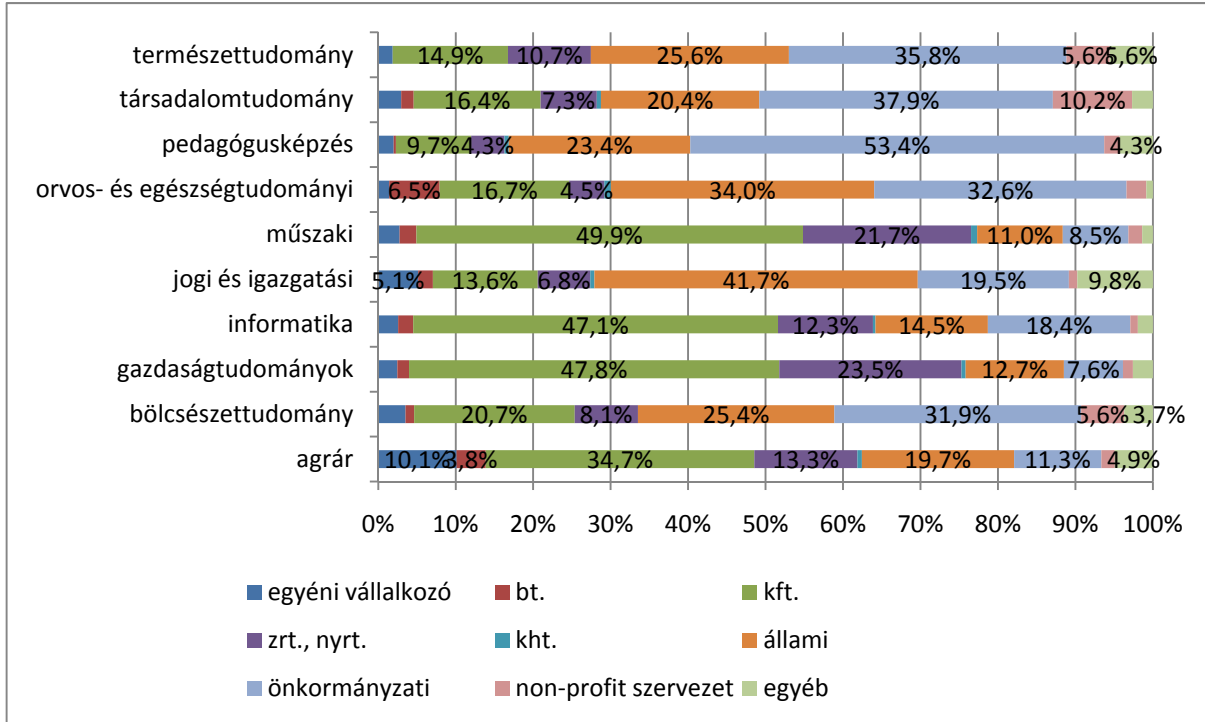
N=4302

14. ábra **Munkahely cégformája**

Százalékos megoszlás

N=4293

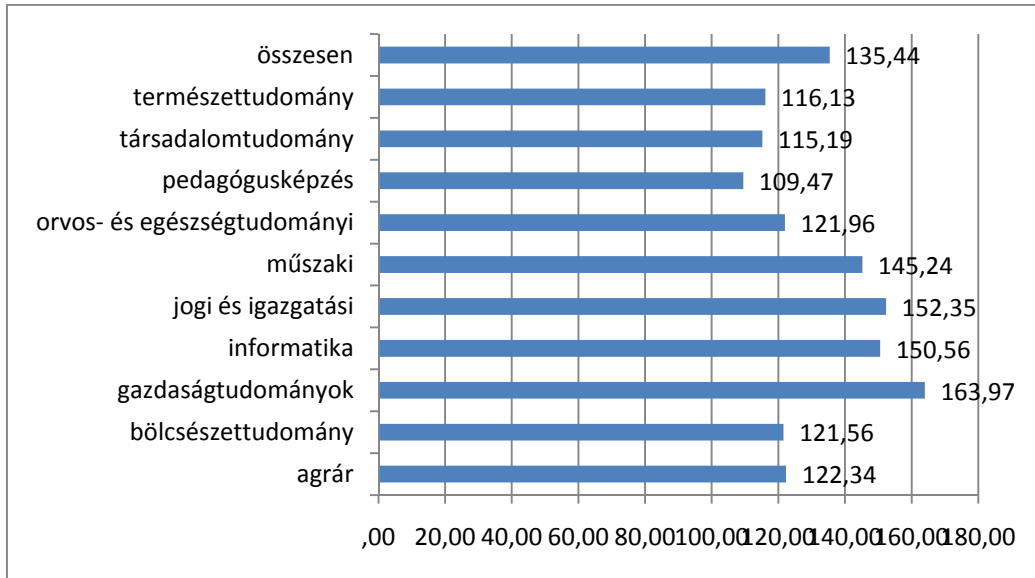
A végzettek körében mért **135 ezer forintos nettó havi átlagkereset** lényegében megfelel a KSH által nemzetgazdasági szinten regisztrált átlagos nettó keresetnek (133 500 Ft, Forrás: KSH, 2010). Míg a KSH adata azonban a fizikai és szellemi foglalkozásúak adatait egyaránt tartalmazza, az általunk vizsgált csoport a frissen végzett szellemi foglalkozásúaké. Az általunk mért átlagkeresetet e szemszögből vizsgálva tehát azt mondhatjuk, hogy a friss diplomások még nem élvezik teljes mértékben a diploma által nyújtott jövedelemtöbbletet, bár már jobban keresnek a fizikai dolgozók átlagánál (A KSH a szellemi foglalkozásúak körében 171.800 forintos, a fizikai dolgozók körében 96.600 Ft-os nettó átlagjövedelmet mért.)

A keresetek alakulása a gazdaságtudományi, informatikai, jogi és műszaki diplomával rendelkezőknek kedvez. A két előbbi terület – gazdaságtudományi és informatikai – végzettjei körében mutatkozott ugyanakkor a jövedelmek legnagyobb szórása is, tehát az átlagos összegben belül itt vannak a legjelentősebb szakmán belüli eltérések. A legalacsonyabb fizetéssel jellemezhetők a pedagógusok, valamint a természet, bölcsész- és társadalomtudományok végzettjei, sőt a kezdő orvosok is. Ezekben a szakmákban az alacsony kereset alacsony szórással társul, tehát kevésbé gyakoriak az átlagtól jelentősen eltérő, kiugróan magas vagy alacsony kereseti csoportok.

15. ábra **Végzetek (önbevalláson alapuló) havi nettó összjövedelme**

Havi nettó (ezer Ft)

N=2691

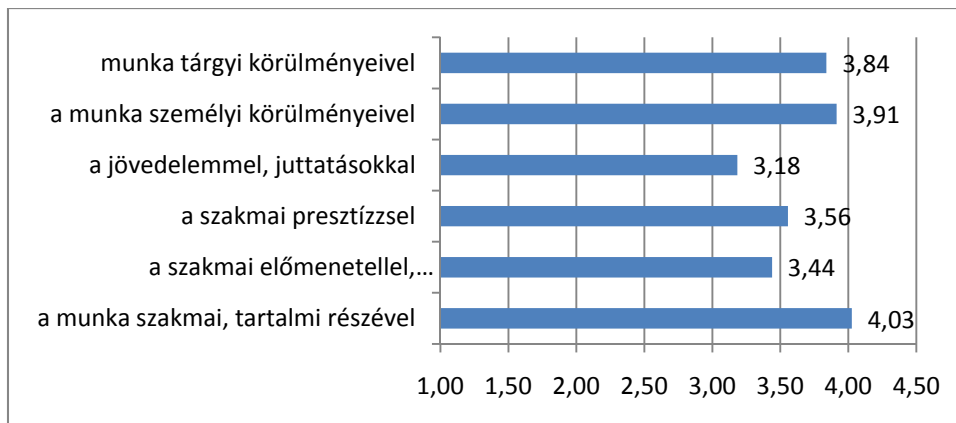

A frissdiplomások munkaerő-piaci helyzetének feltárása során a „boldogulás” fogalmához kapcsolódva a vizsgálat azokat a szubjektív elégedettségi szempontokat is érintette, amelyekkel az egykori hallgatók maguk értékelik munkaerő-piaci helyzetüket.

A válaszokból úgy tűnik, hogy a frissdiplomások tartalmas, érdekes munkát végezhetnek, megfelelő személyi és tárgyi körülmények között. Ilyen tekintetben a diplomás lét vonzónak tűnik a számukra. A jövedelmekkel, juttatásokkal kapcsolatban azonban már korántsem ennyire pozitívak a megkérdezettek. Ezt a szempontot értékelik ugyanis a legalacsonyabbra. A karrierrel, előrelépési lehetőséggel kapcsolatban sem túl elégedettek a frissen végzetek.

16. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-5-ig adható értékelések átlaga

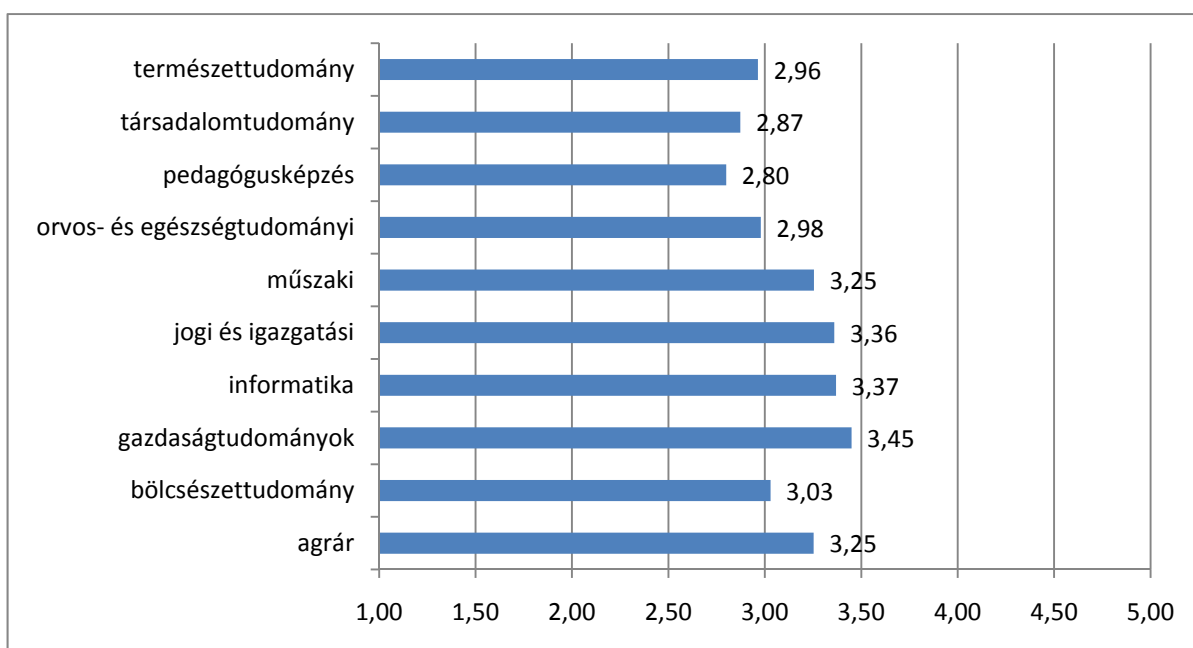
Jövedelmüket tekintve különösen a pedagógusok, a társadalom- és természettudomány végzettjei és a pályakezdő orvosok nyilatkoztak negatívan. A gazdaság, informatika, vagy jog területein végzettek az átlagnál elégedettebbek havi jövedelmükkel, juttatásaikkal.

Az elégedettség másik dimenziójával, a munka tartalmával összevetve úgy tűnik, hogy a jogászok és informatikusok elégedettségi szintje a legkiegyensúlyozottabban pozitív. Ők mind anyagilag, mind tartalmilag, sőt munkájuk presztízsét tekintve is elégedettek munkájukkal. A pedagógusképzés és orvosi-egészségtudományi végzettség esetében a szubjektíve alacsony kereseti szintet a munka tartalmának magasra értékelése kompenzálhatja. A gazdaságtudomány végzettjei számára épp ellenkező a helyzet: az átlagnál nagyobb anyagi elégedettség mellett a munkájuk tartalmi aspektusait kevésbé pozitívan ítélik meg. A társadalom- és természettudomány végzettjeinek körében rendre alacsony elégedettségi szintet mértünk az egyes dimenziókban. Ez a két képzési csoport e szubjektív szempontból (is) igencsak hátrányos helyzetűnek tűnik.

17. ábra Elégedettség a jövedelemmel, juttatásokkal

1-5-ig adható értékelések átlaga

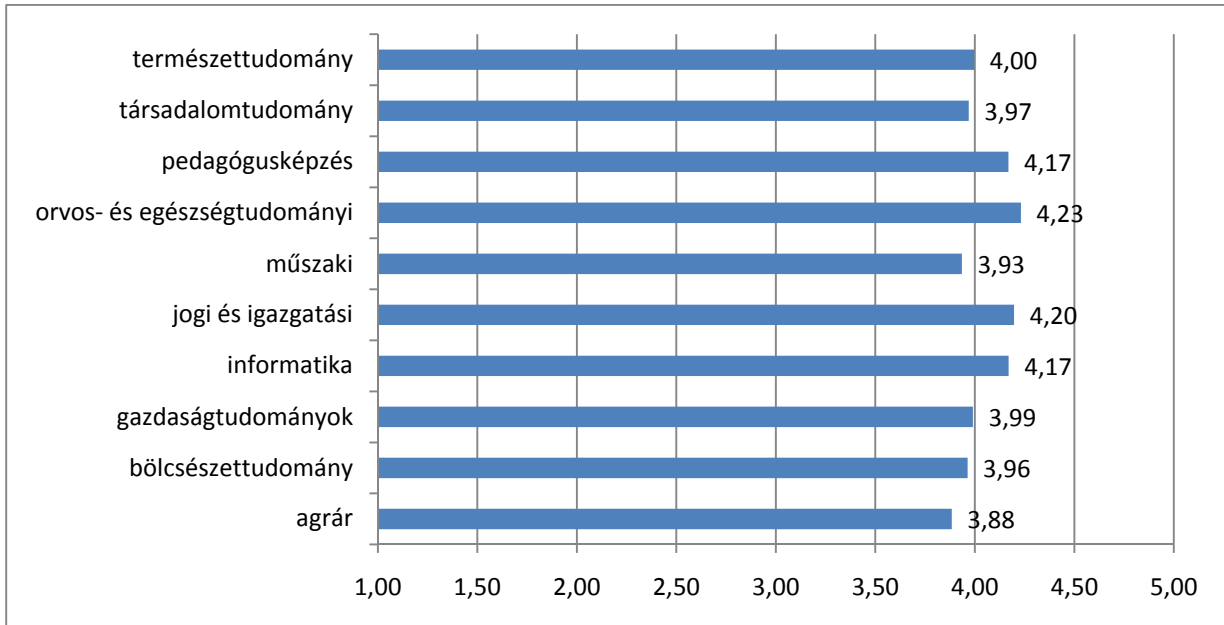
N=4310

18. ábra **Elégedettség a végzett munka szakmai, tartalmi részével**

1–5-ig adható értékelések átlaga

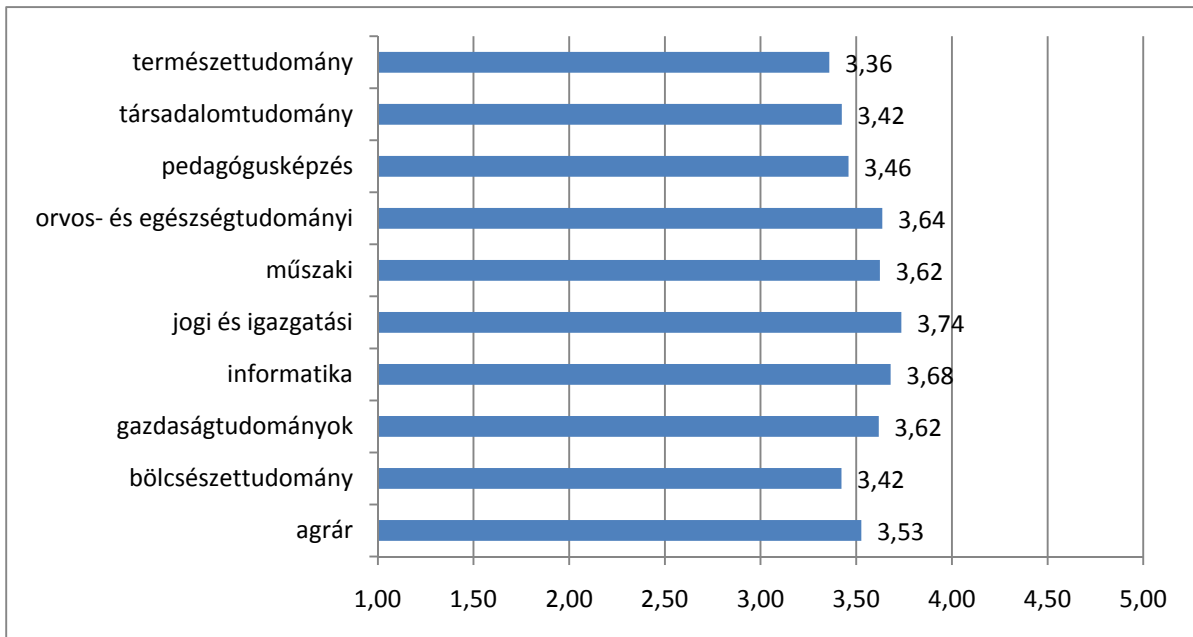
N=4323

19. ábra **Elégedettség a végzett munka szakmai presztízsével**

1-5-ig adható értékelések átlaga

N=4314

2. Képzési területenkénti adatok

2.1. Agrár képzési terület

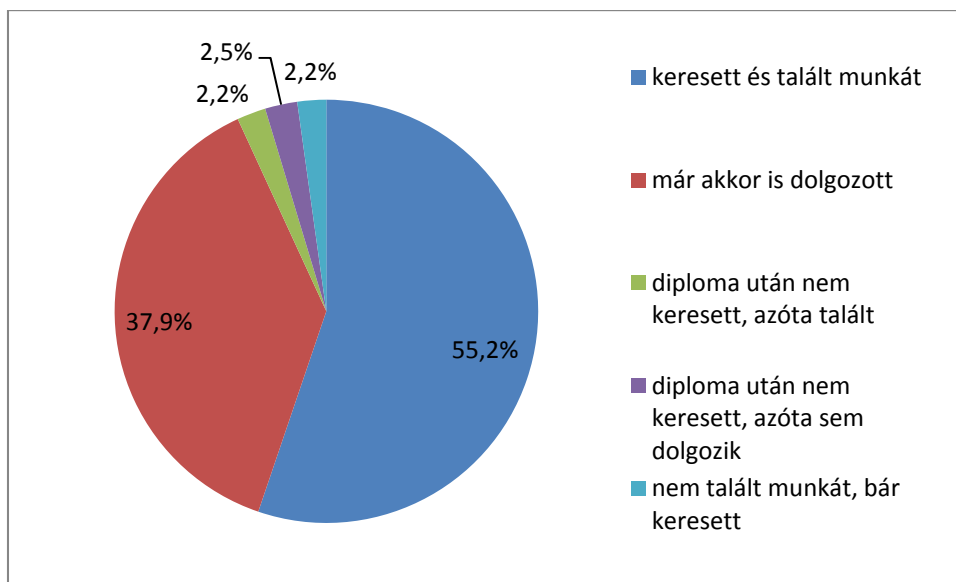
A diploma utáni elhelyezkedés körülményei

A diploma utáni elhelyezkedésről tanácsos már a tanulmányi évek alatt gondoskodni és szakmai tapasztalatok, gyakorlatok megszerzésére törekedni. Kutatásunk adatai azt mutatják, hogy a végzettek egy jelentős része felsőfokú tanulmányai alatt nem rendelkezett munkahellyel, csupán ötből kettő válaszadó szerzett munkatapasztalatot diák évei alatt. Az agrárképzési területen végzettek 38 százaléka dolgozott felsőoktatási éveik alatt, ami megközelíti az átlagosnak mondható 40 százalékot.

20. ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – agrár képzési terület

Százalékos megoszlás

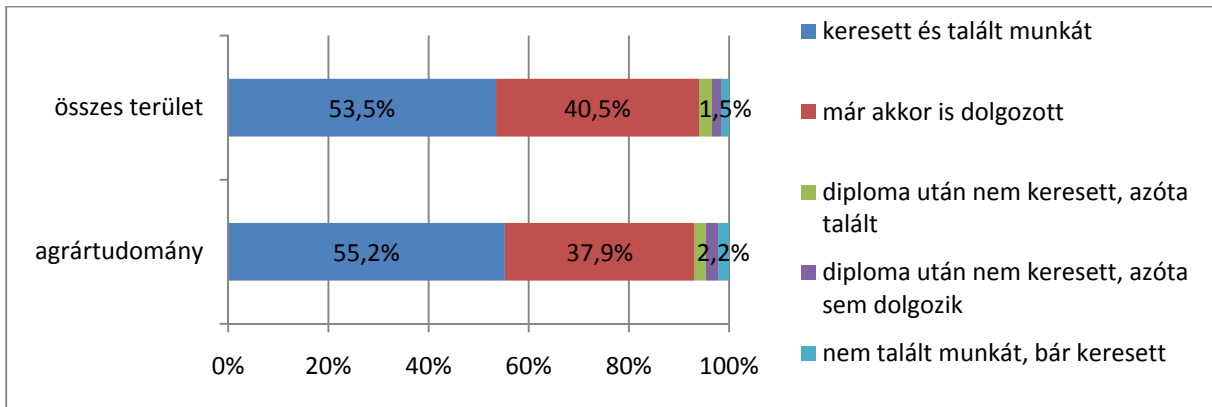
N=364

Talán ennek is köszönhetően az agrárképzési területen végzettek többségének nem jelentett akadályt a munkaerő-piaci elhelyezkedés. A már említett 38 százalék mellett a végzettek 55 százaléka az államvizsgát követően keresett és talált is magának megfelelő munkahelyet. Elhelyezkedési problémákról a válaszadók mindössze 2,2 százaléka számolt be; a frissdiplomás agrárszakemberek lényegében a teljes diplomás-csoporthoz hasonló arányban tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

A diploma megszerzése és az első munkába állás között eltelt időtartam vizsgálata már kevésbé kedvező képet fest az agrártudományról. Az agrárképzési területen végzettek lényegesen hosszabb időt töltenek el a „pályakezdő munkanélküliség” szakaszában más képzési területek végzettjeihez képest – átlagosan 4,32 hónap alatt tudnak elhelyezkedni, mely a teljes minta átlagát (3,54 hónap) jelentősen meghaladja; az agrárképzettséget szerzők munkába állásának hosszát egyedül a természettudósok múlják felül.

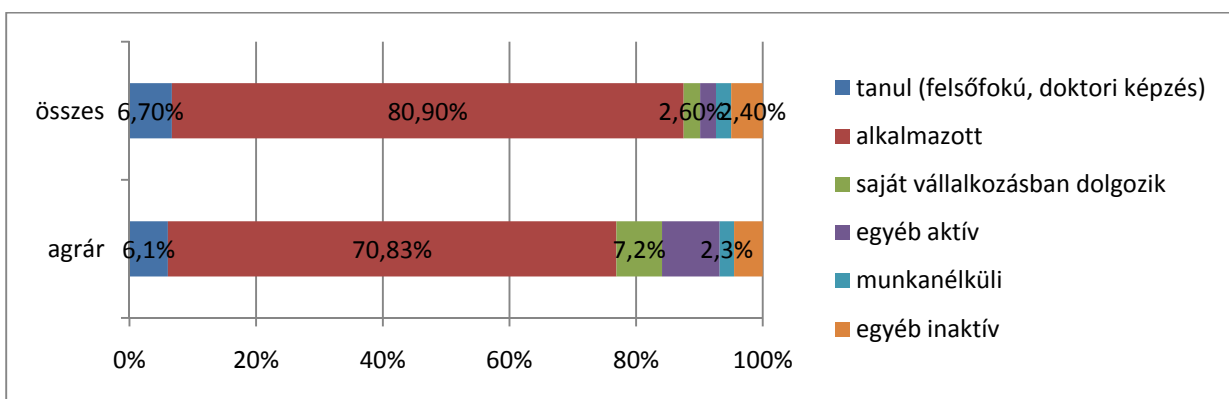
21. ábra **Álláskeresés az államvizsga után**
Százalékos megoszlás

Munkaerő-piaci státus három évvel a végzés után

Három évvel a végzés után az agrár képzési területen végzettek 70 százaléka alkalmazotti munkaviszonyban áll; 7 százalékuk vezet saját vállalkozást – ez a mutató kiemelkedően magas a teljes mintához viszonyítva, a sok önfoglalkoztatói, egyéni vállalkozói státus az agrár képzési terület egyik sajátosságának mondható. Az agrár terület végzettjeinek körében is viszonylag magas a munkahelyhez való ragaszkodás aránya, az alkalmazásban álló válaszadók háromnegyede a végzettség megszerzése utáni első munkahelyen dolgozik, vagy ugyanazt a folyamatos megbízásos munkát végzi; az elkövetkező években ezen 45 százalékuk, vagyis majdnem a felük nem is szándékozik változtatni.

22. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus**
Százalékos megoszlás

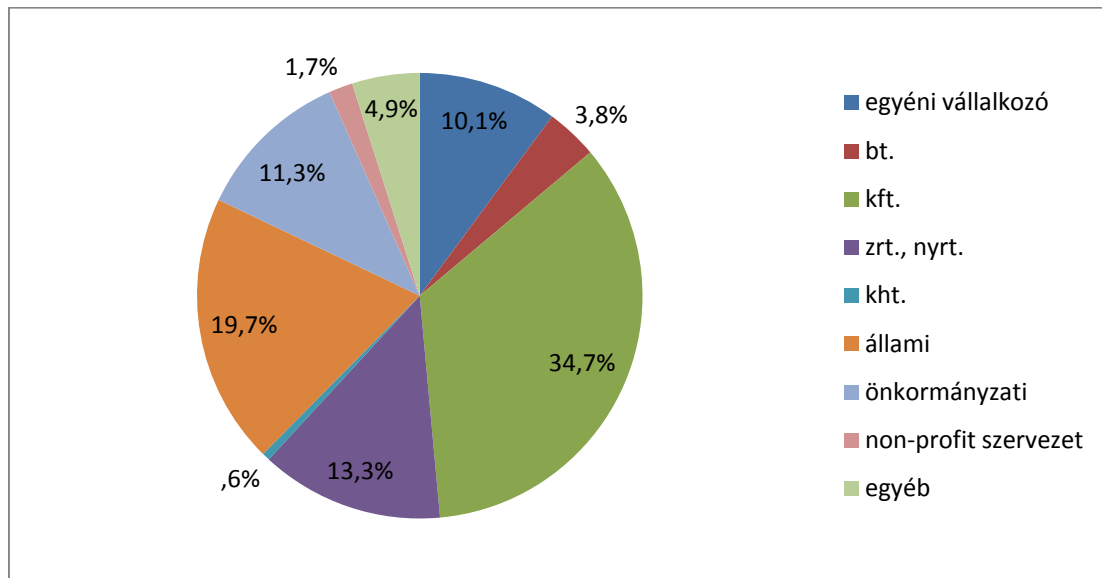

A munkahelyi beosztást tekintve az agrártudományi végzettségűek közül az alkalmazásban állók megközelítőleg 59 százaléka beosztottként dolgozik, ez az arány lényegesen alacsonyabb az átlagosnál. Az agrárvégzettség láthatóan az átlagosnál gyorsabb karrierépítést biztosít a szakemberek számára, a felső- és középvezetők aránya ugyanis nagymértékben meghaladja az alappopulációnál mért százalékokat. A munkahely cégformáját tekintve az agrárképzési területen is leginkább a magánszféra felé orientálódnak a végzettek, azonban, mint már említettük az egyéni vállalkozói pálya az átlagosnál nagyobb népszerűségnek örvend körükben. Presztízs-szempontról kifejezetten vonzó területnek számít a kutatóintézetnél, mezőgazdasági hivatalnál, vidékfejlesztési ügynökségnél, önkormányzatnál való elhelyezkedés, míg a magánvállalkozási forma a magas népszerűség ellenére a legalacsonyabb presztízzsel párosul.

23. ábra Jelenlegi munkahely cégformája – agrár képzési terület

Százalékos megoszlás

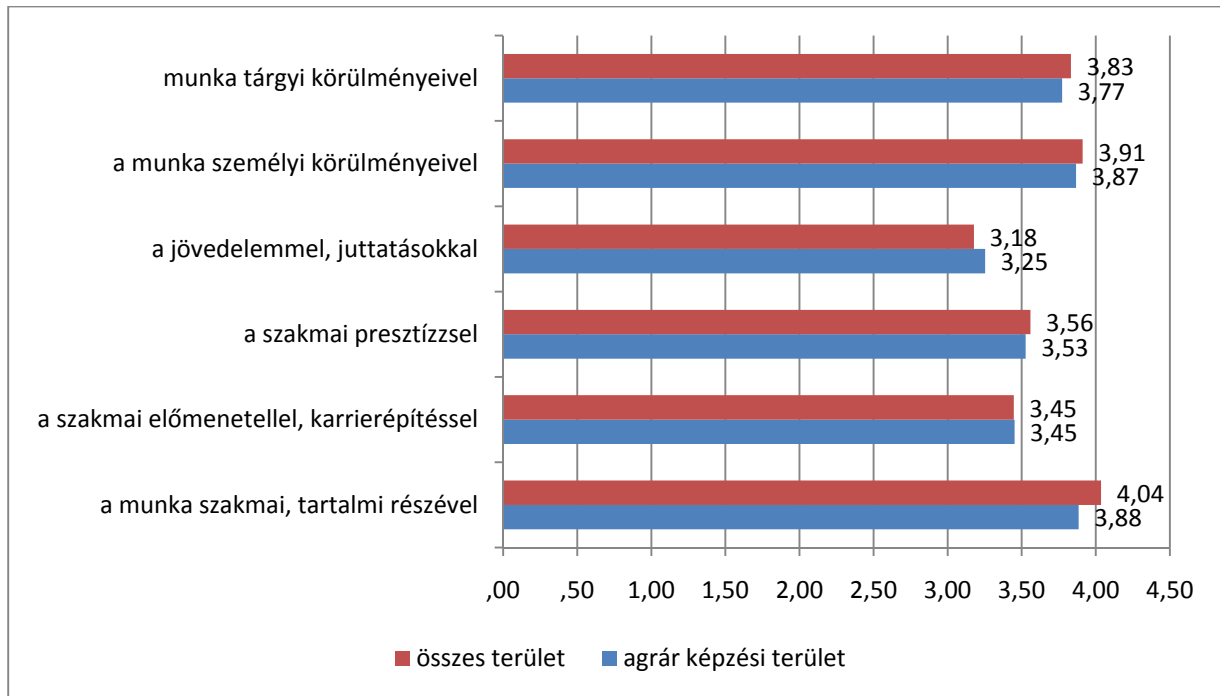
N=346

Az alkalmazás körülményei - a munkával és a jövedelemmel való elégedettség

Az agrárdiplomások saját bevalláson alapuló havi nettó összjövedelme 122 000 forint, ez valamivel elmarad a teljes minta 135 ezer forintos nettó átlagjövedelmétől, az agrárképzés ebből a szempontból a képzési területek „középmezőnyébe” sorolható. Az elégedettségi mutatók az agrárszakemberek körében a teljes minta átlagával szinte azonos értéket adnak a szakmai előmenetel, a karrierépítés, illetve a szakmai presztízs terén. A munka szakmai, tartalmi részét illetően az átlagosnál rosszabb, a jövedelemmel való elégedettség terén azonban az átlagosnál jobbak a terület mutatói.

24. ábra **Elégedettség a végzett munkával**
1-től 5-ig adható értékelések átlaga

2.2. Bölcsészettudomány képzési terület

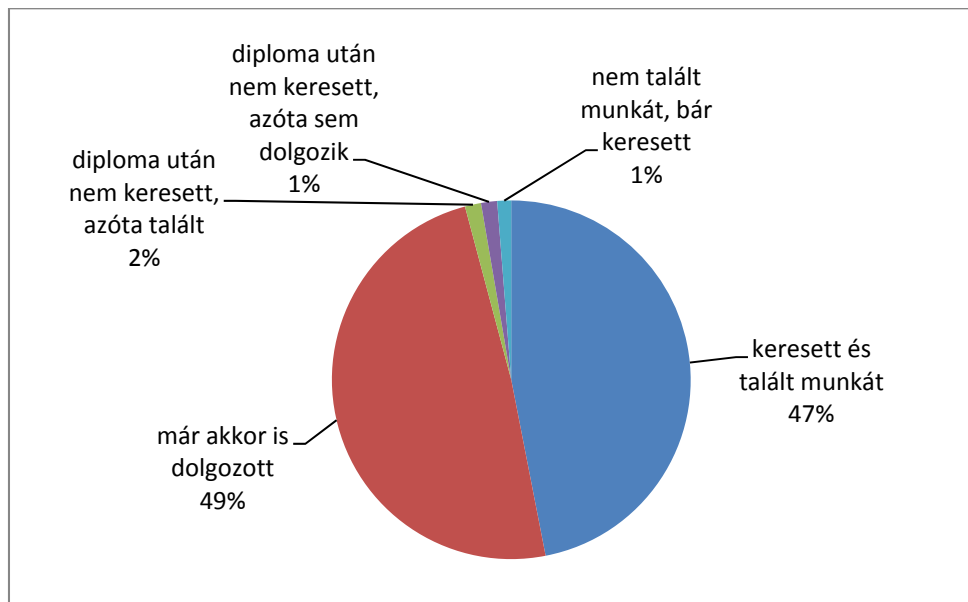
Államvizsgától az első munkahelyig

A friss diplomások számára szakmai tapasztalatok hiányában nagy erőpróbát jelent az első állás megszerzése, ezért célszerűnek látszik minél korábban, már a felsőoktatási tanulmányok alatt, szert tenni némi munkahelyi gyakorlatra. Ezen a területen a bölcsészhallgatók pozitív példát mutatnak, a többi szakterület hallgatóinak, a megkérdezettek közel fele már a felsőoktatásban eltöltött éve alatt is folytatott kereső tevékenységet.

25. ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – bölcsészettudomány képzési terület

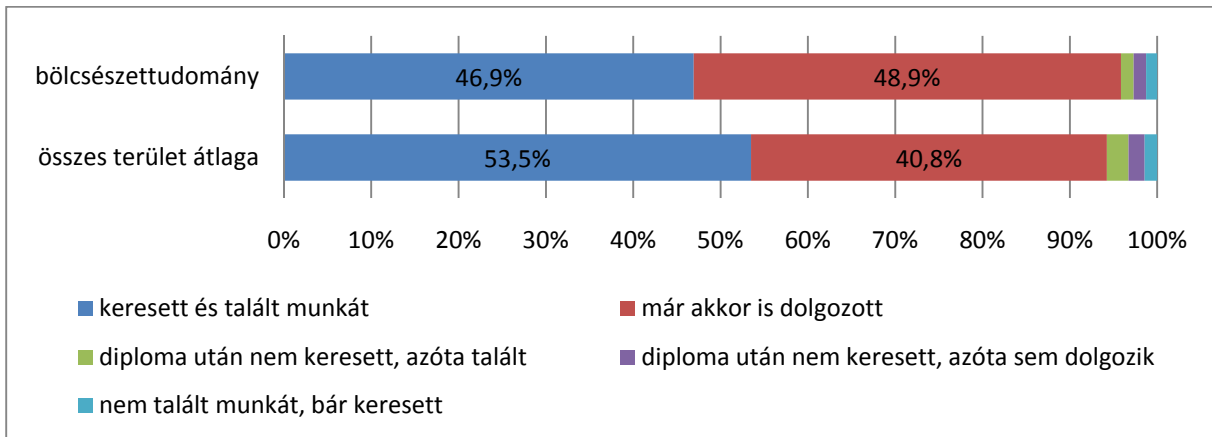
Százalékos megoszlás

N=554

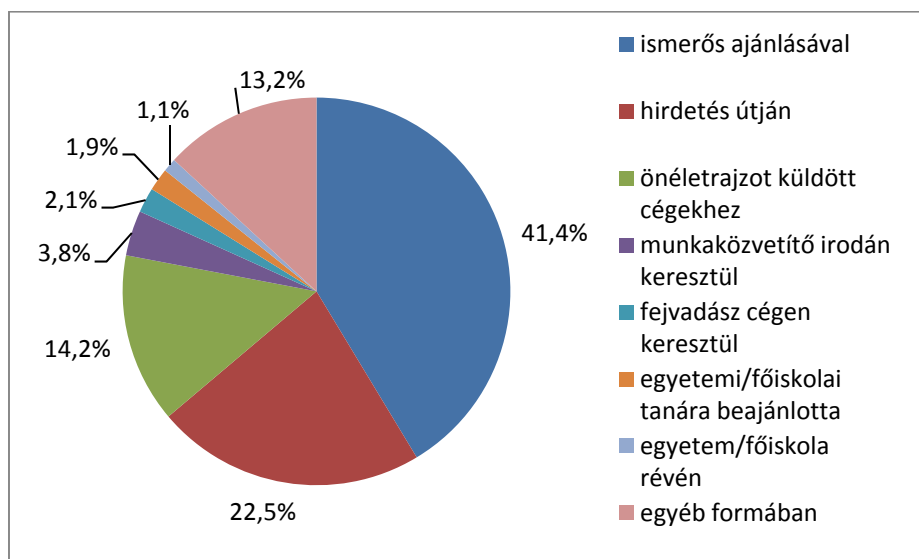
A diploma megszerzése után a még addig kereső tevékenységet nem folytató bölcsészek munkahelykereső stratégiája is sikeresnek bizonyult, negyvenhét százalékuk talált magának állást. A szakcsoport végzettjeinek töredékét, megközelítőleg két százalékot tesz ki azoknak az aránya, akik nem találtak, illetve nem is kerestek munkát maguknak az elmúlt két-három évben. Mindezek alapján elmondható, hogy a végzett bölcsészek útja a munka világába, a társadalomtudományi képzési csoport végzett hallgatói mögé szorosan felzárkózva, lényegesen zökkenőmentesebb és nagyobb folytonosságot mutat, mint a legtöbb képzési terület válaszdórájé.

26. ábra **Álláskeresés az államvizsga után**
Százalékos megoszlás

A biztos elhelyezkedési garanciák mellett nagyon fontos tényező az álláskeresés stratégiája, azaz hogyan, kinek-minek a segítségével található meg a(z első) munkahely. Ezen a területen a bölcsészek számára – hasonlóan a kutatásban részt vett felsőoktatásban végzett hallgatók teljes köréhez – legkézenfekvőbb a kapcsolati tőke felhasználása, több mint negyven százalékuk ismerősök útján találta meg első munkahelyét. Minden ötödik álláshirdetésre jelentkezve, további tizennégy százalékuk célirányosan, a saját elképzeléseikhez igazodva, a kívánt pozícióra beküldött önéletrajzok útján jutott állásához. Alacsony azoknak a végzett bölcsészeknek az aránya, akik egyetemi kapcsolataikat aknázták ki munkaerő-piaci elindulásuk során, míg a legkisebb, szinte teljesen elhanyagolható szerepe e tudományterület esetében az állásbörzéknek van.

27. ábra **Az első munkahely megtalálásának módja – bölcsészettudomány képzési terület**
Százalékos megoszlás
N=529

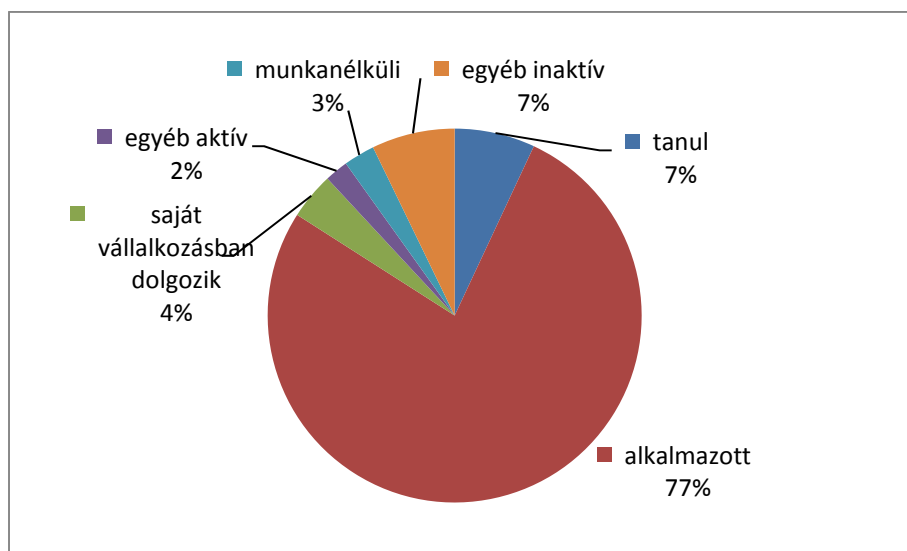

Az eddigiekben bemutatottak alapján elmondható, hogy a bölcsészettudományi képzési területen diplomát szerzettek elhelyezkedési arányai - az elmúlt három év távlatából – nagyon kis mértékben, de meghaladják az összes megkérdezett átlagát. A magas középtávú elhelyezkedési arány és a diploma megszerzését megelőzően munkahellyel rendelkezők nagy száma nem jelenti természetesen a közvetlenül a diploma megszerzése utáni azonnali munkába állást. A felsőoktatásból való kilépés után az aktív munkaerő-piaci státus megszerzéséig eltelt inaktív idő tekintetében ez a szakcsoport nem tud kimagasló eredményeket felmutatni. A természettudományos végzettséget szerző csoport átlagosan közel féléves álláskeresési arányához viszonyítva a bölcsészek 3,89 hónappal nem tartoznak a legnehezebben elhelyezkedők közé, de még így is a 3,54-es teljes mintára vonatkozható átlag alatt teljesítenek. A 2007 óta eltelt három évben a diploma megszerzése utáni első munkahelynek viszonylag magas a megtartó ereje, az összes megkérdezett körében csak minden harmadik végzett lépett kis első állásából. Ez az arány a bölcsészettudományi képzési terület hallgatói körében is hasonlóan alakult: 69 százalékuk jelenleg is az első munkahelyén dolgozik.

Munkaerő-piaci státus, beosztás

A válaszadók jelenlegi foglalkozási státusát vizsgálva minden szakterület esetében megállapíthatjuk – és ebben a tekintetben a bölcsészettudományi szakterület végzettjei sem tekinthetők kivételnek – hogy nagy a törekvés a stabil, biztonságot nyújtó alkalmazotti viszony elérésére. Alacsony azoknak a végzetteknek az aránya, akik az önállóság mellett döntenek, saját vállalkozásba kezdenek.

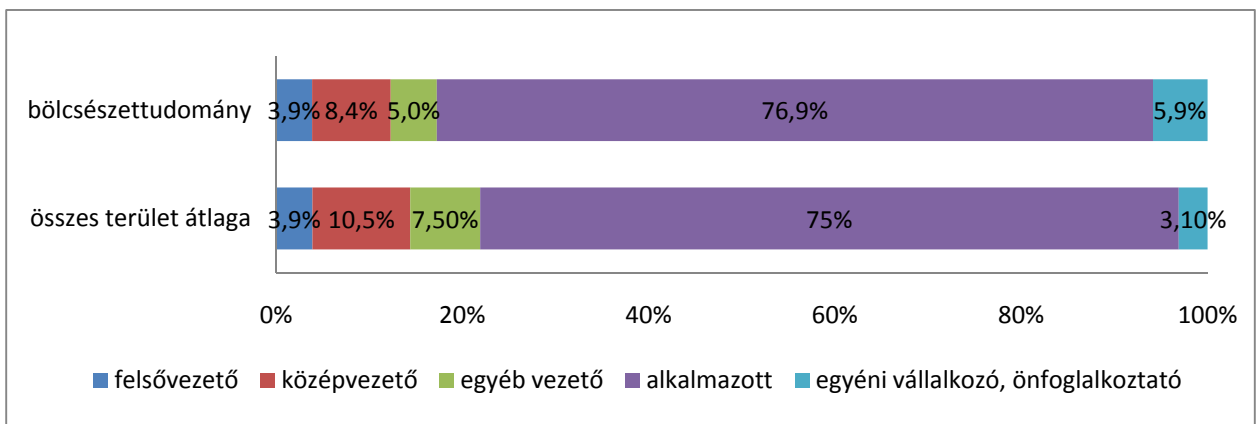
28. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – bölcsészettudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=445

A bölcsész végzettek körében a 77 százalékos alkalmazotti jogviszony 3 százalékkal marad el az kutatási átlagtól, míg a vállalkozási kedv a pár százalékkal meghaladja az átlagot. A felsőfokú, illetve posztgraduális képzésben résztvevők aránya a kiugróan magas aránnyal - megkérdezettek közel negyede – rendelkező természettudományi képzésterületnél jóval szerényebb, de az átlagnál így is

valamivel magasabb, eléri a 7 százalékot. A jelenlegi munkahelyi beosztás esetében sem találunk a bölcsész végzettek körében a kutatási átlagtól nagyon eltérő tendenciákat, 77 százalékuk beosztottként dolgozik, ez kismértékben nagyobb az átlagnál. A felsővezetők 4 százalékos aránya teljesen megegyezik a kutatási átlaggal, de a közép és egyéb vezetők esetében ez alatt marad kissé az átlagnak, önfoglalkoztatók és egyéni vállalkozók aránya viszont közel kétszeres. Így összességében elmondható, hogy a bölcsész végzettségűek körében alacsonyabb a vezetők aránya, de az autonóm munkavállalói magatartás vonzereje átlagon felüli.

29. ábra **Jelenlegi munkahelyi beosztása**
Százalékos megoszlás

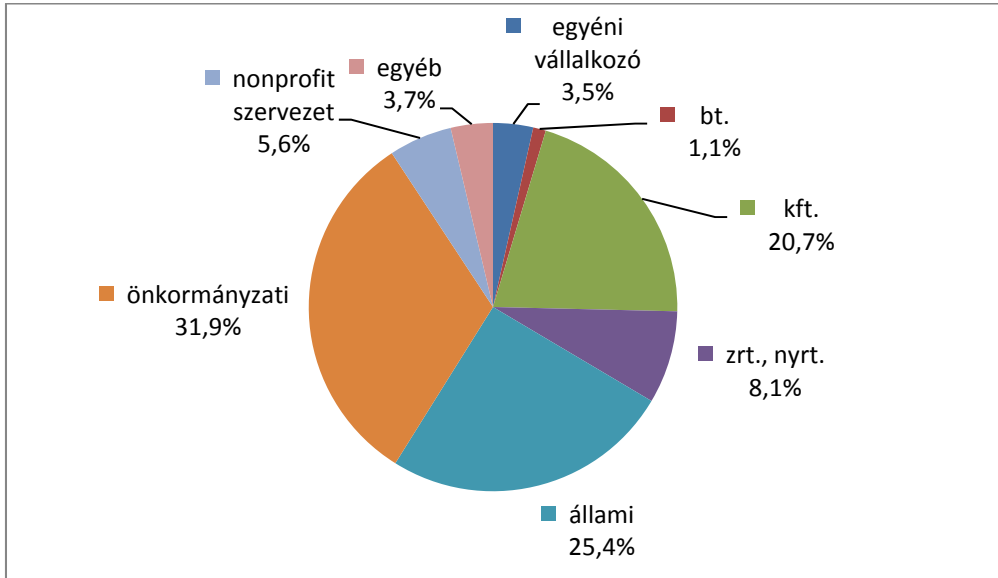

Három évvel a diploma megszerzése után a bölcsészhallgatók több mint fele állami vagy önkormányzati munkahelyen dolgozik; ez az állami szektor esetében öt, az önkormányzati esetében közel tíz százalékkal haladja meg az átlagot. A non-profit területen tevékenykedők 5,6%-os részesedése fele a társadalomtudományi terület végzettjeinek, de még ezzel is sikerül dobogós helyet elérniük az összes szakterület vonatkozásában.

30. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – bölcsészettudomány képzési terület

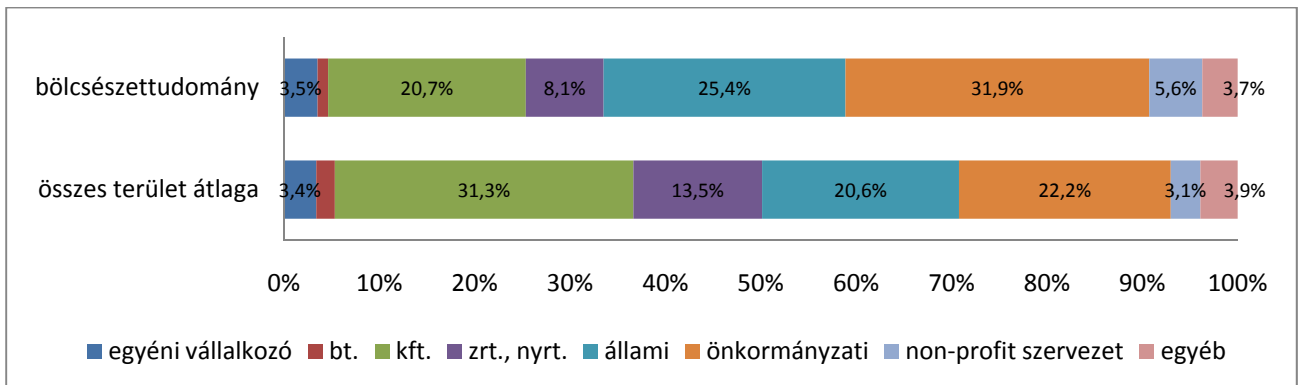
Százalékos megoszlás

N=540

31. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája**

Százalékos megoszlás

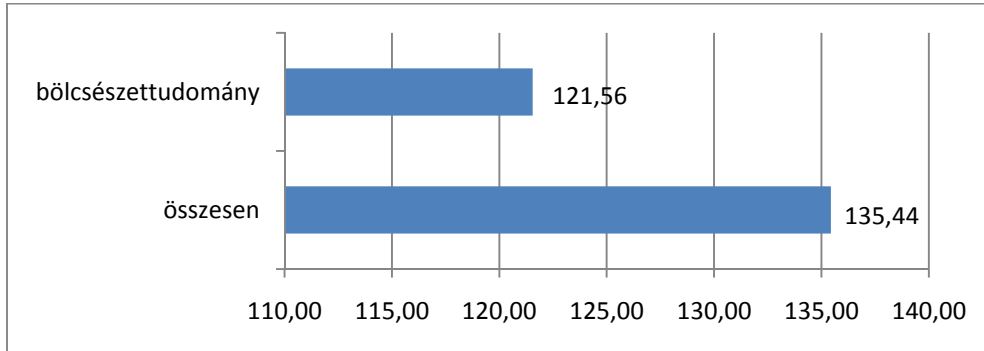

Jövedelem és a munkahelyi elégedettség

A saját bevalláson alapuló nettó jövedelemre irányuló kérdés a kutatások egyik legérzékenyebb területe, a legalacsonyabb válaszadási hajlandósággal ebben az esetben kell számolni. Ez a 2007-ben végzett hallgatók esetében sem történt másként. A kérdést megválaszolók bölcsész végzettségűek havi nettó összjövedelmi átlaga 121 ezer forint, ami 14 ezer forinttal elmaradt az összes válaszadó 135 ezres mérési eredményétől, de ez még így is lényegesen meghaladja a pedagógusok 109 ezres kereseti lehetőségét.

32. ábra **Végzettek (önbevalláson alapuló) havi nettó összjövedelme**

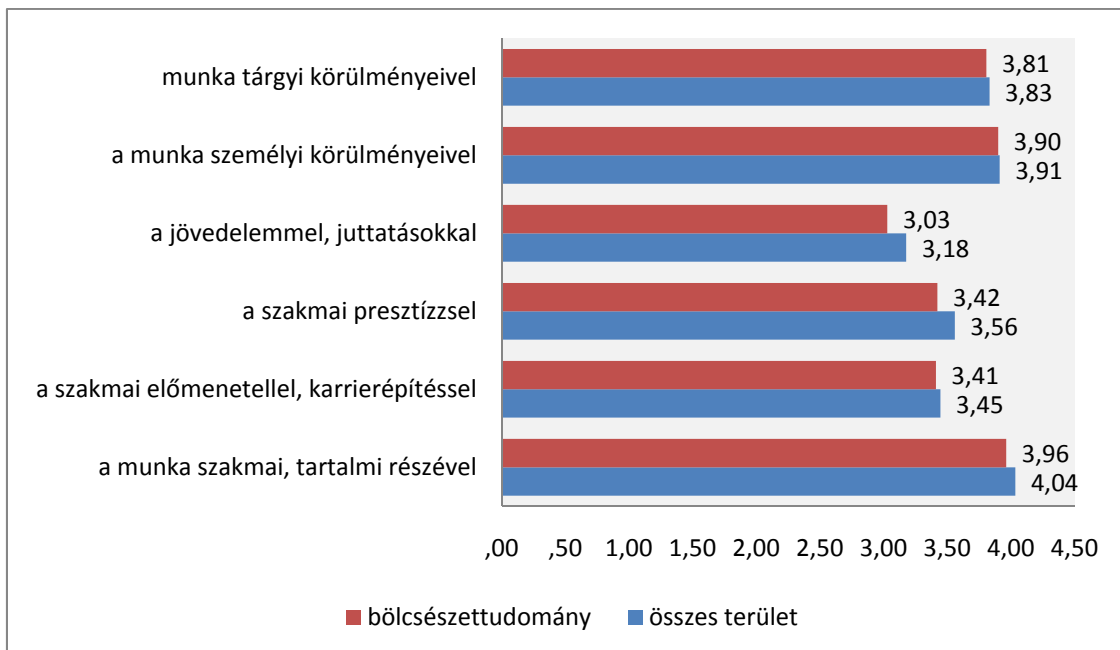
Havi nettó (ezer Ft)

 $N_{\text{bölcészettudomány}}=340$

A vizsgált hat terület közül egy sincs, ahol a bölcészek átlagon felüli elégedettséget mutatnának. A leginkább elégedettségre okot adó tényezőnek a munka szakmai, tartalmi részét jelölték meg, ez az ötös skálán négyes osztályzatot kapott, de a személyi és tárgyi körülmények is közel hasonló eredményeket mutattak.

33. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

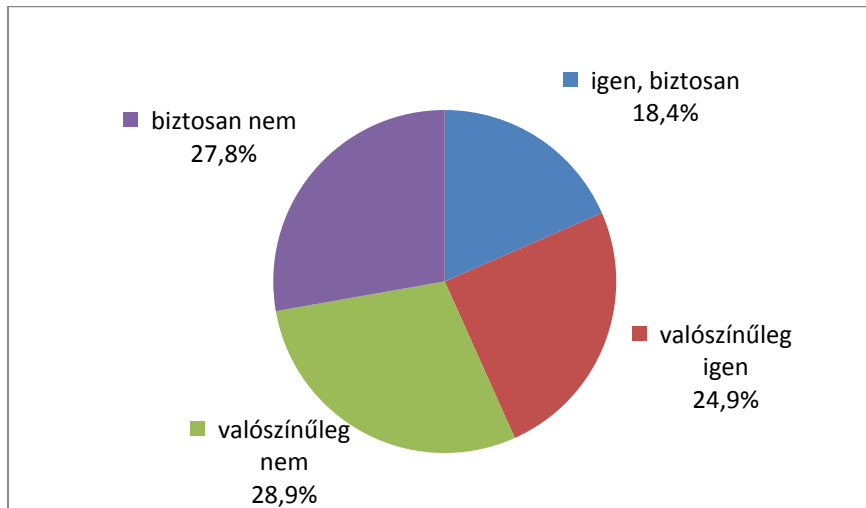

Munka és továbbképzés

A bölcészettudományi képzési területen megszerezhető végzettségek nem minden esetben nyújtanak egy a munkaerőpiacra azonnal átültethető kompakt tudást. Bölcsész diplomával a munkahelyi lehetőségek széles tárháza áll a végzettek lehetőségére, de sok esetben szükséges a megszerzett tudásuk mellé még valamilyen pluszt hozzátenni, a betölteni kívánt pozíció elérése

illetve megtartása érdekében. Ez az irány megegyezik a nemzetközi tendenciákkal, melyek az élethosszig tartó tanulást tekintik ideálisnak. A fent leírtakat látszik igazolni, hogy a szakterület válaszadóinak a kutatási átlagot meghaladóan vannak továbbtanulási terveik a következő évekre. Biztos továbbtanulási szándékát a bölcsészek 18,4%-a jelezte, további 24,9% tartja valószínűnek, hogy újra iskolapadba üljön az elkövetkező években.

34. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – bölcsészettudomány
Százalékos megoszlás
N=515

2.3. Gazdaságtudományok képzési terület

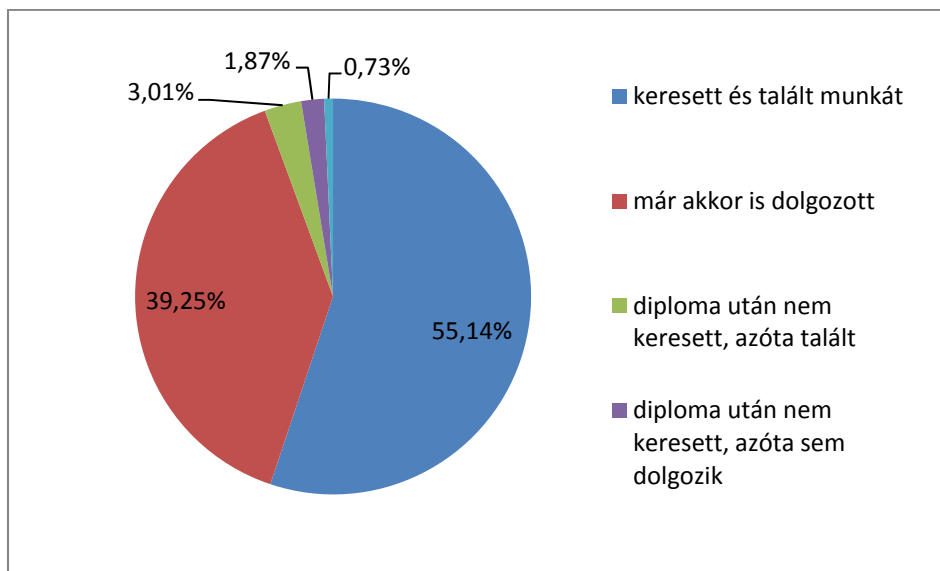
Az elhelyezkedés körülményei, az első munkahely

A gazdaságtudományi képzések végzettjeinek diplomaszerezés utáni álláskeresése, illetve diplomaszerezésük előtti munkaerő-piaci részvételük aránya nem sokban különbözik a teljes vizsgált diplomás csoport mutatóitól. Közel negyven százalékuk rendelkezett már diplomájának megszerzése előtt is állandó munkahellyel, további 55 százalékuk diplomázását követően rövid időn belül keresett, és talált is magának megfelelő munkahelyet; az (azóta is) sikertelenül próbálkozók aránya alacsonyabb az átlagos aránynál, nem éri el az egy százalékot sem.

35. ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – gazdaságtudományok képzési terület

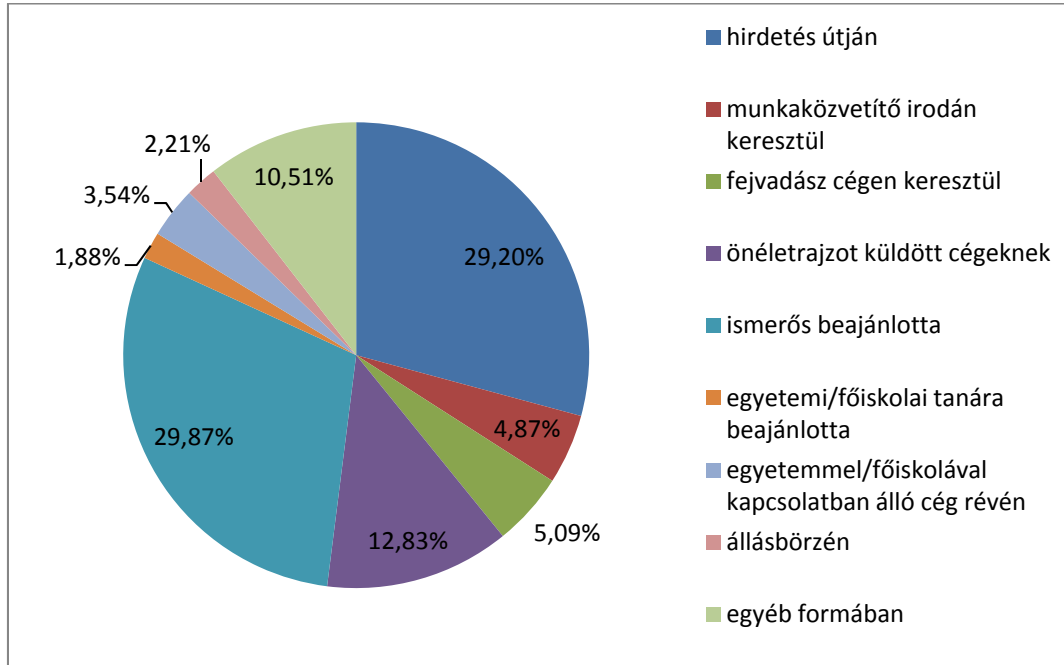
Százalékos megoszlás

N=963

Az első munkahely megtalálásának körülményeiben jól látható az a más vizsgálatok során is megfigyelt jelenség, hogy a különböző álláshirdetés-portálokon, a különböző sajtótermékekben megjelent álláshirdetések között jelentősen felülreprezentáltak a gazdaságtudományi diplomásokat kereső ajánlatok – vizsgált gazdaságtudományi diplomásaink közel harminc százaléka élni is tudott ezzel a lehetőséggel, a hirdetés útján elhelyezkedők aránya a gazdaságtudományok képzési terület végzettjeinek körében magasan felülmúlja a teljes vizsgálati csoportban mért értéket (23,2%). Az átlagosnál magasabb azok aránya is, akik más formális csatornák, munkaközvetítő-, illetve fejedelmek szolgáltatásainak igénybe vételével szereztek első munkahelyüket; a spontán megkeresések révén, illetve ismerősök segítségével szerzett állások aránya azonban elmarad a teljes diplomás csoport átlagától. A diplomaszerezés és az első munkahely megtalálása között átlagosan három (3,03) hónap telt el, ez a mutató lényegesen jobb, mint a teljes vizsgálati minta körében mért 3,54 hónapos átlag; a gazdaságtudományi diplomásokat az átlagosnál tehát lényegesen gyorsabban „szívja fel” a munkaerőpiac.

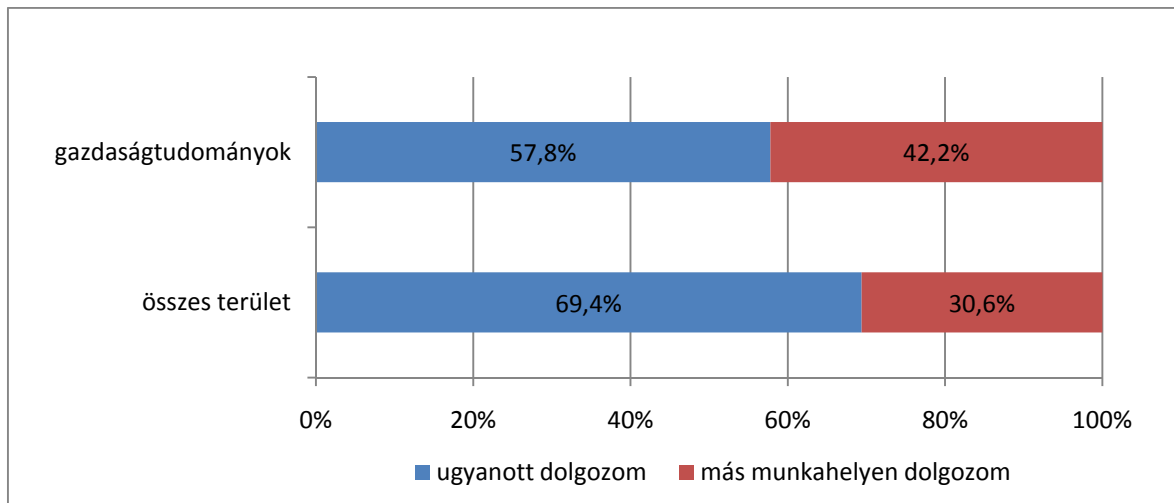
36. ábra **Az első munkahely megtalálásának módja** – gazdaságtudományok képzés
 Százalékos megoszlás
 N=904

Munkaerő-piaci státus három évvel a végzés után

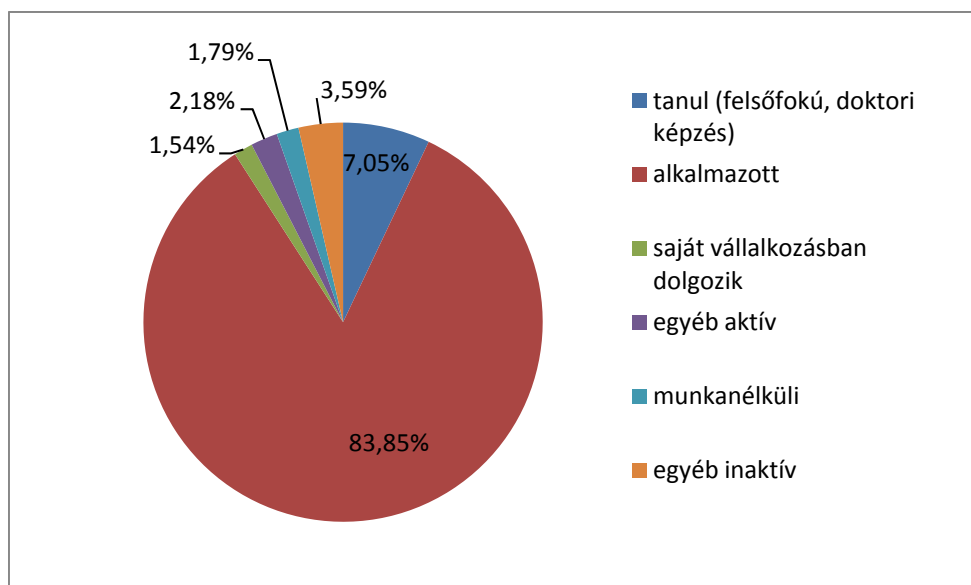
A gazdaságtudományi terület végzettjeinek körében az átlagosnál lényegesen nagyobb korai munkahelyi mobilitást figyelhetünk meg. Míg az összes vizsgált diplomásnak mindössze 30,6 százaléka váltott munkahelyet a diplomaszerezés utáni években, addig ez az arány a gazdasági végzettségűek esetében 42,2 százalékos.

37. ábra **Munkahelyi mobilitás**
Százalékos megoszlás

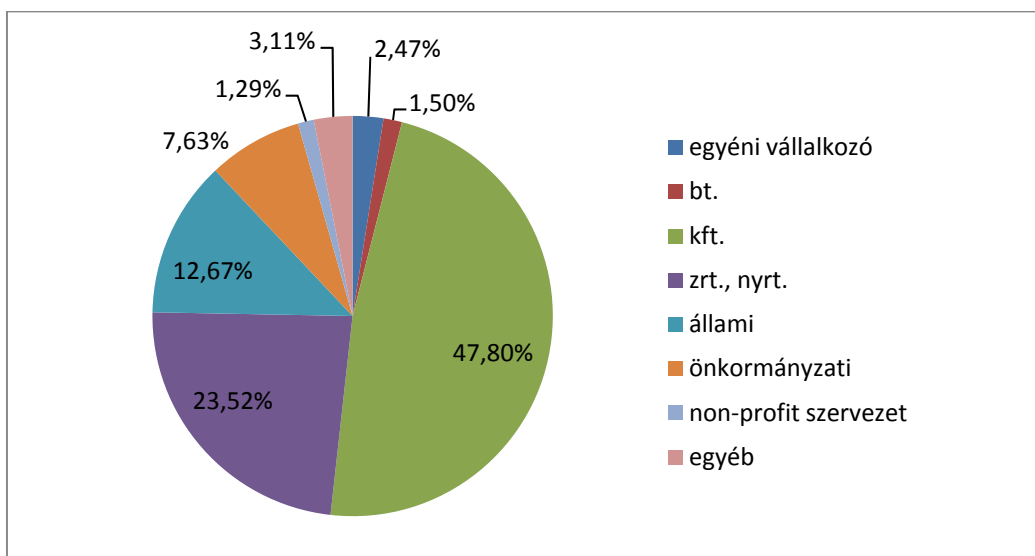
A szakterület végzettjeinek foglalkozási státusza a megkérdezés pillanatában nem mutatott különösebb eltérést az összes csoport átlagához képest. Három százalékkal több körükben az alkalmazottak aránya (83,8 százalék). Ezt követik azok a végzettek, akit tanulnak, az ő 7,1 százalékos részvételük mérsékelten meghaladja az átlagot. Kevés közöttük – 1,5 százalék – a saját vállalkozásban dolgozó, és az orvos illetve természettudomány szakterület végzettjei után ezen a területen a legalacsonyabb a munkanélküliség.

38. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – gazdaságtudományok képzési terület
Százalékos megoszlás
N=780

A munkahely szektor ábrája alapján megállapíthatjuk, hogy három évvel a diploma megszerzése után a gazdaságtudományi terület végzettjeinek közel fele (47,8 %) kft.-ben dolgozik. Ez az átlagnál lényegesen nagyobb arány, ezt a vállalati formát ennél többen már csak a műszaki végzettségűek jelölték meg. A többi szakterületet megelőzően, megközelítőleg minden negyedik gazdaságtudományi diplomás megkérdezett zrt., illetve nyrt. alkalmazásában áll. Az önkormányzati illetve állami szektornak lényegesen kisebb szerep jut, ezen a szakterületen bírnak a legkisebb jelentőséggel.

39. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – gazdaságtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=931

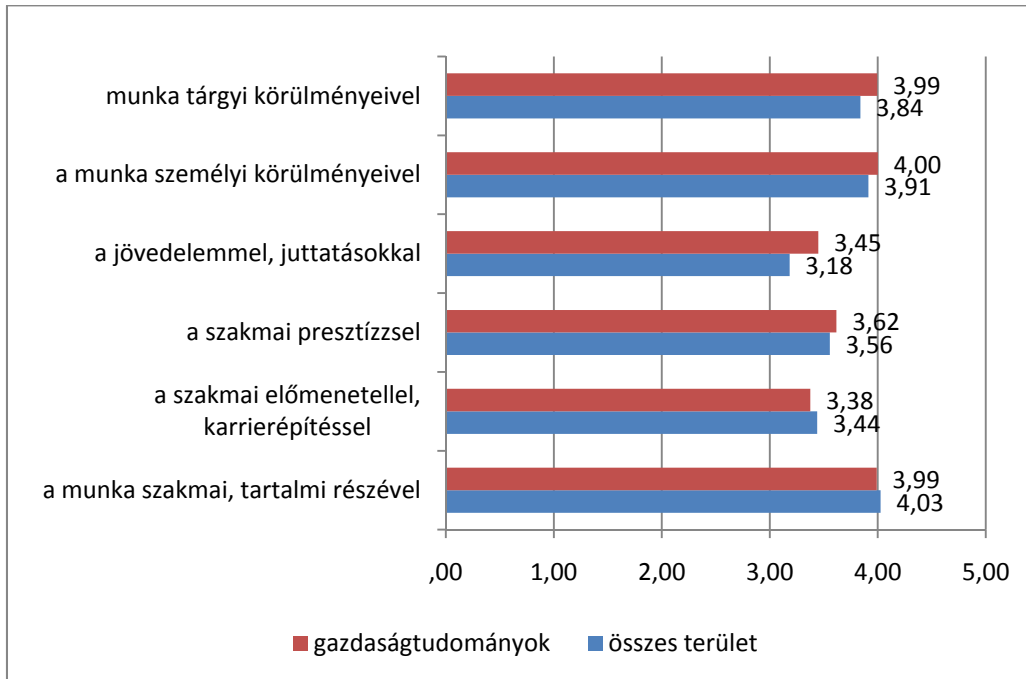

Az alkalmazás körülményei – jövedelem és a munkával való elégedettség

A saját bevalláson alapuló nettó jövedelem a gazdaságtudományok képzési területet végzettjei körében 163,97 ezer forint – az összes megkérdezett átlagánál 28,53 ezer forintra magasabb – és ezzel az összeggel vezető helyet biztosítottak maguknak a szakterületek közötti ranglistán. Ezek után nem meglepő, hogy a munkahelyi körülmények tényezőinek értékelése során a jövedelem és juttatás terén ők a legelégedettebbek. A munka személyi és tárgyi körülményeit is viszonylag pozitívan értékelték. Leginkább a szakmai előmenetel és karrierépítés terén borúlátóak.

40. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

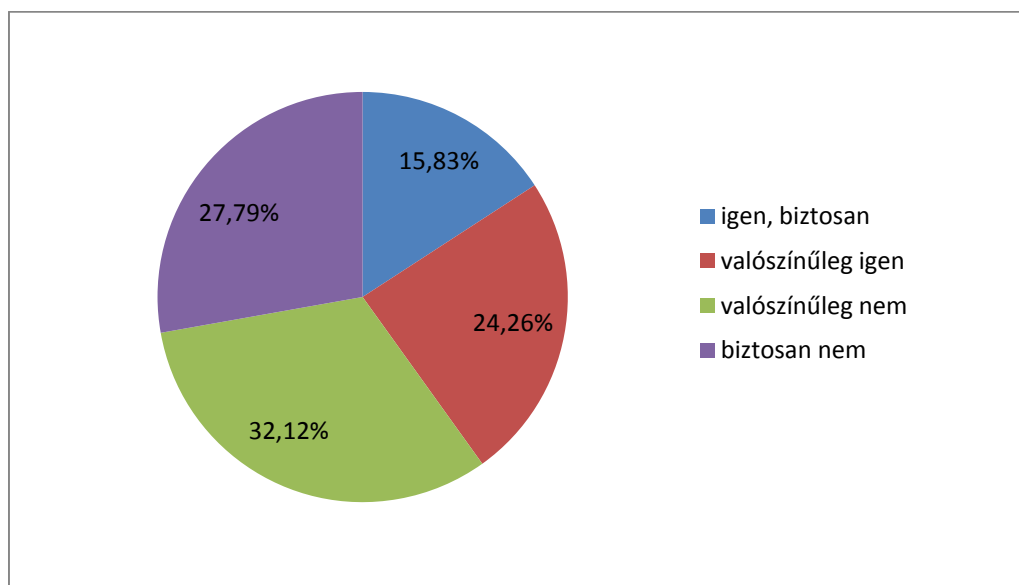

A gazdaságtudományok képzési területén végzetek nem utasítják el a további képzési lehetőségek gondolatát, közel negyven százalékuk – kutatási átlagok kis mértékben meghaladva – tervezi, hogy az elkövetkező években a munkavégzéssel párhuzamosan valamilyen oktatásban vegyen részt.

41. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – gazdaságtudományok

Százalékos megoszlás

N=878

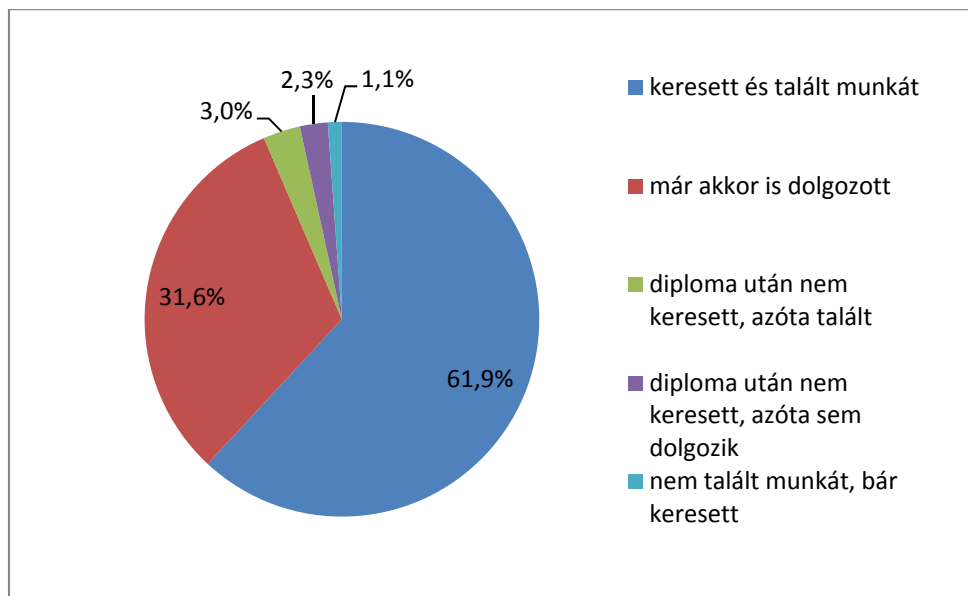

2.4. Informatika és műszaki képzési terület

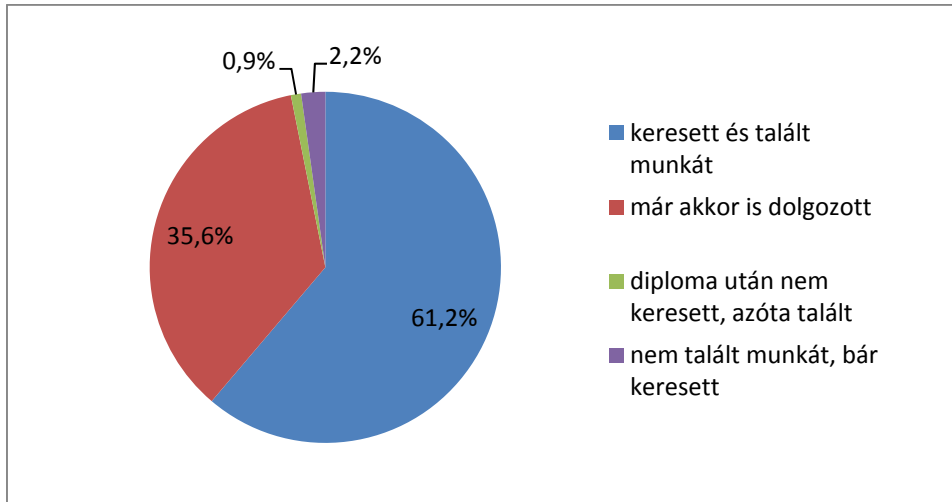
Az elhelyezkedés körülményei, az első munkahely

A műszaki és az informatikai képzések hallgatóiról alkotott általános kép egyik fontos eleme, hogy ők azok, akik már felsőfokú tanulmányaik alatt is igen nagy százalékban beleszótlanak a munka világába, szakterületüknek megfelelő alkalmi munkákat végeznek, illetve sokan közülük már tanulmányaik befejezése előtt állandó munkahellyel rendelkeznek. Felmérésünk eredményei nem igazán támasztják alá ezt a közkeletű vélekedést. Diplomájának megszerzése előtt a megkérdezett informatikusok mintegy 35, a műszakisok mindössze 32 százaléka végzett folyamatos munkát – mindkét terület elmarad az átlagtól, a műszakis végzeteknél csak a természettudományi terület diplomásai rendelkeznek kisebb arányban már a diplomaszerezésük előtt állandó munkahellyel.

42a. ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – műszaki képzési terület
Százalékos megoszlás
N=525

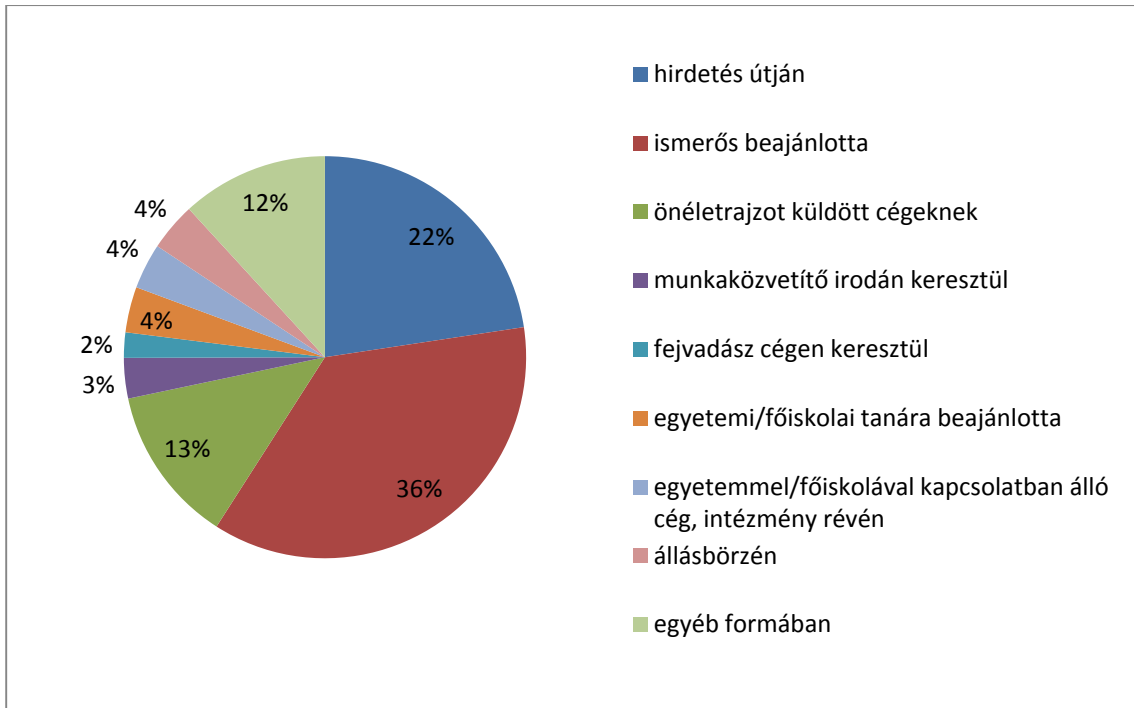
42b. ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – informatika képzési terület
Százalékos megoszlás
N=317

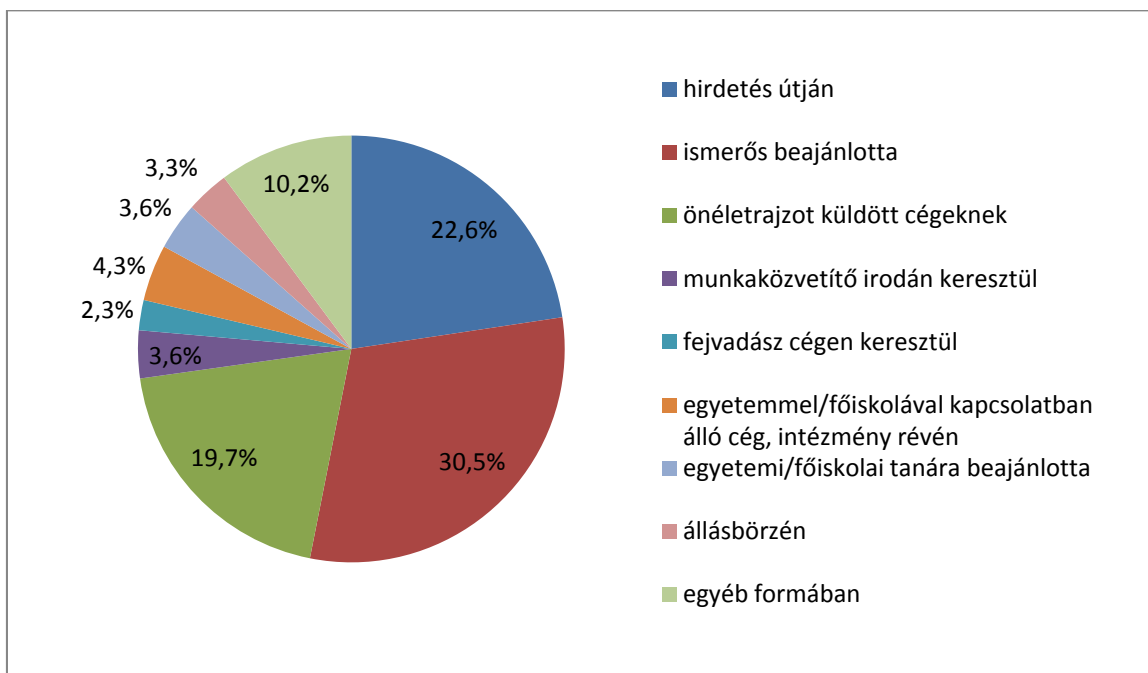
A diplomaszerezést követő elhelyezkedés ugyanakkor ezen a két területen úgy tűnik, nem okoz komoly gondot, munkahely-kereséssel kapcsolatos problémákról mindössze a megkérdezettek 1–2 százaléka számolt be. Az első munkahely megtalálása mindkét terület végzettjei esetében az átlagnál rövidebb időt vesz igénybe – a műszaki diplomások a végzés után átlagosan 3,28, az informatikusok csaknem ugyanennyi, 3,27 hónap alatt tudtak elhelyezkedni.

Az elhelyezkedés segítéséhez a frissdiplomás mérnökök és az informatikusok is nagy számban vettek igénybe többé-kevésbé informális csatornákat – ismerősök, volt tanárok ajánlását. Érdekes, hogy bár a különböző médiumokban, online portálokon megjelenő álláshirdetések jellemzően nagy százaléka kapcsolódik ehhez a két képzési területhez, hirdetés útján a mérnökök és az informatikusok is csak az átlagos arányban tudtak elhelyezkedni; az informatikusok esetében azonban az átlagnál jóval gyakoribb a spontán megkeresések sikeressége: csaknem minden ötödik válaszadó cégeknek küldött önéletrajz révén jutott álláshoz.

43a. ábra **Az első munkahely megtalálásának módja** – műszaki képzési terület
Százalékos megoszlás
N=491

43b. ábra **Az első munkahely megtalálásának módja** – informatika képzési terület
Százalékos megoszlás
N=305

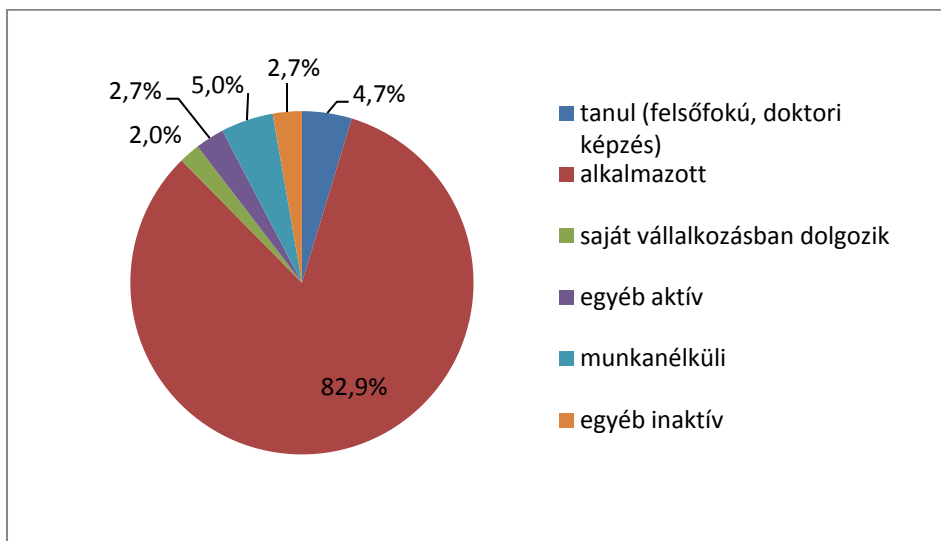

Az első munkahely mindkét területen meglehetősen stabilnak bizonyul – a mérnökök az átlagnak megfelelő 70, az informatikusok az átlagosnál többen, 75 százalékban két és fél – három év után is ugyanazon a munkahelyen dolgoznak, ahol diplomaszerezésüket követően állásba kerültek vagy ahol ezidőtájt már esetleg állásban is voltak.

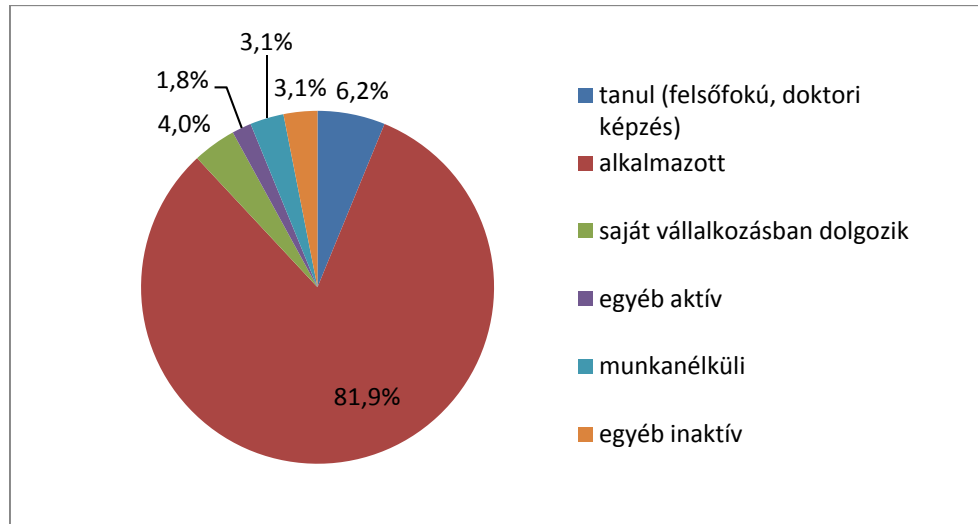
Munkaerő-piaci státus három évvel a végzést követően

Három évvel diplomaszerezését követően mind a mérnökök mind az informatikusok túlnyomó többsége alkalmazotti viszonyban áll; az informatikusok között ugyan az átlagosnál többen vezetnek saját vállalkozást, de az önállóak aránya náluk is öt százalék alatt marad. Feltűnő, hogy munkanélküli státusról az összes képzési területet figyelembe véve a műszakisok számoltak be a legnagyobb arányban – az 5%-os érték több mint kétszerese az átlagnak (az átlag 2,3%), de az informatikusok is valamivel az átlag feletti arányban voltak a megkeresés időpontjában munkanélküli státusban. A graduális vagy posztgraduális tanulmányokat végzők aránya ugyanakkor mindkét területen elmarad az átlagostól (az összes megkérdezett 6,9 százaléka vesz részt ilyen képzésben).

44a. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – műszaki képzési terület
Százalékos megoszlás
N=404

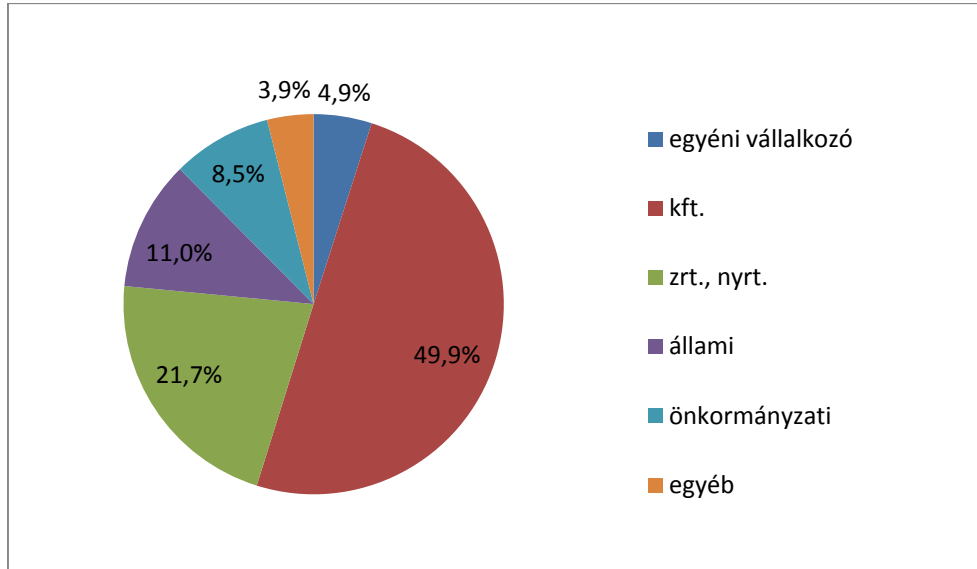
44b. ábra **Jelenlegi foglalkozási státusz** – informatika képzési terület
Százalékos megoszlás
N=226

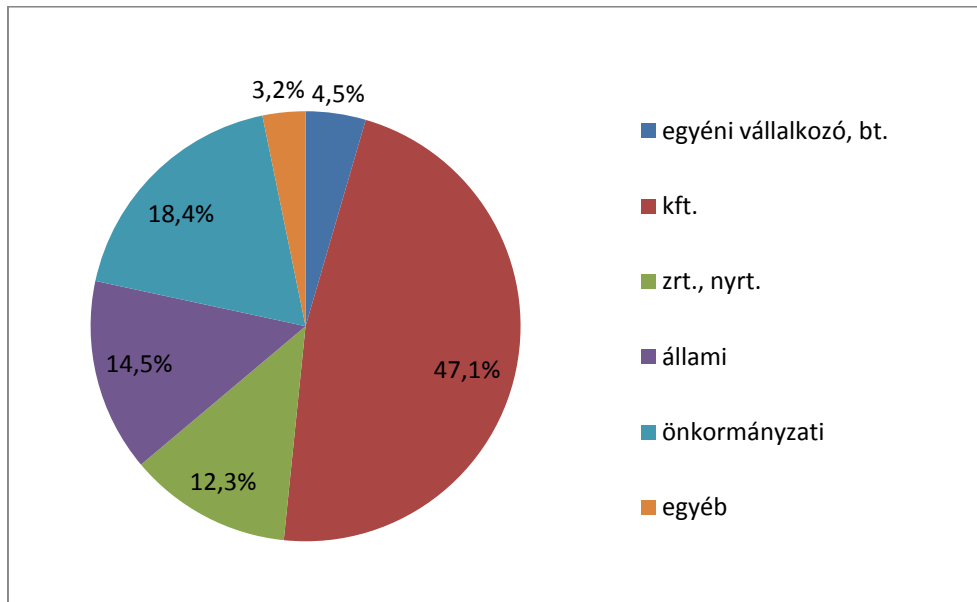
Az alkalmazotti viszonyban álló mérnökök és informatikusok döntő többsége beosztottként dolgozik munkahelyén. A műszaki terület által biztosított jó előmeneteli lehetőséget jelzi, hogy a 2007-es év műszakis végzettjei körében az átlagosnál nagyobb arányban vannak jelen közép-, valamint felső vezetők is: középvezetői státust a válaszadó mérnökök 14,2 százaléka tölt be – szemben az átlagosan 10,4 százalékkal, míg felső vezetőként 4,3 százalékuk dolgozik – az átlagérték itt 3,8 százalék. Az informatikusok körében ugyanakkor kismértékben a beosztottként dolgozók felülreprezentáltak.

A mérnökök és informatikusok foglalkoztatói elsősorban piaci cégek; mindkét területen jóval átlag feletti a for-profit szektorban dolgozók aránya, az állami és önkormányzati szektor intézményeinek részesedése azonban – elsősorban a műszakis végzettek körében – jelentősen elmarad a teljes vizsgálati mintában mért arányoktól, és a non-profit szektorban dolgozó mérnökök és informatikusok aránya is elenyésző.

45a. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – műszaki képzési terület
Százalékos megoszlás
N=507

45b. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – informatika képzési terület
Százalékos megoszlás
N=310

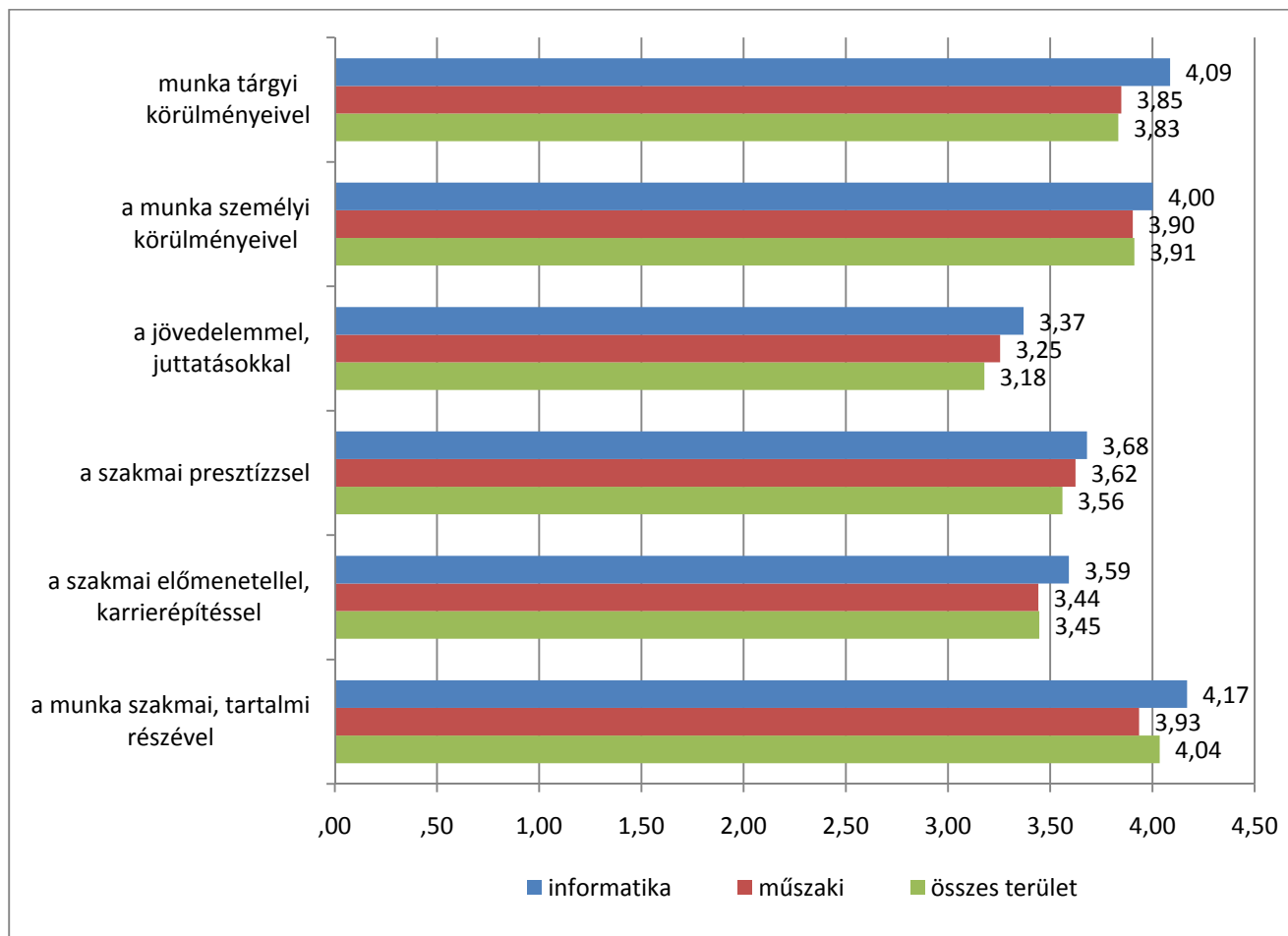
Az alkalmazás körülményei – jövedelem és a munkával való elégedettség

A 2007-ben végzett mérnökök és informatikusok saját bevallásukon alapuló havi nettó átlagjövedelme az összes képzési területet figyelembe véve a legmagasabbak közé tartozik; a műszaki diplomások 145 240 forintos jövedelme hét, az informatikusok havi 150 560 forintos nettó jövedelme tizenegy százalékkal haladja meg a teljes minta (a felsőfokú végzettségűek) átlagát.

A műszaki és az informatikai pályák a jó kereseti lehetőségeken túl kifejezetten jó munkakörülményekkel is várják a munkavállalókat – legalábbis ez derül ki a megkérdezettek munkával kapcsolatos elégedettségének vizsgálatából. Az informatikusok körében valamennyi vizsgált szempont (a munka tárgyi- és személyi követelményei, a jövedelem, az előmeneteli lehetőségek, a presztízs, a munka szakmai tartalma) szerint átlag feletti elégedettségi mutatókat mérhettünk, de a mérnökök is csak munkájuk szakmai részével kapcsolatban fogalmaztak meg az átlagnál negatívabb véleményeket.

46. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

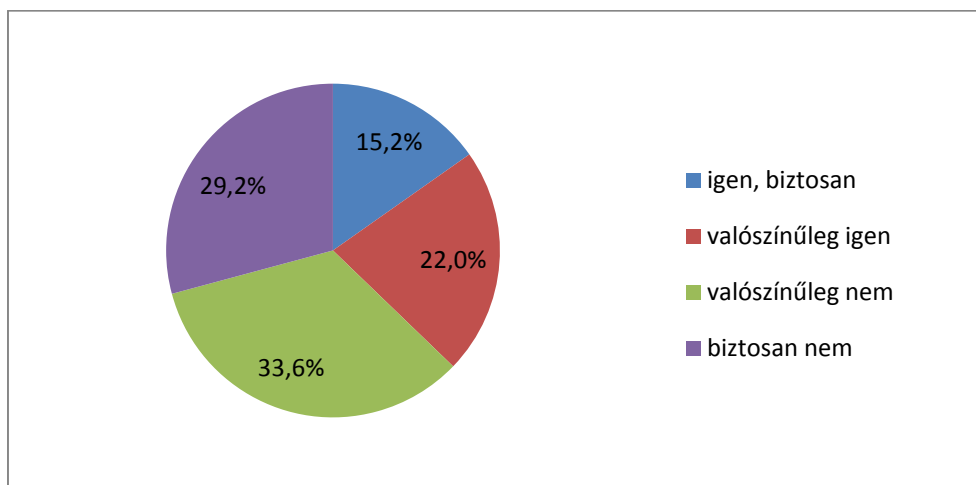
További tanulmányi tervek

További felsőfokú vagy egyéb szakmai tanulmányokban a két képzési terület végzettjei közül inkább a műszaki diplomások gondolkodnak – ők nagyjából a teljes átlaghoz hasonló arányban tervezik kiegészíteni, bővíteni szakmai ismereteiket. Az informatikusok a továbbképzési tervek tekintetében érdekes módon ugyanakkor messze elmaradnak az átlagtól, alig több mint egynegyedük gondolja úgy, hogy a közeljövőben többé-kevésbé biztosan belekezd majd valamilyen képzésbe.

47a. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – műszaki képzési terület

Százalékos megoszlás

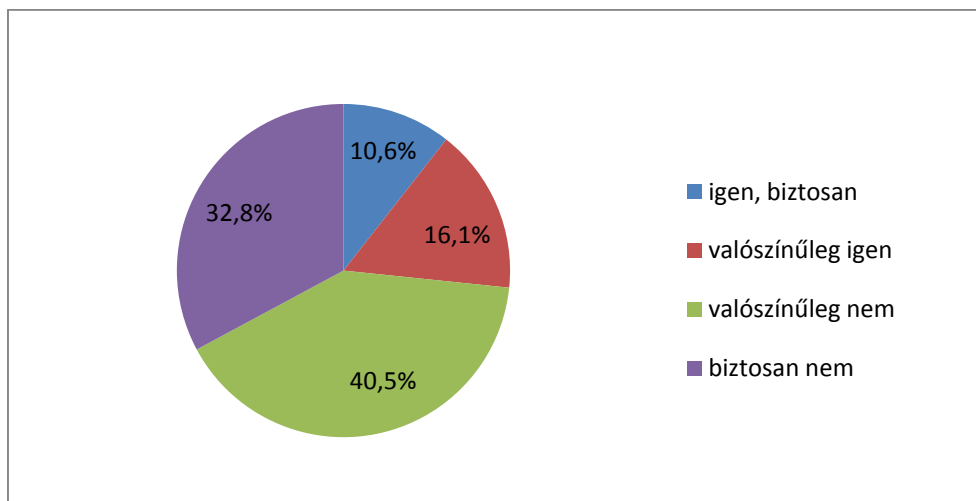
N=473

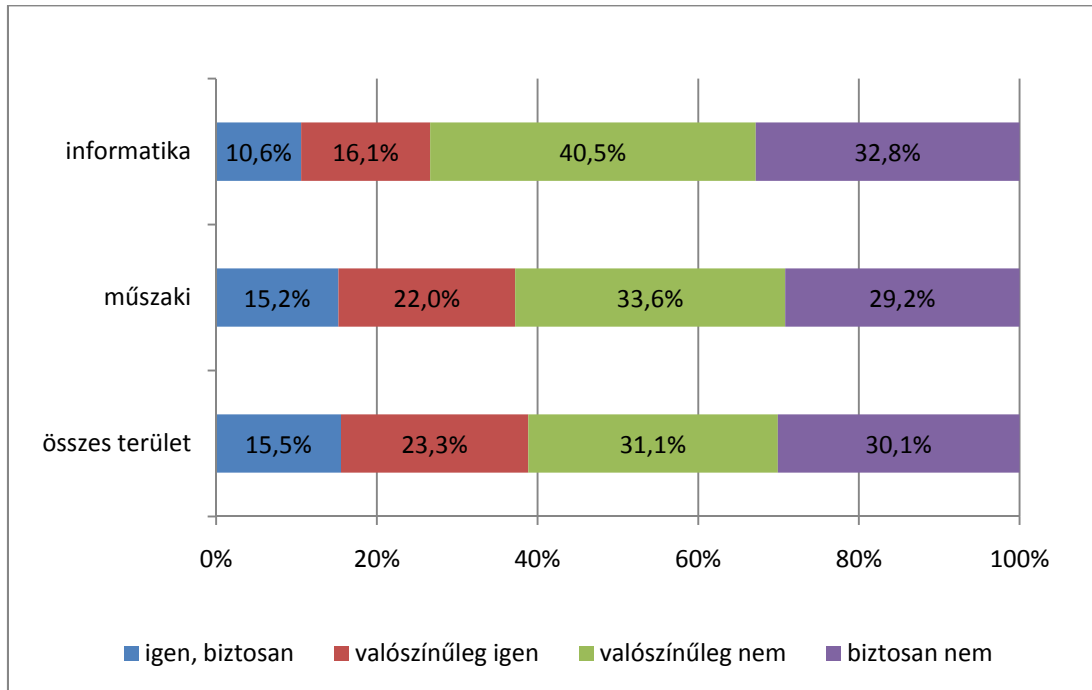
47b. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – informatika

Százalékos megoszlás

N=274

47c. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?**
Százalékos megoszlás

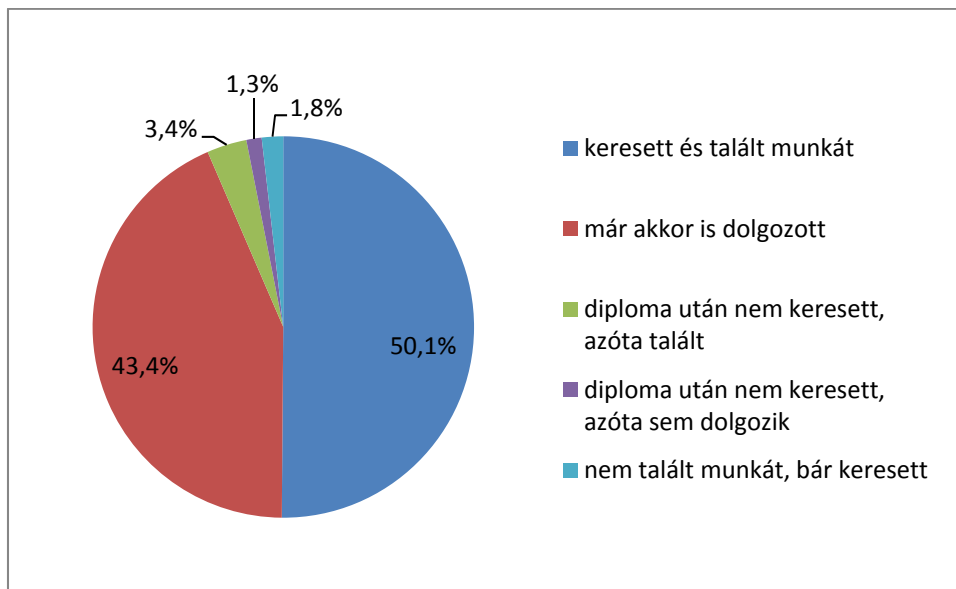

2.5. Jogi és igazgatási képzési terület

A diploma utáni elhelyezkedés körülményei

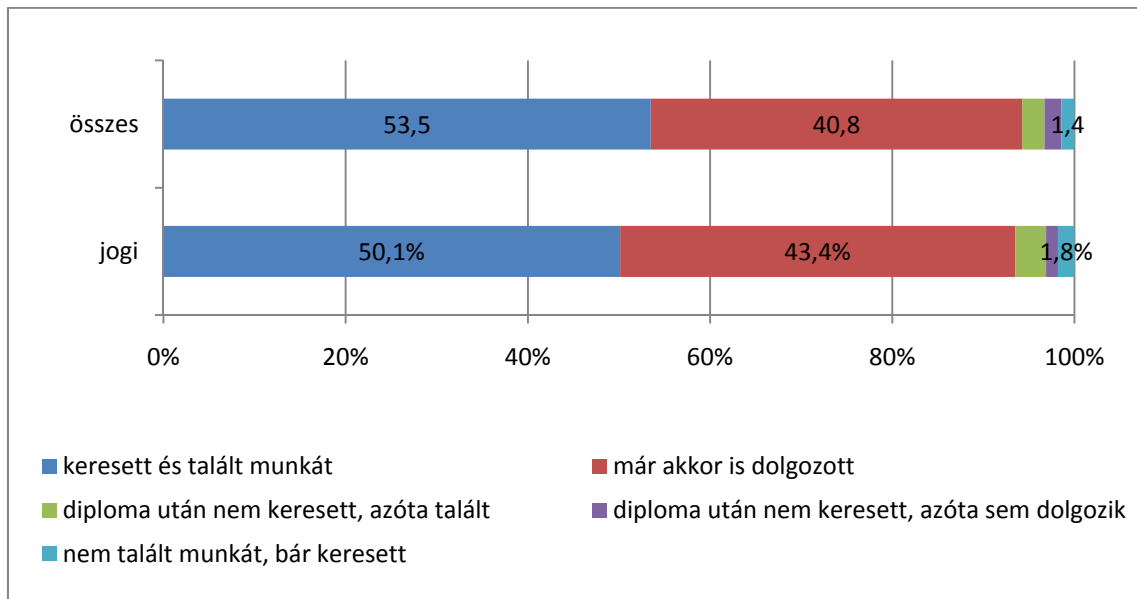
A diploma utáni elhelyezkedésről tanácsos már a tanulmányi évek alatt gondoskodni és szakmai tapasztalatok, gyakorlatok megszerzésére törekedni. Kutatásunk adatai azt mutatják, hogy a végzetek egy jelentős része felsőfokú tanulmányai alatt nem rendelkezett munkahellyel, csupán ötből kettő válaszó szerzett munkatapasztalatot diák évei alatt. A jogi és igazgatási képzési területen a végzetek 43 százaléka már végzett munkát iskolai évei alatt is, ami kismértékben „felülmúlja” az átlagosnak mondható 40 százalékot.

48. ábra **Álláskeresés az államvizsga után – jogi és igazgatási képzési terület**
Százalékos megoszlás
N=385

Talán ennek köszönhetően a végzetek többségének nem jelentett akadályt a munkaerő-piaci elhelyezkedés. A már említett 43 százalék mellett a végzetek fele az államvizsgát követően keresett és talált is magának megfelelő munkahelyet. Elhelyezkedési problémákról a válaszóak mindössze 1,8 százaléka számolt be; a frissdiplomás jogi és közigazgatási szakemberek lényegében a teljes diplomás-csoporthoz hasonló arányban tudnak elhelyezkedni a munkaerő-piacon. Az államvizsgát követő elhelyezkedési adatok mellett szükséges szemügyre venni a diploma megszerzése és az első munkába állás között eltelt időtartamot is, mely szintén kedvező képet fest a jogi és igazgatási szakterületről.

49. ábra **Álláskeresés az államvizsga után**
Százalékos megoszlás

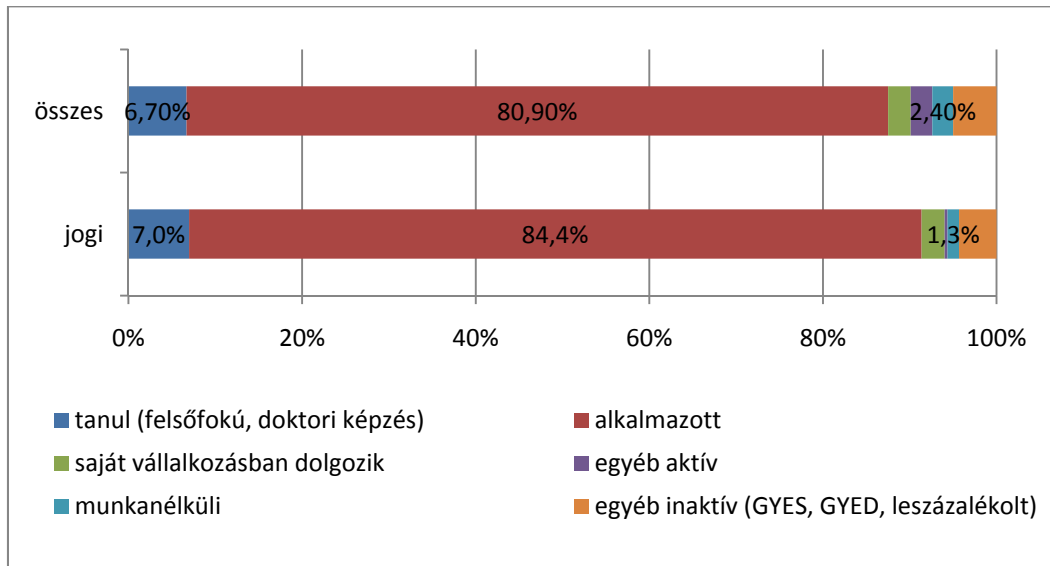

A rendszerint a túlképzés képével társított szakterületen végzettek kifejezetten jó elhelyezkedési mutatókat produkáltak; rövidebb időt töltenek el a „pályakezdő munkanélküliség” szakaszában más képzési területek végzettjeihez képest, átlagosan 3,12 hónap alatt tudnak elhelyezkedni, mely a teljes minta átlagánál (3,54 hónap) jelentősen rövidebb.

Munkaerő-piaci státus három évvel a végzés után

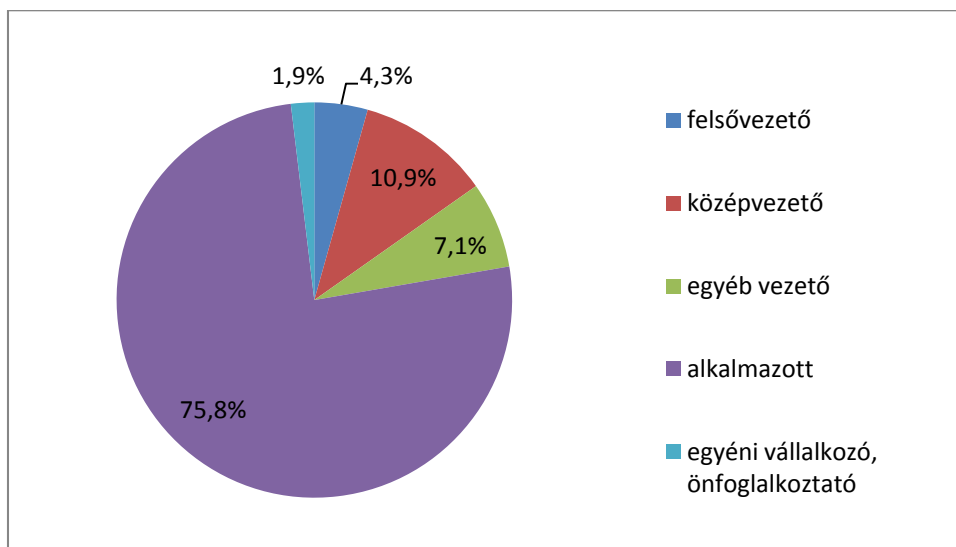
Három évvel a végzés után a jogi és igazgatási képzési területen végzettek 84 százaléka alkalmazotti munkaviszonyban áll, az összes képzési terület átlagától – 2,4 százalék - eltérően a válaszadó jogi és igazgatási végzettségűek csupán 1,3 százaléka munkanélküli. A jogi és igazgatási területen végzettek körében is viszonylag magas az első munkahelyhez való kötődés aránya, az alkalmazásban álló válaszadók valamivel kevesebb, mint háromnegyede (73 százalék) a végzettség megszerzése utáni első munkahelyen dolgozik, vagy ugyanazt a folyamatos megbízási munkát végzi.

50. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – jogi és igazgatási képzési terület
Százalékos megoszlás

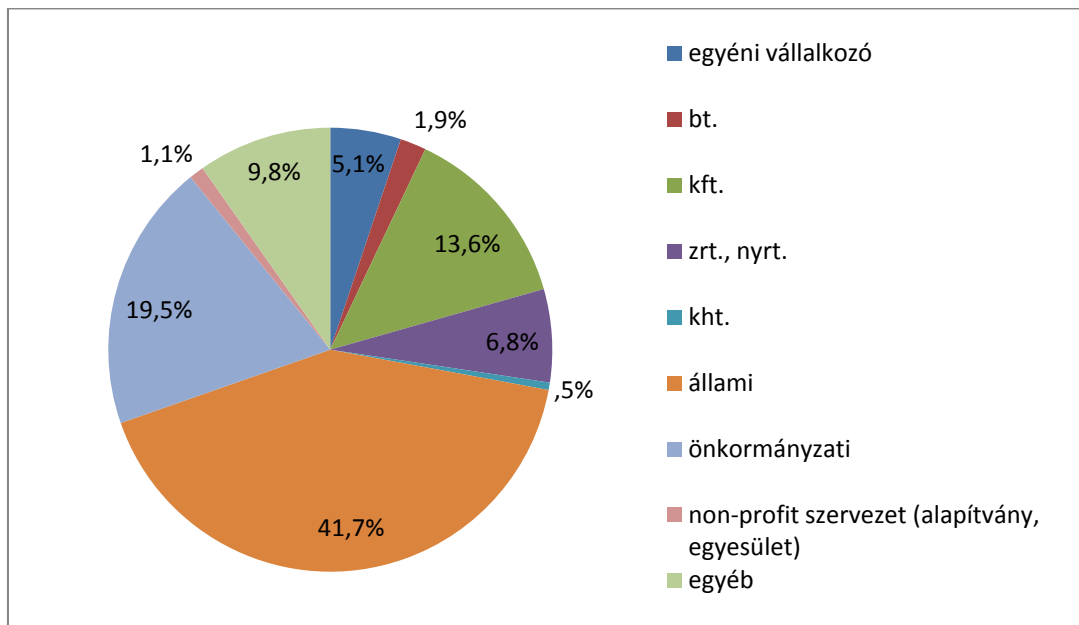
A munkahelyi beosztást tekintve a jogi és igazgatási végzettségűek közül az alkalmazásban állók 84 százaléka beosztottként dolgozik, ez az arány közel áll az átlaghoz. A jogi és igazgatási végzettségűek körében a vizsgált képzési területek átlagával megegyezik a karrierépítési lehetőség, a válaszadók 76 százaléka alkalmazotti, 11 százaléka középvezetői, 4 százaléka felsővezetői pozícióban dolgozik.

51. ábra **Jelenlegi munkahelyi beosztás** – jogi és igazgatási képzési terület
Százalékos megoszlás
N=368

A munkahely cégformáját tekintve a jogi és igazgatási területen az állami szféra örvend a legnagyobb népszerűségnek, a válaszadók majdnem 42 százaléka választja ezt a területet. A megkérdezettek másik jelentős része, 20 százaléka az önkormányzati szférában dolgozik. Presztízs-szempontról kifejezetten vonzó területnek számít a bíróság és az államigazgatási intézmények, míg a végzettek a legkevésbé elismertnek a civil szervezeteknél, önkormányzatoknál végzett munkát tartják.

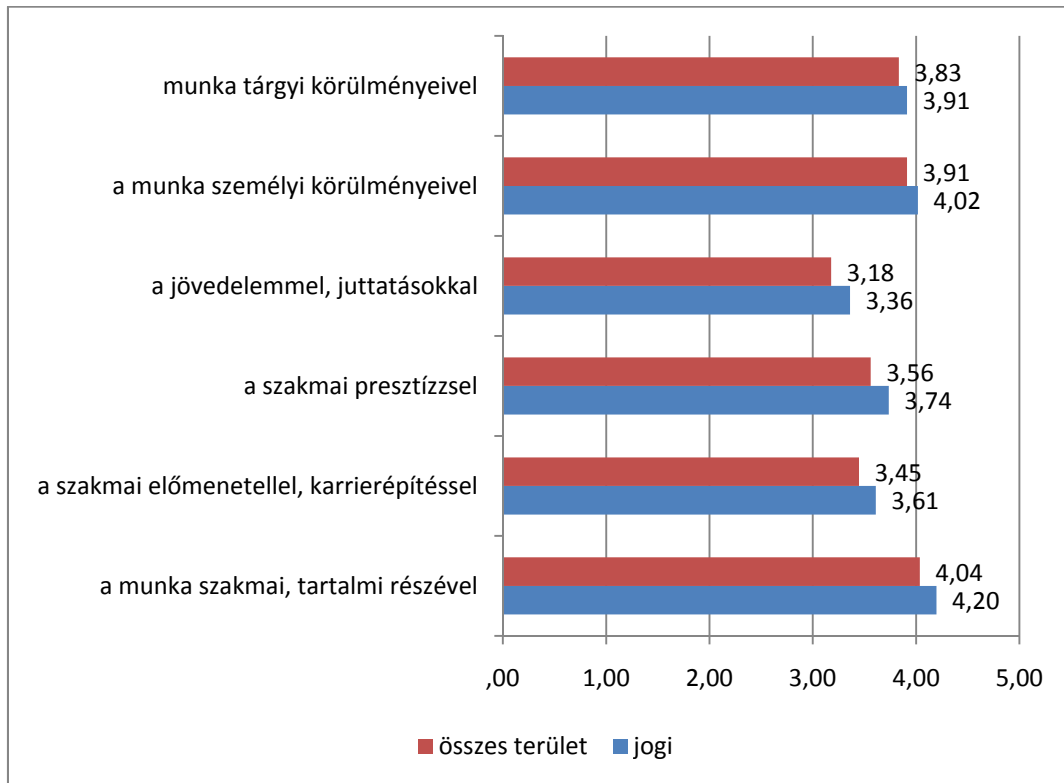
52. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – jogi és igazgatási terület
Százalékos megoszlás
N=369

Az alkalmazás körülményei - a munkával és a jövedelemmel való elégedettség

A jogi és közigazgatási végzettségűek saját bevallásán alapuló havi nettó összjövedelme 152.000 forint – ez jelentősen meghaladja a teljes minta 135 ezer forintos nettó átlagát. Az elégedettségi mutatók a jogi és igazgatási végzettségűek körében a teljes minta átlagánál minden vizsgált szempontból magasabb elégedettséget adnak, így elmondhatjuk, hogy a jogi és igazgatási szakemberek általános elégedettségéről számoltak be az alkalmazási körülményeiket illetően.

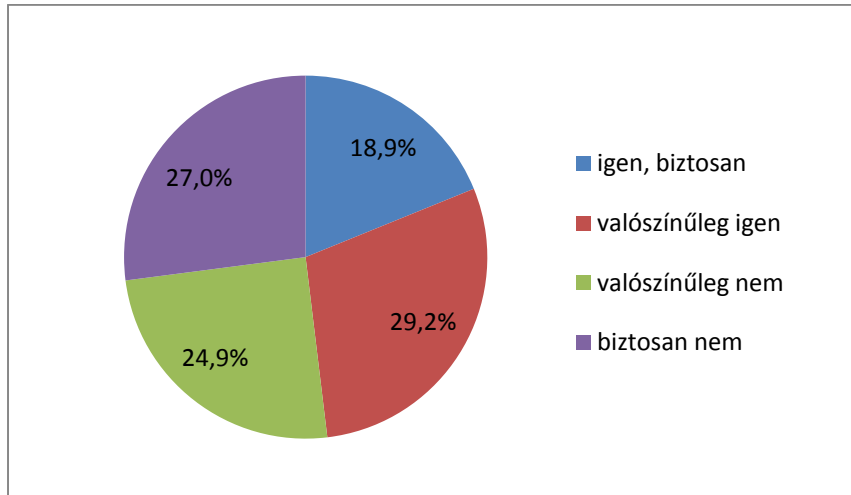
53. ábra **Elégedettség a végzett munkával**
1-től 5-ig adható értékelések átlaga

További tanulmányi tervek

A munka melletti tanulás, az (első) diploma megszerzését követő további képzések, tanfolyamok elvégzése iránti igény mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről egyre növekvő népszerűségnek örvend, és egyre nagyobb hangsúlyt kap a szakpolitikai kérdések között is. A jogi és igazgatási területen végzettek körében a munka melletti tanulási tervek átlagosnak mondhatóak a teljes diplomás-csoporthoz viszonyítva. A válaszadók 19 százaléka biztosan elvégze a közeljövőben valamilyen újabb képzést vagy tanfolyamot, további 29 százalékuk pedig valószínűnek tartja, hogy ismét felsőfokú vagy egyéb tanulmányokat kezd. A megkérdezett jogi és igazgatási végzettségűek 27 százaléka biztosan nem, további 25 százaléka valószínűleg nem tervez további tanulmányokat szaktudásának fejlesztése, bővítése érdekében.

54. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – jogi és igazgatási terület
Százalékos megoszlás
N=366

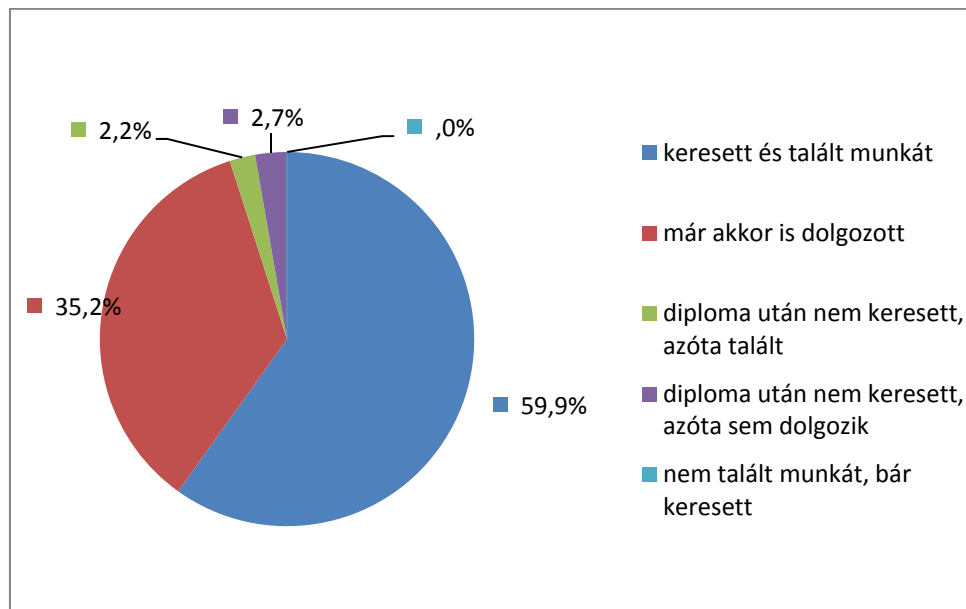

2.6. Orvos - és egészségtudomány képzési terület

Államvizsgától az első munkahelyig

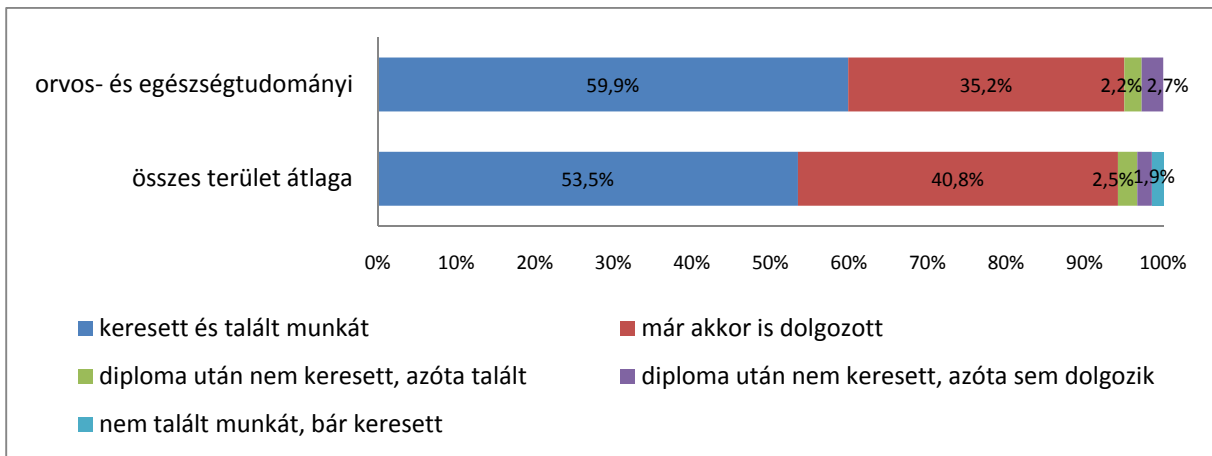
A végzettek a diploma átvétele után szembekerülnek az első munkahely-keresés nehézségeivel, ez alól azok a szerencsések képeznek kivételt, akik már képzési idejük alatt is folytattak kereső tevékenységet. Számukra – megszerzett munkahelyi tapasztalataiknak köszönhetően – nem jelent akkora kihívást a munkaerő-piaci adaptáció. Az orvos- és egészségtudomány szakterület hallgatói ebből a szempontból kis mértékben átlag alatt eredményt mutatnak, csak minden harmadik folytatott kereső tevékenységet felsőoktatási éve alatt.

55.ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – orvos- és egészségtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=364

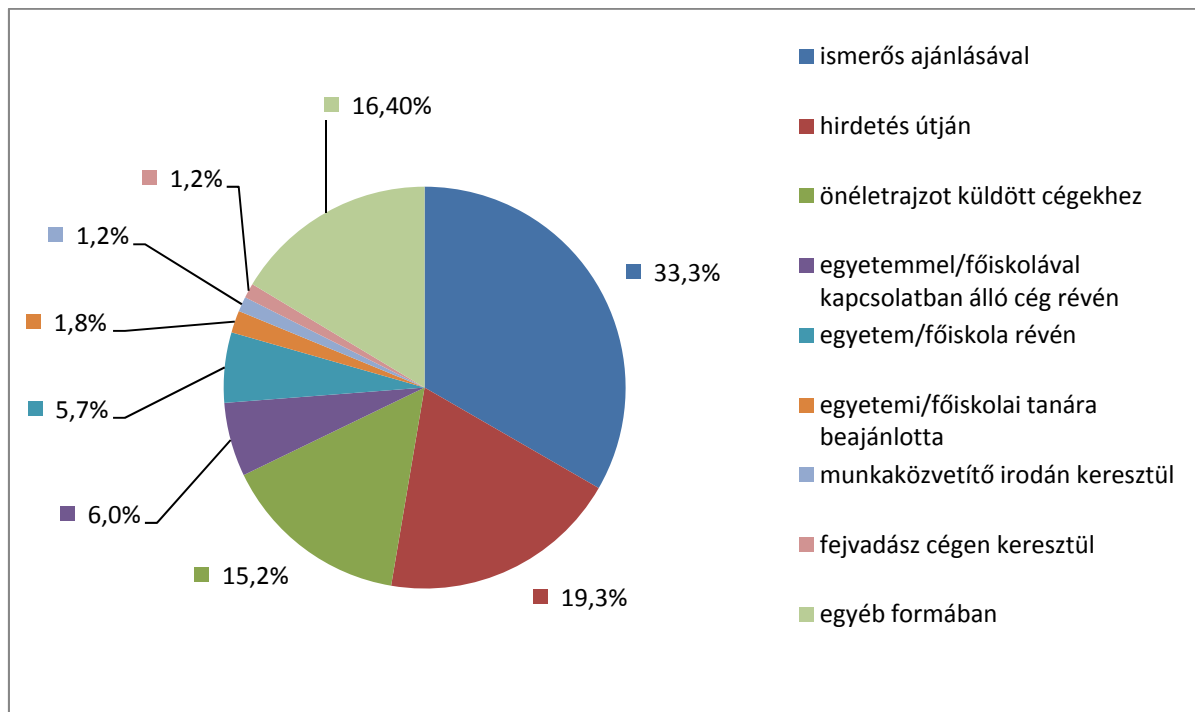
A korábbi munkahelyi tapasztalat hiánya úgy tűnik ezen a tudományterületen nem befolyásolta jelentősen az elhelyezkedési esélyeket, a végzettek kimagasló arányszámban 59,9 százalékban tudtak a diploma kézhezvétele után elhelyezkedni. Összességében a már korábban dolgozó és a diploma után elhelyezkedő végzettek 95 százalékos aránya megegyezik a kutatási átlaggal. Feltűnően pozitív jelenség, hogy ez a szakterület az egyetlen, ahol gyakorlatilag nulla azoknak az aránya akik kerestek, de nem találtak munkát a 2007 óta eltelt időszakban.

56.ábra **Álláskeresés az államvizsga után**
Százalékos megoszlás

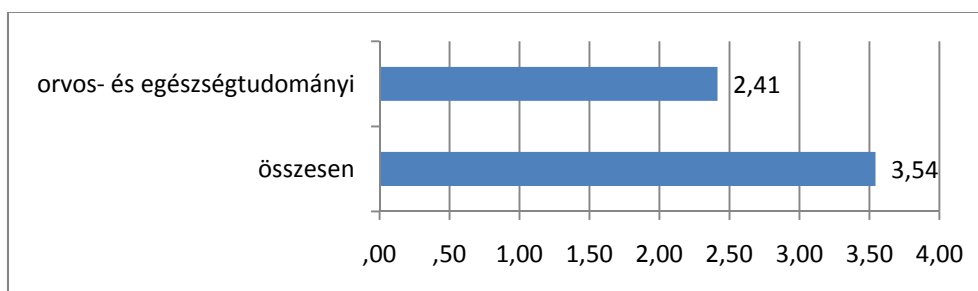
Magas információtartalommal bír, jól hasznosítható az az ismeret, amit az egyes szakterületek álláskeresési technikái árulnak el számunkra. Vannak minden tudományterületre általánosan megállapítható tendenciák, ilyen az első állás megszerzéséhez vezető három legbiztosabb út: az ismerős ajánlása, hirdetés útján és a cégekhez közvetlenül eljuttatott önéletrajz útján. Az orvos- és egészségtudomány szakterület végzettjei átlag közeli arányban jutottak első munkahelyükhöz ismerőseik ajánlására (33,3%), illetve önéletrajz elküldésével (15,2%), de hirdetés útján a kutatási átlagnál 10 százalékkal kevesebben, 19,3 százalékuk talált munkát. Ezen a területen tölt be legnagyobb szerepet az elhelyezkedés szempontjából a felsőoktatási intézményben szerzett kapcsolati tőke. A munkaközvetítő irodáknak viszont az orvos- és egészségtudományi szakterületen veszik a legkisebb – 1,2% – hasznát.

57.ábra **Az első munkahely megtalálásának módja** – orvos- és egészségtudomány képzés
Százalékos megoszlás
N=336

A diplomázást követő elhelyezkedés tempóját vizsgálva megállapíthatjuk, hogy ezen a képzési területen nincs ok panaszra, hiszen a többi szakterületet megelőzve, a kutatási átlag 3,54 hónapjához képest 2,41 hónap a várható várakozási idő.

58.ábra **Államvizsgálója után hány hónap alatt talált munkát?**

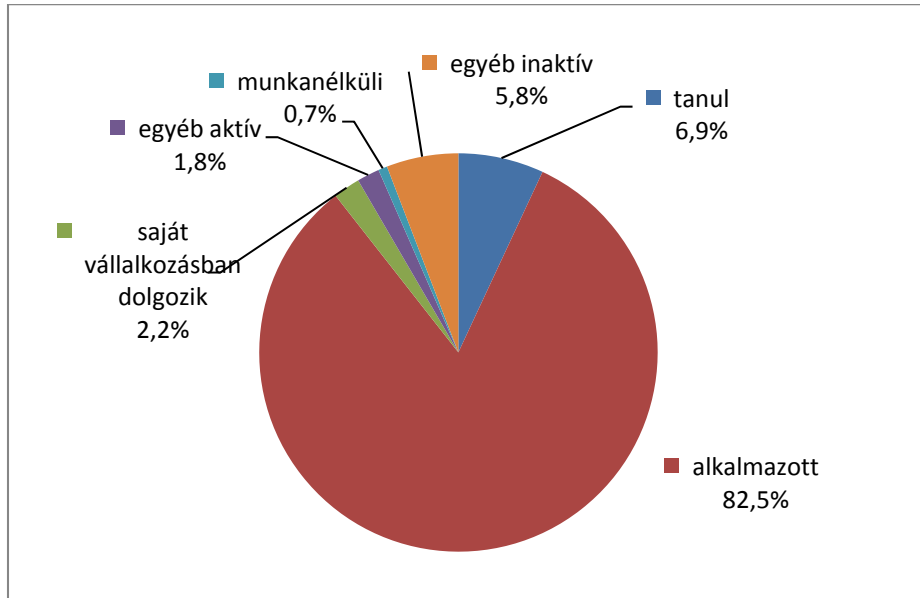

Státus, beosztás

A viszonylagos kiszámíthatóságot, stabilitást és biztonságot nyújtó alkalmazotti státus minden tudományterület esetében a legnépszerűbb, legalább háromnegyed részben jellemző minden szakmacsoportra, eltérések az arányokban találhatóak. Az orvos- és egészségtudomány képzési terület végzettjeinek 82,5 százaléka áll alkalmazásban, ez másfél százalékkal haladja meg a kutatási átlagot. A vállalkozói- és a tanulókedv átlagosnak mondható. A munkanélküliek aránya a szakterületen igen csekély, nem éri el az egy százalékot, hasonlóan alacsony munkanélküli arány a

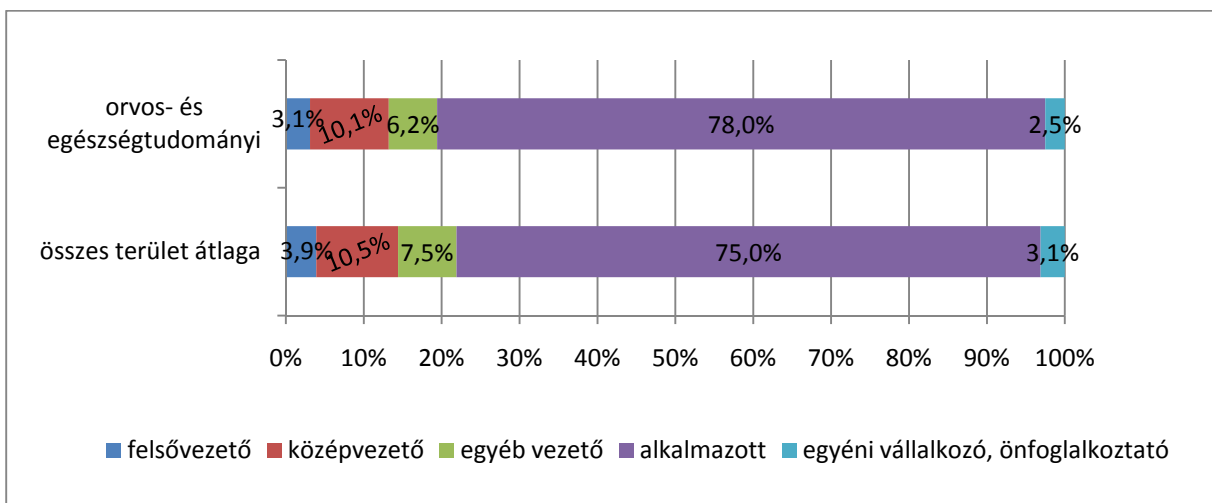
társadalomtudomány képzési területen tapasztalható, de ott ez köszönhető a nagyon magas tanulói arányszámnak is.

59.ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – orvos- és egészségtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=274

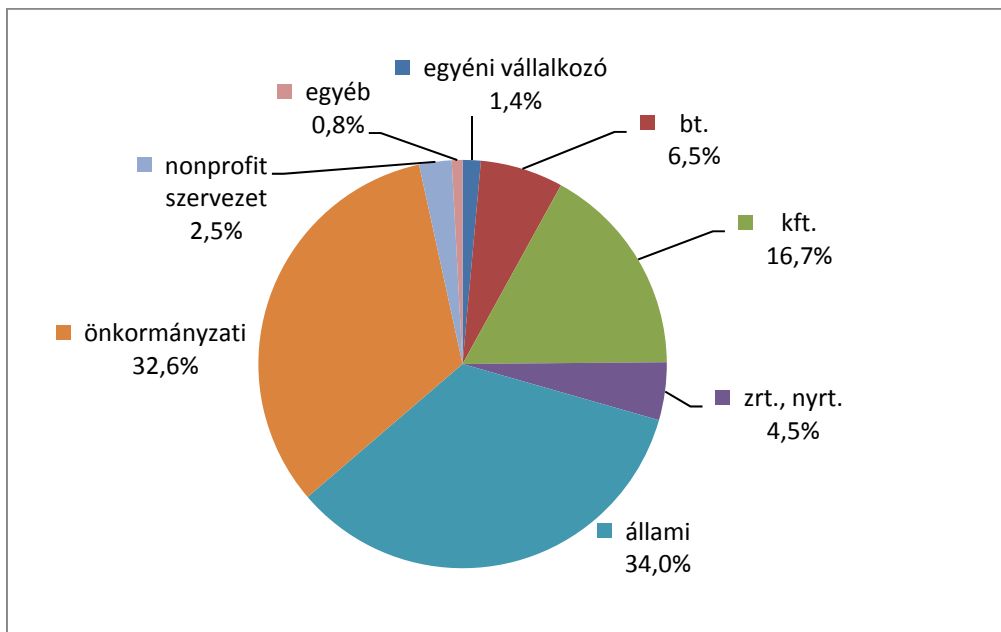
A jelenlegi munkahelyi beosztás területén nincsenek a kutatási átlagtól lényegesen eltérő átlagok. Annyit mondhatunk erről a területről, hogy az alkalmazottak 78 százalékos részvétele három százalékkal haladja meg az átlagot. 19,4 százalék a vezetők aránya, ez kis mértékben a kutatási átlag alatti eredmény.

60.ábra **Jelenlegi munkahelyi beosztás**
Százalékos megoszlás

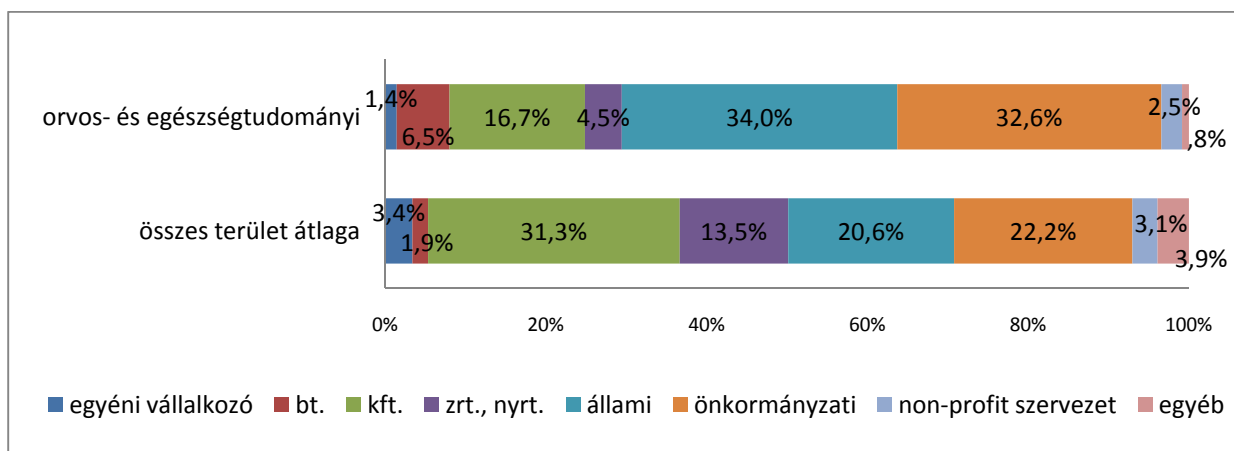

Az orvos- és egészségtudomány képzési terület 2007-ben diplomát szerzettjeit túlnyomórészt az állami (34 százalék) és az önkormányzati (32,6 százalék) szférához köti munkaviszonyuk, a szakterület végzettjeinek kétharmada ebben a két szférában tevékenykedik. Az egyéni vállalkozók aránya ezen a tudományterületen a legalacsonyabb 1,4 százalék. Az kutatási átlag háromszorosa, 6,5 százalék viszont azoknak az aránya, akik a betéti társaságot jelölték meg munkahelyük cégformájának.

61. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája**– orvos- és egészségtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=353

62. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája**
Százalékos megoszlás

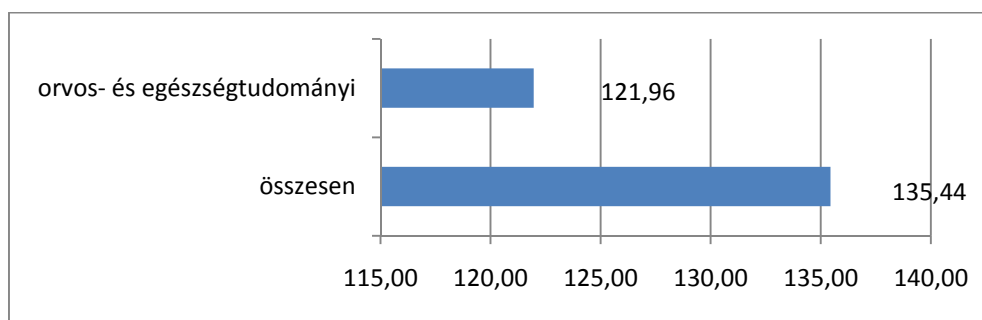

Jövedelem és a munkahelyi elégedettség

A saját bevalláson alapuló nettó jövedelem az orvos- és egészség tudomány képzési területen 2007-ben végzetek esetében átlagosan havi 122 ezer forint, ez tizenkétezer forinttal marad el az összes megkérdezett átlagától, így ez a tudományterület a rosszabbul megfizetett szakterületek csoportjába sorolható.

63. ábra **Végzetek (önbevalláson alapuló) havi nettó összjövedelme**

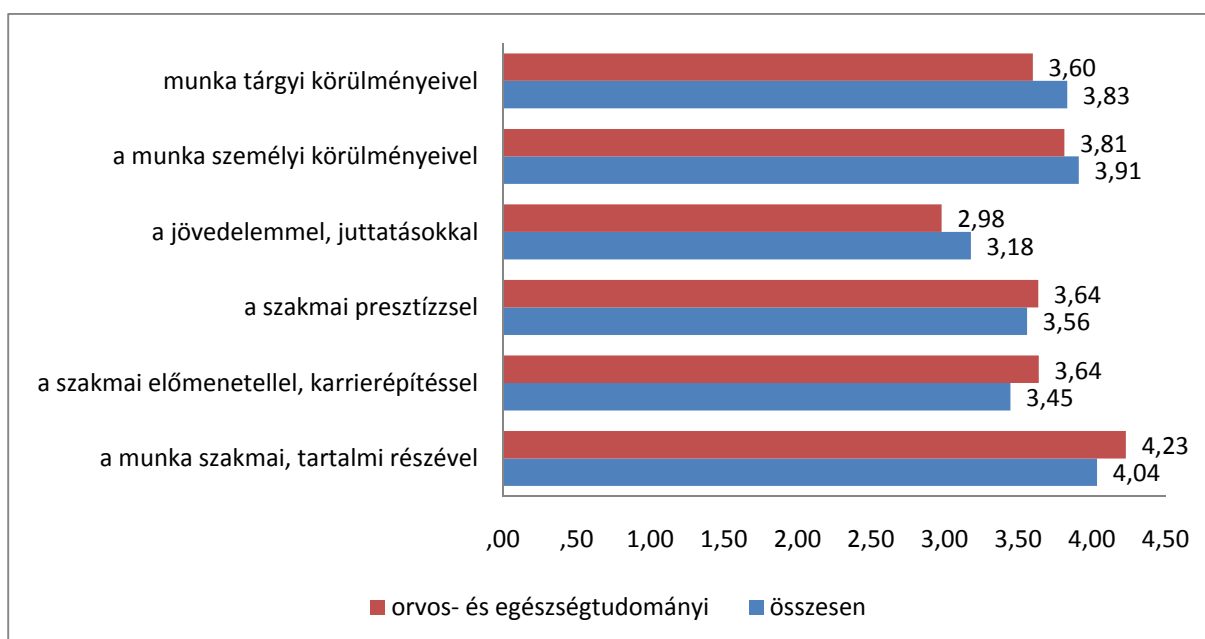
Havi nettó (ezer Ft)

N_{orvos- és egészség tudomány}=116

Az orvos- és egészség tudomány szakterületen végzetek munkával kapcsolatos elégedettségi mutatói közül legalacsonyabb pontszámot – 2,98 – a jövedelem és juttatás ért el. A munka tárgyi körülményeivel az ezen a szakterületen végzetek a legelégedetlenebbek, a személyi körülményeket is csak egy szakcsoport tartja rosszabbnak az egészségügy diplomásainál. Leginkább a munka szakmai, tartalmi részével és a karrierépítés lehetőségével elégedettek.

64. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

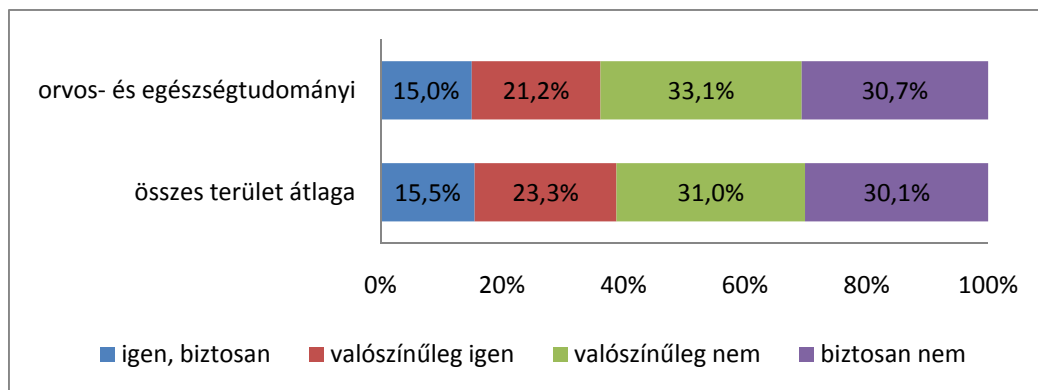
Munka és továbbképzés

Az orvos- és egészségtudomány képzési terület végzettjei, különösen azok, akik osztatlan képzésben vettek részt, egy olyan speciális tudással hagyták el képzési intézményeiket, amely legtöbb esetben első lépésként az elmélet gyakorlatba ültetését igényli. Nem meglepő tehát, hogy rövidtávon a további tanulmányokat folytatni kívánók aránya nem haladja meg a kutatási átlagot. A tanulni vágyók körében legnépszerűbb a szakirányú továbbképzés.

65. ábra Tervez további tanulmányokat a következő években?

Százalékos megoszlás

N=326

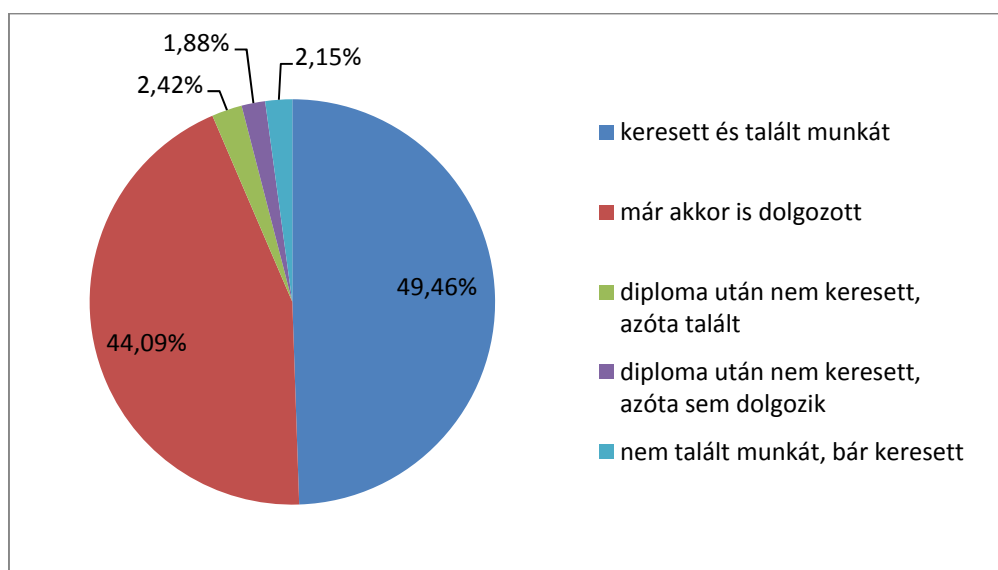

2.7. Pedagógusképzés képzési terület

Az elhelyezkedés körülményei, az első munkahely

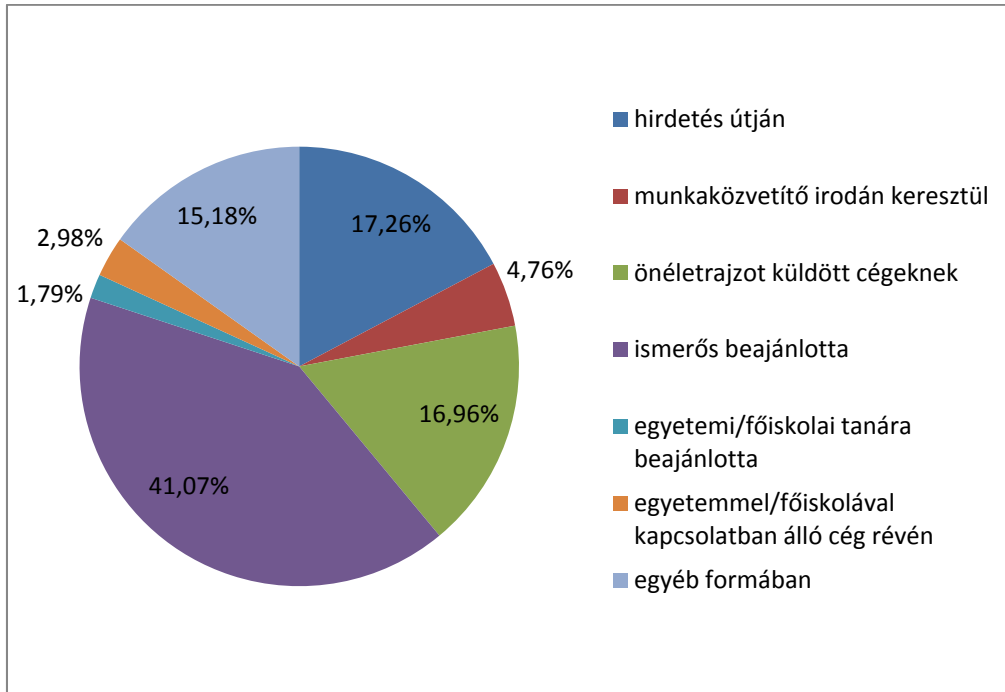
A diploma megszerzése után a szakmai életút egyik választóvonalához érnek a frissen diplomázottak, megpróbálnak elhelyezkedni a folyamatosan változó munkaerőpiac világában. A felsőfokú tanulmányok során tanácsos, célszerű szakmai tapasztalatok, gyakorlatok megszerzésére törekedni. Kutatásunk adatai azt mutatják, hogy a végzetek egy jelentős része felsőfokú tanulmányai alatt nem rendelkezett munkahellyel, csupán ötből kettő válaszadó szerzett munkatapasztalatot diák éve alatt. A frissen diplomázott pedagógusok megközelítőleg 45 százaléka élt a szakmai gyakorlat megszerzésének lehetőségével és már felsőoktatási éveik alatt vállalt munkát, ez az arány közel áll az átlagosnak mondható 40 százalékhoz, bár kismértékben meghaladja azt.

66. ábra **Álláskeresés az államvizsga után – pedagógusképzés képzési terület**
Százalékos megoszlás
N=372

Talán ennek is köszönhetően a pedagógusok többségének nem jelentett akadályt a munkaerőpiacra való kilépés, sikeres elhelyezkedés. A már említett 45 százalék mellett a végzetek megközelítőleg fele sikeresen vette az akadályt és az államvizsgát követően talált is magának megfelelő munkahelyet. Elhelyezkedési problémákról a válaszadók mindössze 2,15 százaléka számolt be, ők az álláskeresés ellenére sem tudtak elhelyezkedni, a válaszadók további 1,88 százaléka pedig nem is keresett állást az államvizsgát követően; a frissdiplomás pedagógusok lényegében a teljes diplomáscsoporthoz hasonló arányban tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon. A diploma megszerzése és az első munkába állás között eltelt időtartam vizsgálata már kevésbé fest kedvező képet a pedagógusokról. A pedagógus végzettségűek lényegesen hosszabb időt töltenek el a „pályakezdő munkanélküliség” szakaszában más képzési területek végzettjeihez képest – átlagosan 4,28 hónap alatt tudnak elhelyezkedni, mely a teljes minta átlagát (3,54 hónap) jelentősen meghaladja; a pedagógusok munkába állásának hosszát egyedül a természet- és társadalomtudósok múlják felül.

67. ábra **Az első munkahely megtalálásának módja** – pedagógusképzés képzési terület
Százalékos megoszlás
N=336

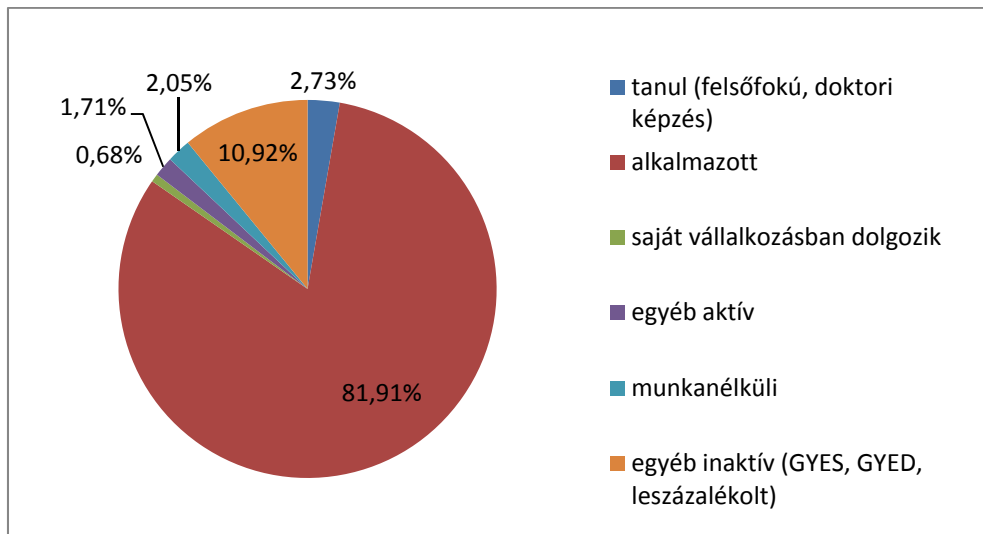

A legtöbben ismerősök ajánlásával tudtak belépni a munkaerőpiac világába– a tendencia a teljes diplomát szerzett körre jellemző; ahogy a pedagógusi terület diplomásai, úgy valamennyi felsőoktatásban végzett hallgató körében is közel negyven százalékot tesz ki azok aránya, akik ismerősök révén tettek szert első állandó munkahelyükre. A válaszadó pedagógusok mintegy 17-17 százaléka álláshirdetés és önéletrajz küldésével, „spontán megkeresés” útján találta meg első állandó munkahelyét, emellett érdemes megemlítenünk, hogy az egyetemi, főiskolai tanárok általi beajánlás ezen a képzési területen is meglehetősen alacsony arányt mutatott.

Munkaerő-piaci státus három évvel a végzés után

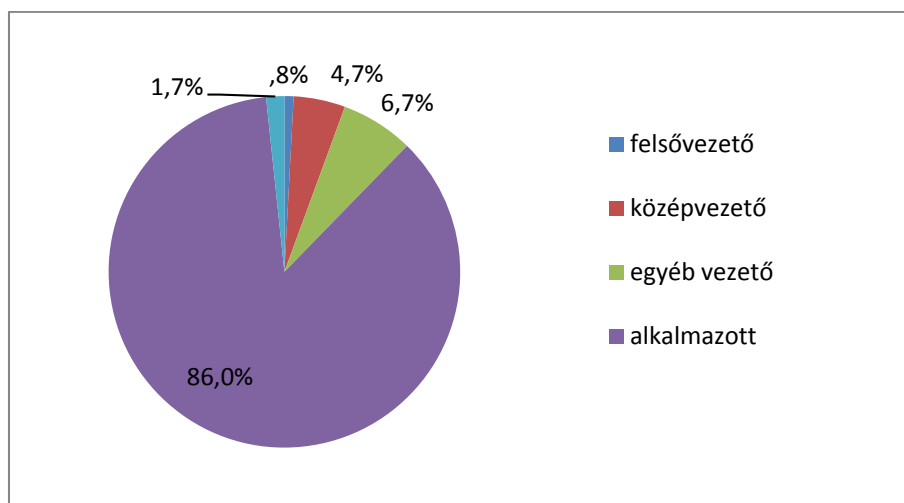
Három évvel a végzés után a pedagógus végzettek 82 százaléka alkalmazotti munkaviszonyban áll; a saját vállalkozást működtetők aránya pedig nem éri el az egy százalékot sem. A női többséggel leginkább jellemezhető pedagógusi pályán igen magas a kisgyermekesek (GYES-en, GYED-en lévő) aránya, a többi képzési terület átlagának kétszeresét teszik ki, viszont a felsőfokú tanulmányokat és doktori képzést végzők aránya ezen a képzési területen meglehetősen alacsony. A munkanélküliség a teljes diplomás-csoporthoz viszonyítva nem magasabb a pedagógusok körében sem, a válaszadók csupán kettő százaléka nem dolgozik.

68. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – pedagógusképzés képzési terület
Százalékos megoszlás
N=293

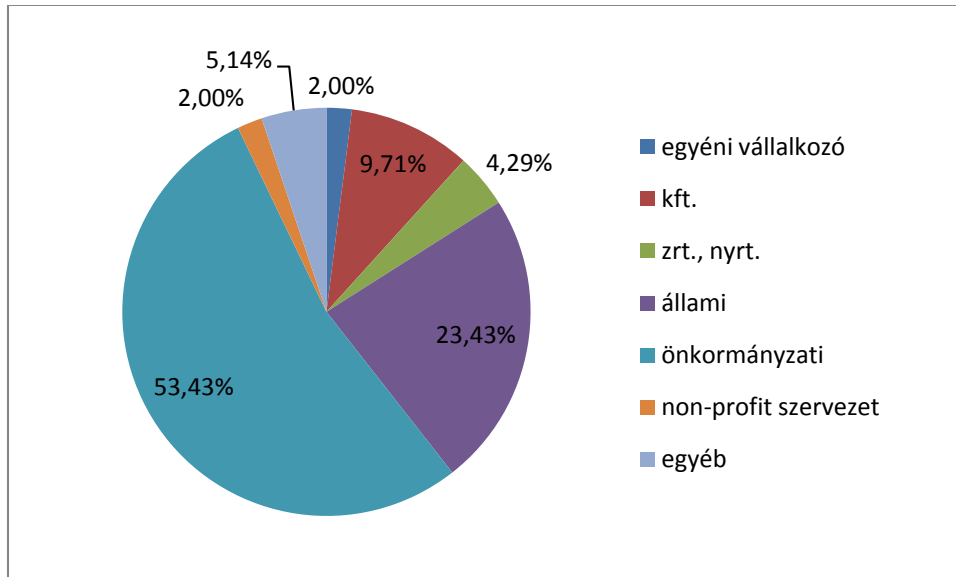
A munkahelyi beosztást tekintve a pedagógusok közül az alkalmazásban állók megközelítőleg 86 százaléka beosztottként dolgozik, ez az arány lényegesen magasabb az átlagosnál. A pedagógusi pályán az átlagosnál lassabb a karrierépítés, hiszen a felső- és középvezetők aránya jóval alacsonyabb a teljes populációban mért százalékoknál. A felsővezetői pozícióban dolgozó 3 éve végzett pedagógusok aránya nem éri el az egy százalékot sem, a mintába került pedagógusok a középvezetői pozíciókat is ritkábban töltik be: a 4,7 százalékos arány lényegesen alacsonyabb a teljes mintában mért 10,5 százaléknál. Az egyéni vállalkozói, önfoglalkoztatói életforma sem gyakori a pedagógusok körében, a megkérdezettek csupán 1,7 százaléka visz saját vállalkozást.

69. ábra **Munkahelyen betöltött pozíció** – pedagógusképzés képzési terület
Százalékos megoszlás
N=358

A munkaerő-piaci státus teljes felmérése érdekében a frissen diplomázottak munkahelyi cégformáját is megvizsgáltuk, ami alapján elmondhatjuk, hogy a pedagógusok többsége az önkormányzati és az állami szféra felé orientálódik. A válaszadók több mint fele önkormányzati, további 23 százaléka állami cégnél dolgozik, a magánszférát kevésbé választják. Presztízs-szempontról a pedagógusok körében a legmagasabb elismertségnek az egyetemi, főiskolai oktatói hely örvend.

70. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – pedagógusképzés képzési terület
Százalékos megoszlás
N=350

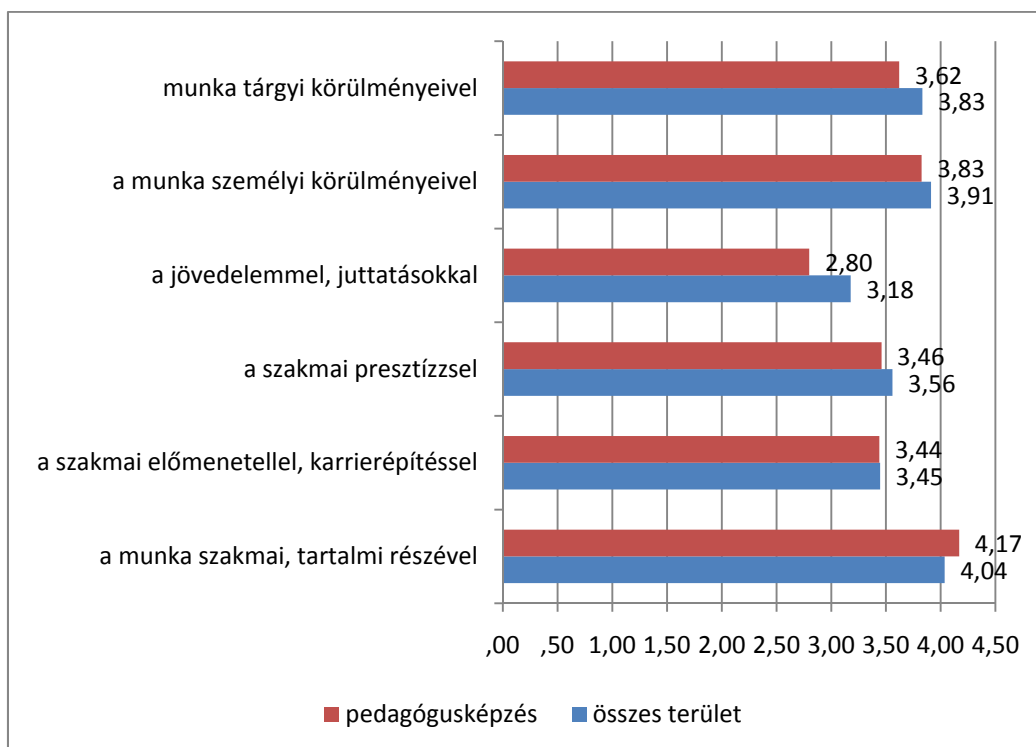
A pedagógusok körében viszonylag magas a munkahelyhez való ragaszkodás aránya, az alkalmazásban álló válaszadók megközelítőleg háromnegyede a mintavétel pillanatában a végzettség megszerzése utáni első munkahelyen dolgozik, vagy ugyanazt a folyamatos megbízási munkát végzi; az elkövetkező években ezen 44 százalékuk nem is szándékozik változtatni.

Az alkalmazás körülményei – jövedelem és a munkával való elégedettség

A pedagógusok saját bevallásán alapuló havi nettó összjövedelme 109 000 forint, ez jelentősen elmarad a teljes minta 135 ezer forintos nettó átlagjövedelmétől. Ezzel az összeggel a pedagógusok a diplomások legrosszabbul kereső csoportját alkotják. Nem véletlen, hogy a végzett munka egyes értékelési aspektusai közül a pedagógusi terület diplomásai a fizetési, jövedelmi feltételekkel elégedettek a legkevésbé. A pedagógusok körében az egyetlen aspektus, mely elégedettséget mutat a munka szakmai, tartalmi részére; et kifejezetten vonzó elemként jelentkezik.

71. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

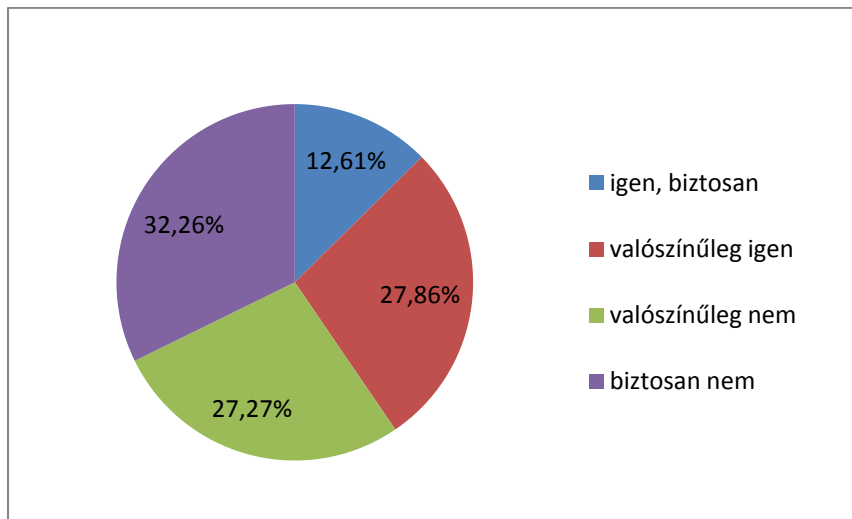
További tanulmányi tervek

A munka melletti tanulás, az (első) diploma megszerzését követő további képzések, tanfolyamok elvégzése iránti igény mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről egyre növekvő népszerűségnek örvend és egyre nagyobb hangsúlyt kap a szakpolitikai kérdések között is. Ennek ellenére a pedagógusok körében a munka melletti tanulási tervek meglehetősen alacsonyak. A válaszadók 13 százaléka biztosan elvégez a közeljövőben valamilyen újabb képzést vagy tanfolyamot, további 28 százalékuk pedig valószínűnek tartja, hogy ismét felsőfokú vagy egyéb tanulmányokat kezd. A megkérdezett pedagógusok 32 százaléka biztosan nem és további 27 százaléka valószínűleg nem tervez további tanulmányokat szaktudásának fejlesztése, bővítése érdekében.

72. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – pedagógusképzés

Százalékos megoszlás

N=341

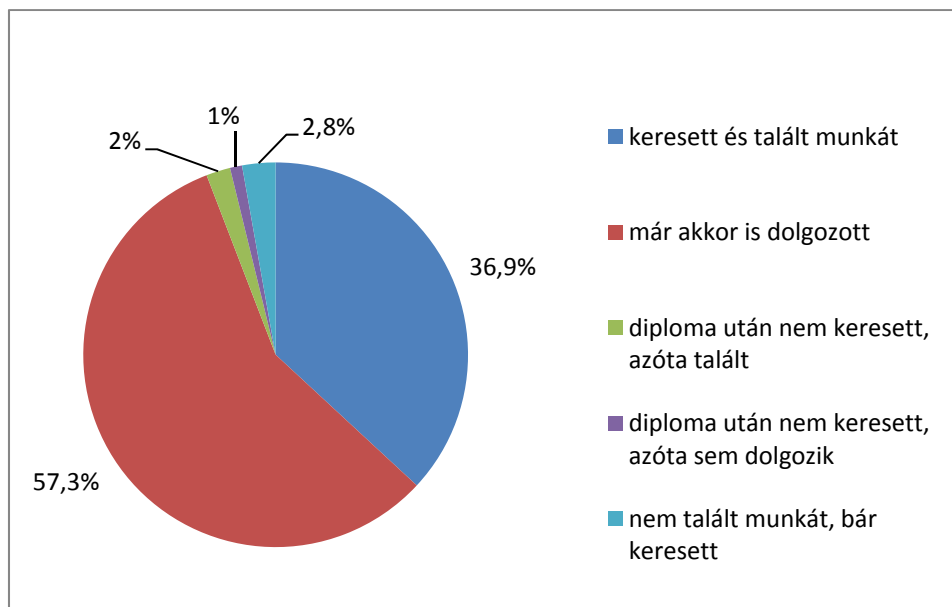

2.8. Társadalomtudomány képzési terület

Államvizsgától az első munkahelyig

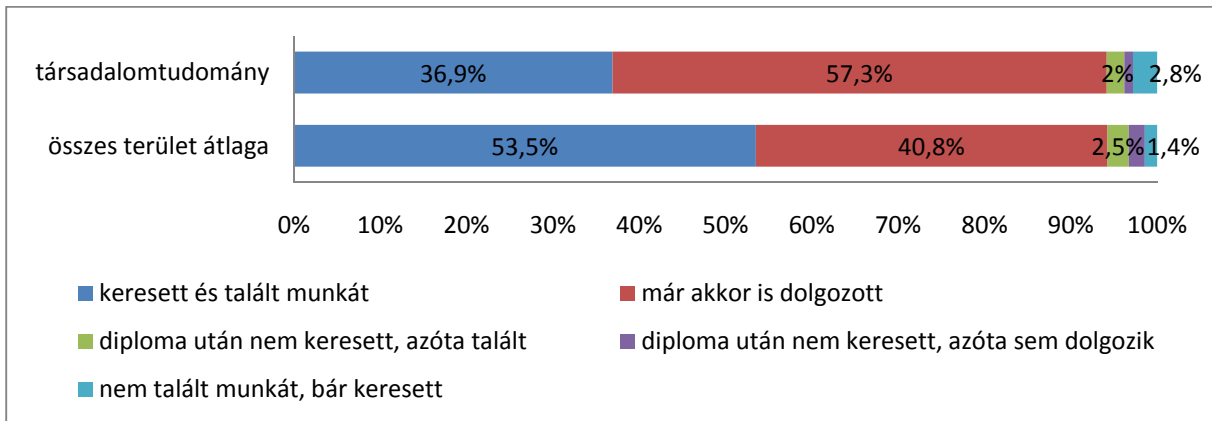
A diploma megszerzése után a felsőoktatási rendszerből kikerült végzettek szembekerülnek az első munkahely keresésének nehézségeivel. Ezen a területen minden korábbi, már a képzés alatt megszerzett munkahelyi tapasztalat nagy segítséget jelent. A társadalomtudományi szakterület hallgatói ebből a szempontból magasan átlag felett teljesítenek, 57,3 százalék azoknak a végzeteknek az aránya, akiknek nem a diploma megszerzése után kellett megtenniük az első lépéseket a munkaerőpiacon.

73.ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – társadalomtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=393

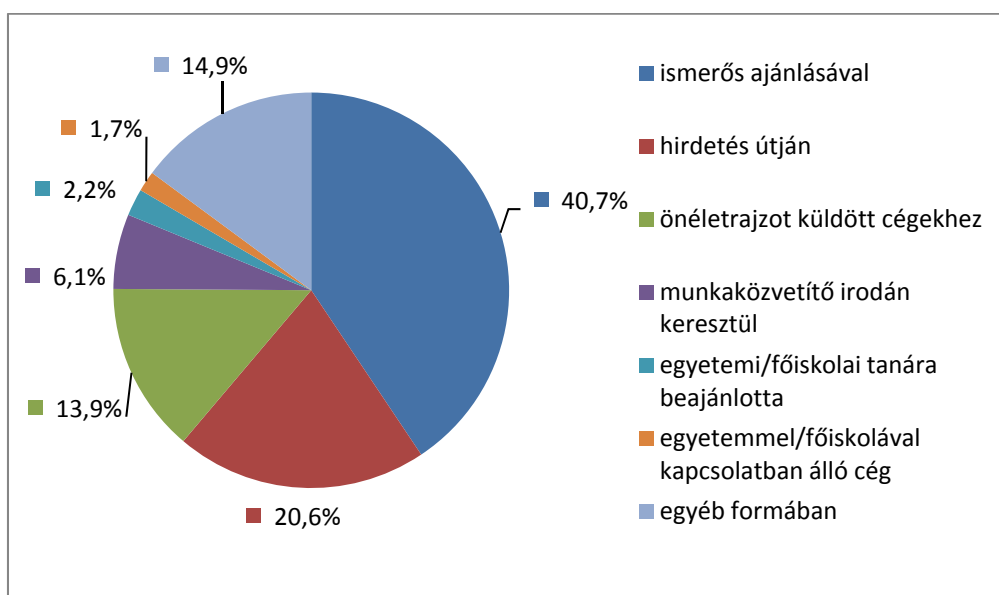
A már államvizsga letétele előtt dolgozó társadalomtudományi területen végzettek kimagasló arányszámát nézve nincs semmi meglepő abban, hogy a diplomaszerezést követően első munkahelyüket megtalálók aránya már csak 36,9 százalék. A két csoport átlaga egymást kiegészítve megegyezik a kutatásban részt vevő összes megkérdezett végzett közel 95 százalékos arányszámával. Az átlagos elhelyezkedési ráta ellenére ebben a körben a legnagyobb azoknak a végzeteknek az aránya – 2,8 százalék, ami a kutatási átlag duplája –, akik a mintavétel pillanatáig szándékuk ellenére sem tudtak elhelyezkedni.

74.ábra **Álláskeresés az államvizsga után**
Százalékos megoszlás

Azon túlmenően, hogy milyen sikeresen zárult a megkérdezés pillanatáig a munkaerő-piaci betagozódás, fontos információkat tartogat az álláskeresés technikája, a siker eszköze. Az összes szakterület tekintetében megállapítható, hogy az első állás megszerzéséhez vezető három legbiztosabb út fontossági sorrendben: az ismerős ajánlása, az álláshirdetés és a cégekhez közvetlenül eljuttatott önéletrajz. A társadalomtudományi terület végzettjei átlag felett, 40,7 százalékban támaszkodnak ismerőseikre céljuk eléréséhez, hirdetés útján 13,9 százalékban helyezkednek el, ez valamivel az átlag alatti eredmény. Az önéletrajz beküldése a kutatási átlagnak megfelelő arányban hozott eredményt e csoport számára. Ebben a körben vették a megkérdezettek közül a legnagyobb – 6,1 százalékos – arányban igénybe a munkaközvetítő irodákat.

75.ábra **Első munkahely megtalálásának módja** – társadalomtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=359

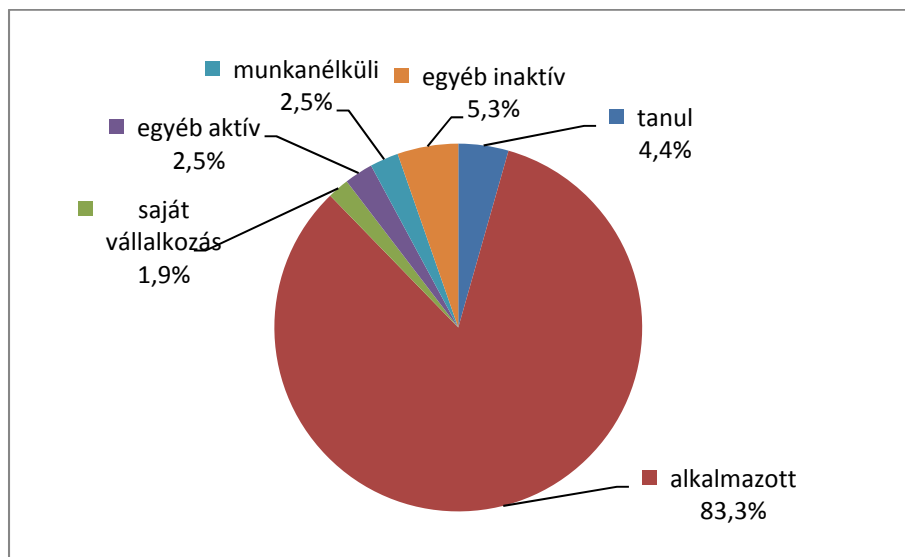

Az államvizsgát követő közvetlen elhelyezkedés tempója meglehetősen lassú. Az átlagos 3,54 hónap helyett, ennél a szakcsoportnál 4,1 hónappal kell számolni. Három év távlatából a munkahely megtartó ereje magas, a szakcsoporton belül megközelítőleg négy végzetből három az első munkahelyén dolgozott a megkérdezés pillanatában.

Státus, beosztás

A viszonylagos stabilitást és biztonságot nyújtó alkalmazotti státus népszerűsége nem szorul magyarázatra, minden szakterületi csoportra legalább háromnegyed részben jellemző, az eltérések ebben az esetben is csak az arányokban keresendők.

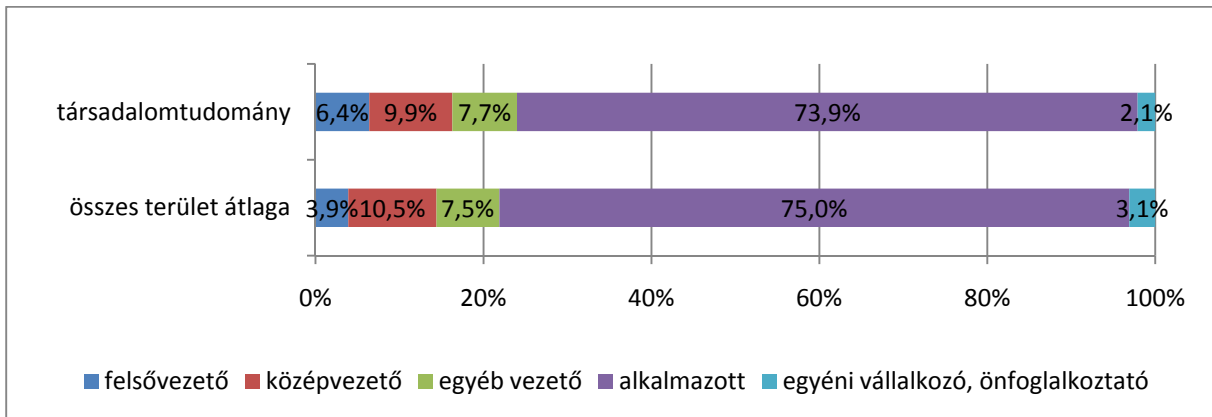
76.ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – társadalomtudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=318

A társadalomtudományi terület végzettjeinek 83,3 százaléka áll alkalmazásban, ez valamivel átlag feletti eredmény. A vállalkozói kedv az átlagnál mérsékeltebb - 1,9 százalék. A vizsgált időpontban felsőfokú illetve posztgraduális képzést folytatók aránya 4,4 százalék, ami azt jelenti, hogy a pedagógus végzetek után ez az a szakterület, amelynek végzettjei körében legalacsonyabb a végzést követő két-három évben tanulmányokat folytatók aránya. A jelenlegi munkahelyi beosztás táblázatában egyetlen átlagtól lényegesen eltérő pont figyelhető meg, ez a társadalomtudományi végzettségűek körében viszonylag magas felső vezetői arány, amely 6,4 százalékkal az átlag másfélszerese – ennél magasabb arányszámot csak az agrár-felsőoktatás végzettjei produkáltak. Minden negyedik társadalomtudományi végzettségű megkérdezett valamilyen vezetői beosztást tölt be, 2 százalék önfoglalkoztató, a fennmaradó közel 74 százalék alkalmazott.

77. ábra Jelenlegi munkahelyi beosztása

Százalékos megoszlás

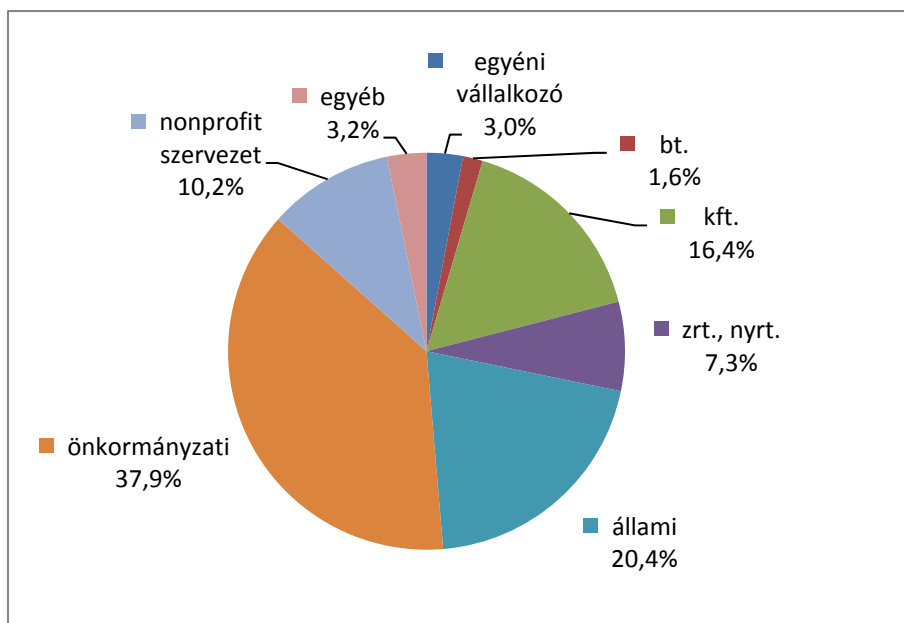

A megkérdezés időpontjában e tudományterület végzettjeinek körében a legtöbben – 39,7 százalék – önkormányzati állást töltenek be, ennél nagyobb arányban már csak a pedagógus végzettek dolgoznak ezen a területen. A cégforma vizsgálatában legfigyelemreméltóbb eredmény e szakterület esetében a non-profit szervezetben való elhelyezkedés aránya, amely a maga 10,2 százalékával az összes szakterület átlagának közel kétszerese.

78. ábra Jelenlegi munkahely cégformája – társadalomtudomány képzési terület

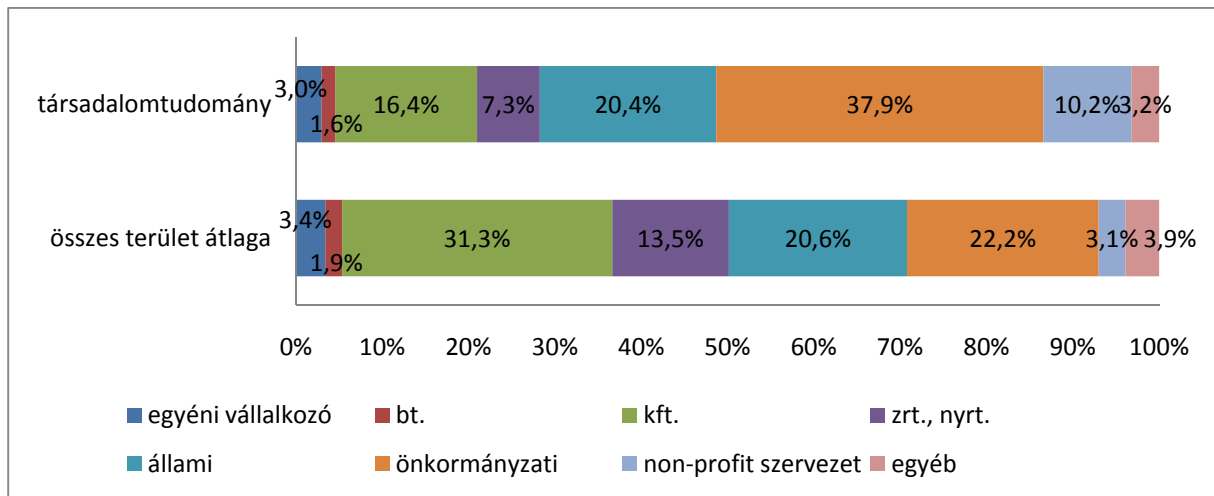
Százalékos megoszlás

N=372

79. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája**

Százalékos megoszlás

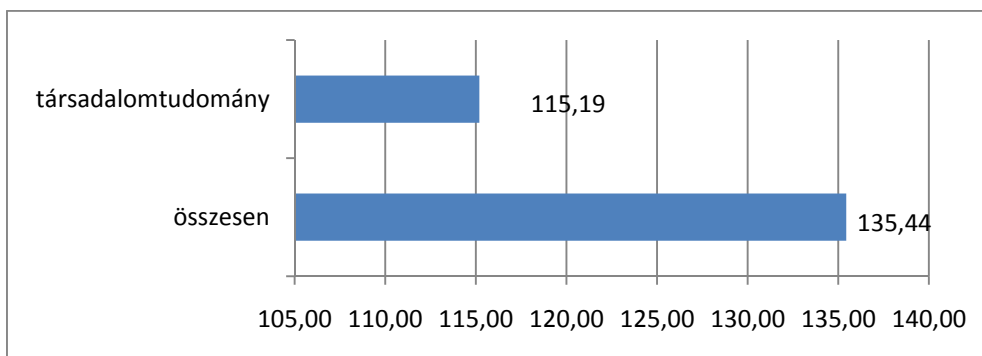
Jövedelem és a munkahelyi elégedettség

A saját bevalláson alapuló nettó jövedelem a társadalomtudományi képzési területen 2007-ben végzetek esetében átlagosan havi 115 ezer forint, ez jelentős mértékben, közel húszezer forinttal az összes megkérdezett átlaga alatt marad. Ez a kereseti szint megegyezik a természettudományi szakterület átlag nettó jövedelmi szintjével és már csak a pedagógusok 109 ezres átlagkeresete múlja alul.

80. ábra **Végzetek (önbevalláson alapuló) havi nettó összjövedelme**

Havi nettó (ezer Ft)

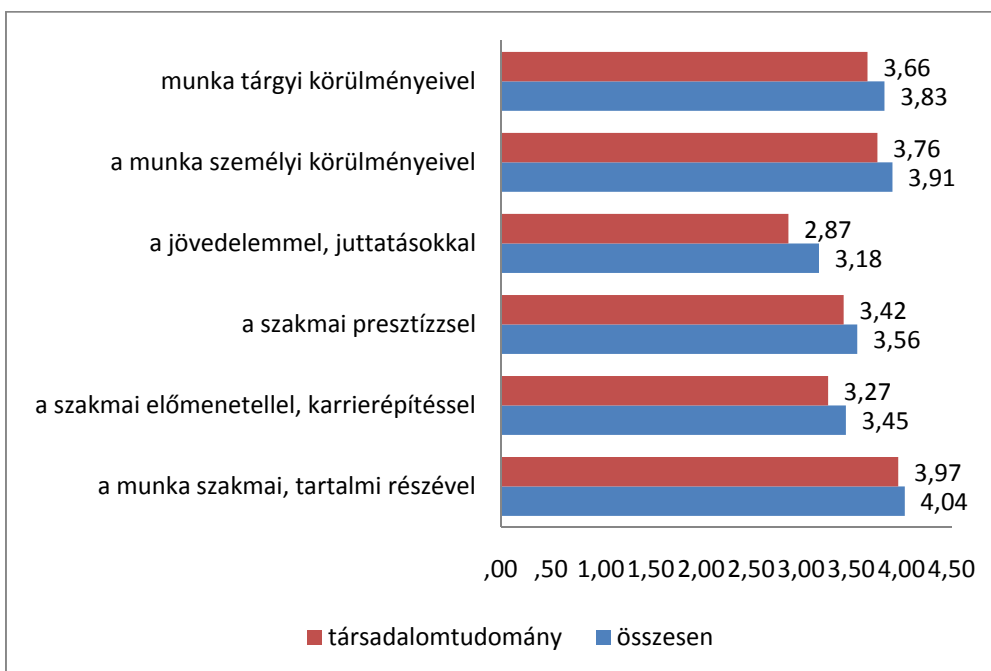
N_{társadalomtudomány}=261

A társadalomtudományi területen végzetek munkával kapcsolatos elégedettségi mutatói közül legalacsonyabb pontszámot – 2,87 – a jövedelem és juttatás ért el. A vizsgált hat elégedettségi mutató közül mindegyik kutatási átlag alatti szintet mutat. A szakcsoport végzettjei leginkább végzett munkájuk szakmai tartalmával elégedettek, második helyen a munka személyi körülményei szerepelnek.

81. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

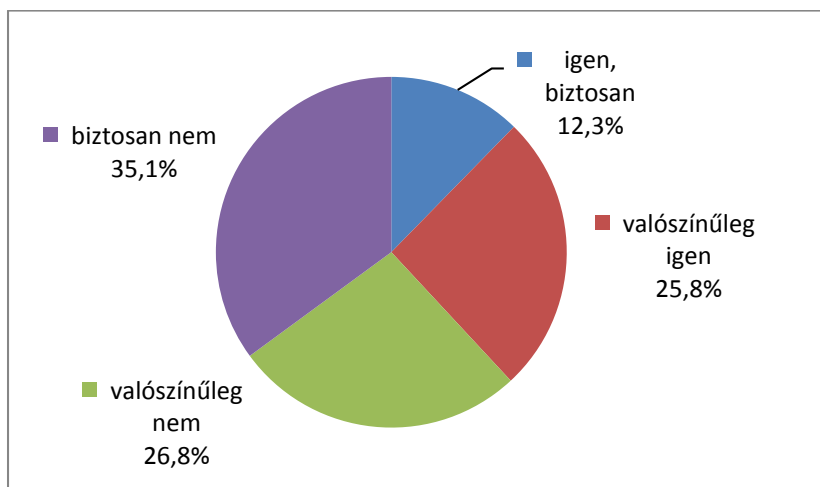
Munka és továbbképzés

A társadalomtudományi képzési területen végzetek a jövő kihívásaival összhangban nem utasítják el a további képzések lehetőségét, közel negyven százalékuk tervezi, hogy az elkövetkező években a munkavégzéssel párhuzamosan valamilyen oktatásban vegyen részt.

82. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – társadalomtudomány

Százalékos megoszlás

N=365

2.9. Természettudomány képzési terület

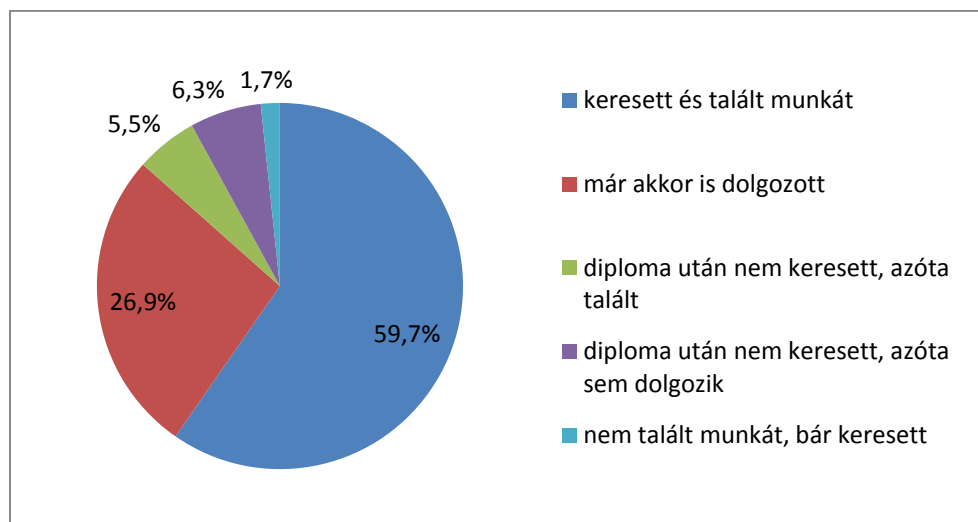
Az elhelyezkedés körülményei, az első munkahely

Sok elemzés érvel amellett, hogy az első munkaerő-piaci tapasztalatok megszerzését nem szabad, nem érdemes a diploma megszerzése utánra időzíteni, a zökkenőmentes átmenetet nagyban segítheti a tanulmányok alatti munkavégzés. A természettudományi képzések hallgatói az átlagosnál lényegesen kisebb arányban rendelkeztek már felsőoktatási tanulmányaik alatt is munkahellyel, mindössze 27 százalékuk dolgozott már diplomázását megelőzően – közel háromnegyedük számára a diploma megszerzése ugyanakkor komoly fordulópontot jelentett, a munkaerőpiacra történő belépésük alapját képezte.

83.ábra **Álláskeresés az államvizsga után** – természettudomány képzési terület

Százalékos megoszlás

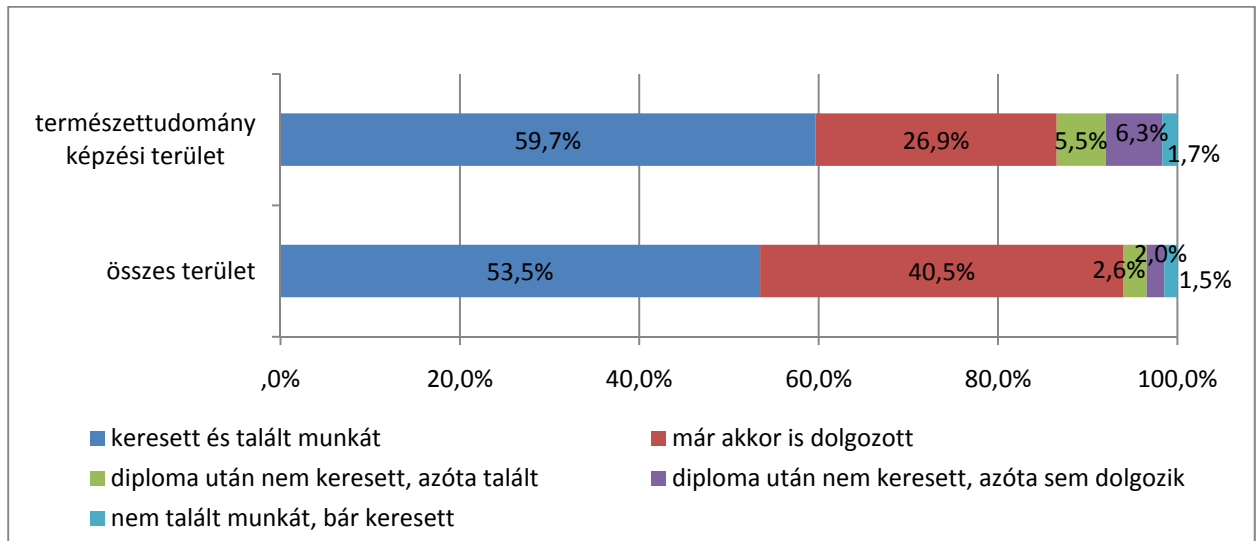
N=238

Az elhelyezkedés szükségessége a végzettek többségét mindazonáltal nem állította megoldhatatlan feladat elé. Az összes válaszadó hatvan, a diplomaszerezéskor még nem dolgozók nyolcvan százaléka rövid időn belül keresett és talált is megfelelő munkahelyet. Az arány ezzel együtt is rosszabb valamivel az átlagosnál – valamennyi képzési területet figyelembe véve a diplomaszerezés időpontjában, illetve az előtt még nem dolgozó válaszadó mintegy kilencven százaléka tudott sikeresen belépni a munkaerőpiac világába.

84. ábra **Álláskeresés az államvizsga után**

Százalékos megoszlás

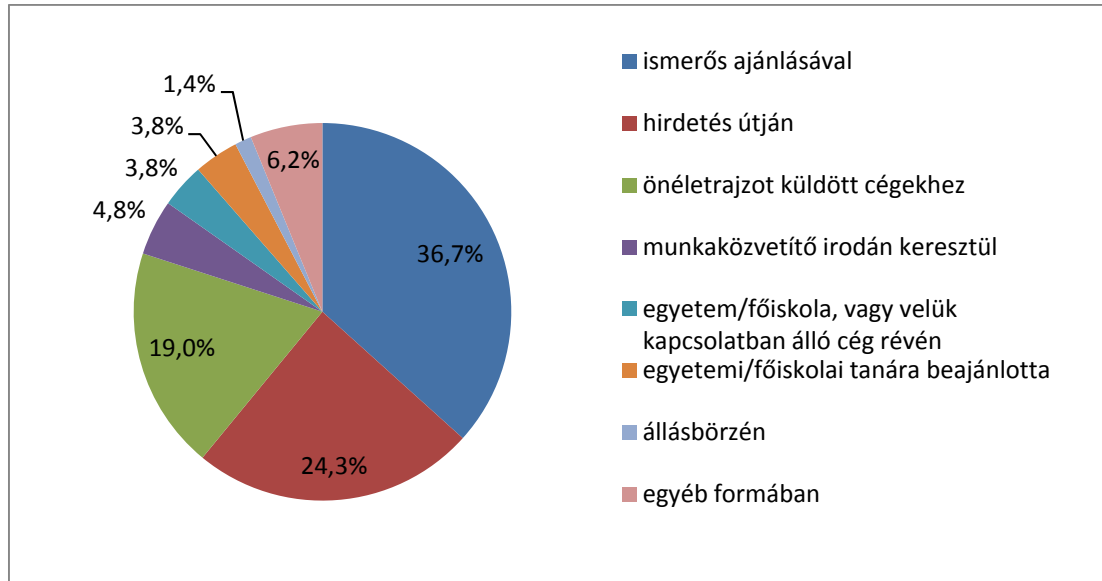

Az elhelyezkedéshez a legtöbben ismerősök segítségét vették, vehették igénybe – a tendencia a teljes diplomát szerzett körre jellemző; ahogy a természettudományi terület diplomásai, úgy valamennyi felsőoktatásban végzett hallgató körében is közel negyven százalékot tesz ki azok aránya, akik ismerősök révén tettek szert első állandó munkahelyükre. Mintegy huszonöt százalékuk álláshirdetés, míg egyötödük önéletrajz küldésével, „spontán megkeresés” útján találta meg első állandó munkahelyét – ez utóbbi jóval magasabb, mint a teljes mintában mérhető arány, alkalmasint a természettudományi végzettségű munkavállalókat igénylő cégek, intézmények visszafogottabb álláshirdetési aktivitását is jelezheti.

85. ábra **Első munkahely megtalálásának módja** – természettudomány képzési terület

Százalékos megoszlás

N=239

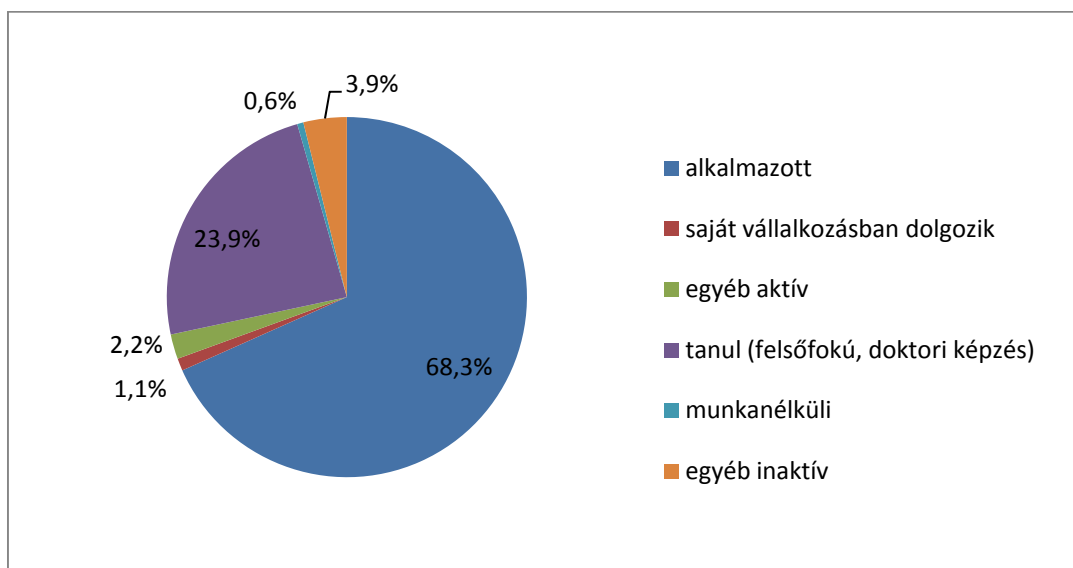

Látható, hogy a természettudományi területen végzett diplomások középtávon (három év távlatából) lényegében a teljes diplomás-csoporthoz hasonló arányban tudnak állást találni, elhelyezkedni a munkaerőpiacon. Fontos kérdés azonban az is, mennyi ideig tart az „átmenet”, mennyi idő telik el a diploma megszerzése és az első munkahely megtalálása között; a másik oldalról nézve: mennyi ideig tart a nem feltétlenül kellemes „pályakezdő munkanélküli” – életszakasz. A természettudományi terület e tekintetben nem rendelkezik jó mutatóval: a diplomaszerezést követő átlagos álláskeresési idő itt a leghosszabb – 5,78 hónap, ez ráadásul messze meghaladja a teljes mintában mért átlagot (3,54 hónap) is. A végül megtalált első munkahely viszonylag stabilnak bizonyul, a természettudományi végzettségűek kétharmada két és fél, három év után is ugyanott dolgozik, ahol elkezdte „diplomás munkaerő-piaci” pályafutását; a munkahelyet váltók aránya az összes képzési területet figyelembe véve ugyan a magasabbak között található (nagyjából hasonló arányok jellemzik a bölcsészeket és a műszaki végzettségűeket is), de messze elmarad a gazdaságtudományi területen tapasztalható hatalmas mobilitástól.

Munkaerő-piaci státus három évvel a végzés után

Három évvel a végzés után a természettudományi diplomások közel hetven százaléka alkalmazotti viszonyban áll, saját vállalkozást mindössze egy százalékuk visz. Közel minden negyedik megkérdezett felsőfokú vagy posztgraduális tanulmányokat folytat.

86. ábra **Jelenlegi foglalkozási státus** – természettudomány képzési terület
Százalékos megoszlás

A természettudományi terület válaszadóinak jelenlegi foglalkozási státus szerinti megoszlása jelentősen eltér a teljes megkérdezetti körétől. A felsőfokú vagy posztgraduális képzésben részt vevők huszonnégy százalékos aránya kiemelkedően magas (a második legtöbb tanulót a gazdaságtudományi terület mondhatja magáénak – 71,1 százalékkal!), ebből következően is kevesebben vannak az átlagnál az alkalmazotti státusban lévők. Ha nem is jelentősen, de az átlagosnál kevesebb a vállalkozó, valamint a munkanélküli és az egyéb inaktív természettudományi végzett is.

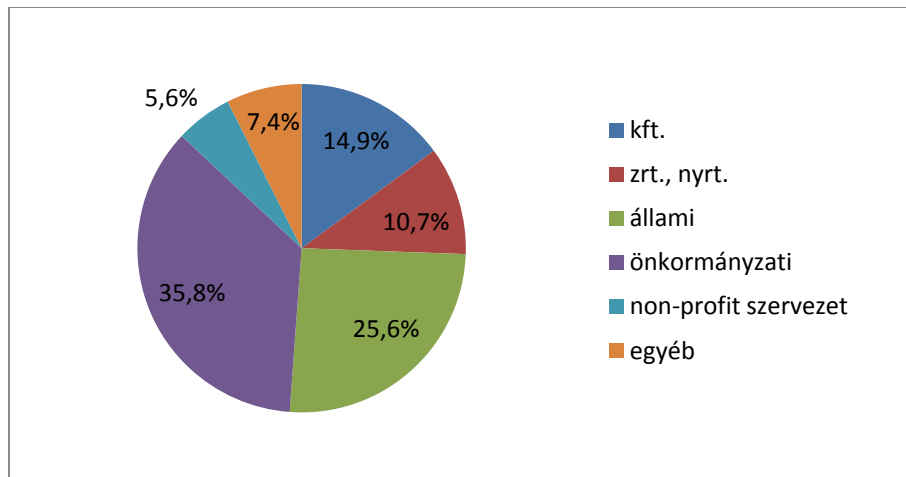
1.tábla **Jelenlegi foglalkozási státus**

	természettudományi terület		összes terület	
	fő	százalék	fő	százalék
alkalmazott	123	68,3	2812	80,7
saját vállalkozásban dolgozik	2	1,1	90	2,6
egyéb aktív	4	2,2	88	2,5
tanul (felsőfokú, doktori képzés)	43	23,9	240	6,9
munkanélküli	1	0,6	80	2,3
egyéb inaktív	7	3,9	175	5,0

A természettudományi végzettségűek közül az alkalmazásban állók 85 százaléka beosztottként dolgozik – ez az arány lényegesen magasabb az átlagosnál. Úgy tűnik, a természettudományi diploma viszonylag lassú előrehaladást tesz lehetővé a munkahelyi hierarchiában: a felső- és középvezetők aránya (0,5 és 5 százalék) ugyanakkor elmarad a teljes sokaságban mérhető 3,8 és 10,4 százaléktól, a természettudományi diplomásoknál kevesebb vezető beosztásút csak a pedagógus végzettségűek

között található. A munkahely szektorát tekintve az önkormányzati, illetve az állami cégek, intézmények túlsúlyát láthatjuk – nagy számban vannak jelen különböző oktatási intézmények, iskolák; a piaci szektor részesedése a természettudományi diplomások munkahelyeinek körében alig harminc százalékos. A többi képzési területhez képest viszonylag magas, 5,6%-os a nonprofit szektorban elhelyezkedett természettudományi diplomások aránya.

87. ábra **Jelenlegi munkahely cégformája** – természettudomány képzési terület
Százalékos megoszlás
N=215

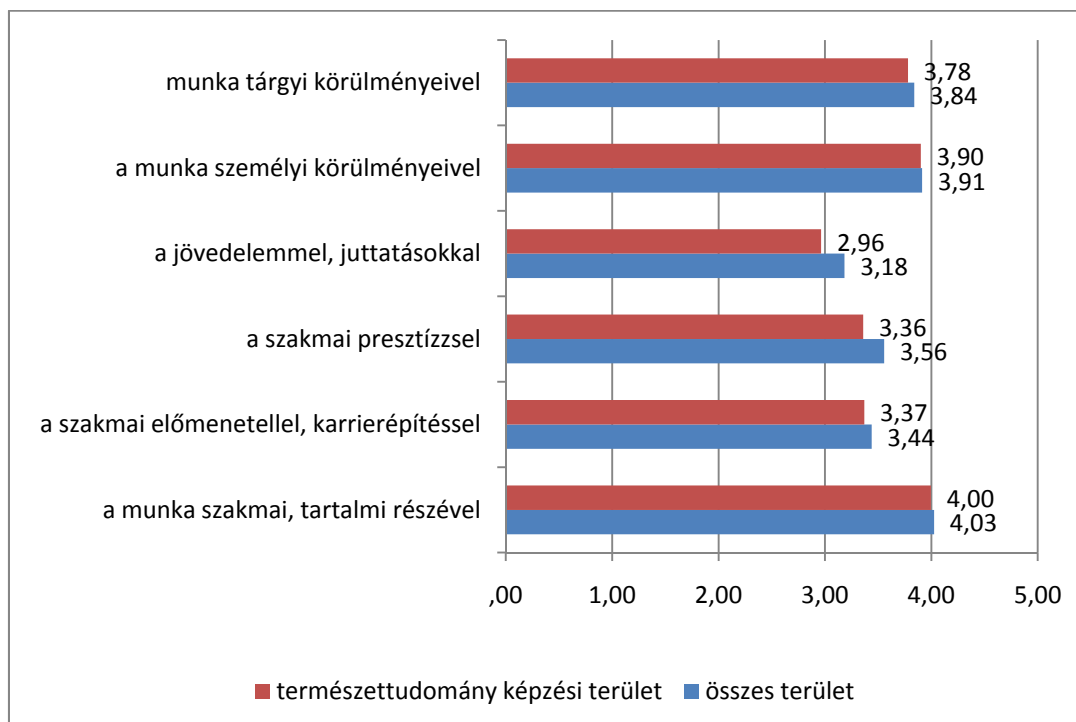

Az alkalmazás körülményei – jövedelem és a munkával való elégedettség

A 2007-ben végzett diplomások saját bevalláson alapuló nettó jövedelme 135 ezer forint – a természettudományi terület végzettjei valamivel elmaradnak az átlagtól, a körükben 116 ezer forintos nettó jövedelmet mérhettünk. Ezzel az összeggel a természettudósok a diplomások viszonylag rosszul kereső csoportját jelentik, jövedelmük nagyjából a társadalomtudományi diplomások nettó átlagjövedelmének felel meg, náluk kevesebb jövedelemről csak a pedagógus végzettségűek számoltak be. Nem véletlen, hogy a végzett munka egyes értékelési aspektusai közül a természettudományi terület diplomásai a fizetési, jövedelmi feltételekkel elégedettek a legkevésbé, míg legjobban a munka szakmai, tartalmi részét érzik kielégítőnek. Összességében az látható, hogy a természettudományi végzettek, bár nem szignifikáns mértékben, de minden vizsgált szempontot figyelembe véve elégedetlenebbek az átlagnál, kifejezetten, specifikusan vonzó elemet sem fedezhetünk fel közöttük (mint például a pedagógusok esetében a munka tartalmi részét).

88. ábra **Elégedettség a végzett munkával**

1-től 5-ig adható értékelések átlaga

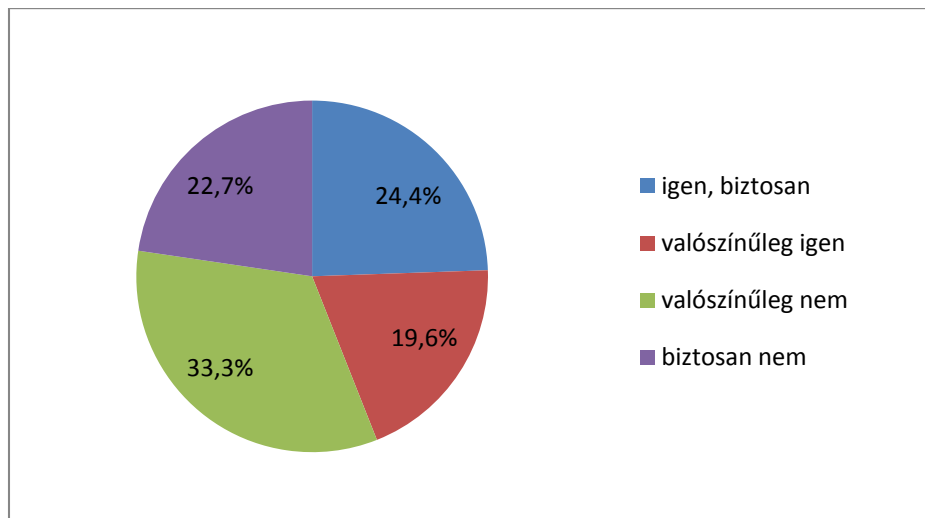
További tanulmányi tervek

A munkaerőpiac dinamikusan változik; bővül, átalakul a szükséges ismeretek, tudások köre, változnak a munkavállalókkal szembeni elvárások, követelmények. A technológiai újítások egyre gyorsabb ütemben kerülnek használatba, alakítják, változtatják a meglévő munkaköröket, a meglévő szakmák tartalmát. A munka melletti tanulás, az (első) diploma megszerzését követő további képzések, tanfolyamok elvégzése iránti igény mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről egyre nagyobb; a lifelong learning, illetve lifelong guidance rendszere nemzetközi szinten és hazánkban is egyre nagyobb hangsúllyal szerepel a szakpolitikai kérdések, a szakpolitika által támogatandó területek között. A munka melletti tanulási tervek a természettudományi területen végzettek körében jóval magasabbak, mint a teljes diplomás-csoport vonatkozásában. Csaknem minden negyedik természettudományi végzettségű válaszadó biztosan elvégez a közeljövőben valamilyen újabb képzést vagy tanfolyamot, további egyötödük legalábbis valószínűnek tartja, hogy ismét felsőfokú vagy egyéb tanulmányokat kezd majd.

89. ábra **Tervez további tanulmányokat a következő években?** – természettudomány

Százalékos megoszlás

N=225

3. Módszertani leírás

A kutatás alapsokasága

Vizsgálati populáció: államilag elismert felsőoktatási intézmények alapképzésben, kiegészítő alapképzésben és diplomás képzésben (minden tagozaton és finanszírozási formában) résztvevő 2007-ben végzett (diplomát szerzett) hallgatói.

A vizsgálat tíz képzési területre terjed ki:

- agrár
- bölcsészettudomány
- gazdaságtudomány
- informatikai
- jogi és igazgatási
- műszaki
- orvos- és egészségtudományi
- pedagógusképzés
- társadalomtudomány
- természettudomány

A vizsgálatba a négy legkisebb végzett létszámú képzési terület (sporttudományi, nemzetvédelmi és katonai, művészeti és művészetközvetítői) épp az alacsony létszámú populáció miatt nem került be (e területek végzettjeinek interjú vizsgálata a kérdőíves kutatással párhuzamosan zajlik).

Az adatok forrásai a felsőoktatási intézmények tanulmányi adatbázisából származó, részleges adatköröket tartalmazó címlisták, amelyeket az intézmények bocsátottak rendelkezésünkre. A minta végleges és 2010-es adatokra frissített címlistájának összeállítása a KEK-KH adatszolgáltatása révén valósult meg.

Az adatfelvétel módszere

Személyes lekérdezésen alapuló standard kérdőíves kutatás, laptopos adatrögzítéssel. Az adatfelvételt a megkérdezettnek átadott kártyafüzet segítette.

Az adatfelvételt a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet valamint a GFK Hungária Piackutató intézet kérdezőbiztosi hálózata végezte. A Budapesti Gazdasági Főiskola végzettjeinek esetében az adatfelvétel a Medián szakmai háttértámogatása mellett hallgatói részvétellel valósult meg 2010. május-júniusban.

Mintavétel

A mintavétel módszere egyszerű véletlen mintavétel. A mintát intézményi alminták alkotják, melyhez a végzetek listáját a kutatásban részt vevő intézmények bocsátották rendelkezésünkre. (A Budapesti Gazdasági Főiskola és a Szegedi Tudományegyetem esetében a címlisták átadása nem történt meg, e két intézmény részletes mintavételi instrukciók alapján előállított minta-arányos címlistáját közvetlenül az adatfelvevő cégek kezelték, az Educatio Nonprofit Kft. közbeiktatása nélkül.)

A kutatás mintájába az adott képzésterületen képző intézmények szinte teljes köre bekerült. Mivel rendelkezésre állt a végzetek közel teljes listája, az egyszerű véletlen módszerrel kialakított minta

nem és a végzés helye (kar) szerint reprezentálja az egyes képzési területeken végzettek országos megoszlását.

	Végzettek száma	Ebből nő	Mintanagyság
Agrár képzési terület	3879	2318	500
Bölcsészettudományi képzési terület	7592	6092	700
Gazdaságtudományi képzési terület	11 504	8595	800
Informatika képzési terület	3293	666	475
Jogi és igazgatási képzési terület	3714	2412	500
Műszaki képzési terület	6016	1787	700
Orvos és egészségtudományi képzési terület	3195	2527	475
Pedagógusképzés	3732	3552	500
Társadalomtudományi képzési terület	4499	3631	500
Természettudomány képzési terület	1958	1184	350
Végösszeg	4 9382	32 764	5500